
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

OKUL ÖNCESİ DÖNEME YÖNELİK HİKÂYE KİTAPLARININ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI 2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN SOSYAL-DUYGUSAL ALAN GELİŞİMLE İLGİLİ KAZANIMLARI DESTEKLEMELERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Emine Sildir

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MAYIS, 2016

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren …(…) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Emine

Soyadı: Sildir

Bölümü: Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Okul öncesi döneme yönelik hikâye kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan sosyal duygusal alan gelişimle ilgili kazanımları desteklemeleri yönünden incelenmesi

İngilizce Adı: Examination of supportiveness of preschool story books in regard to social-emotional development area's attainments of the Ministry of National Education, 2013 Preschool Education Program.

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Emine Sildir

İmza: …….

JÜRİ ONAY SAYFASI

Emine Sildir tarafından hazırlanan " Okul Öncesi Döneme Yönelik Hikâye Kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Sosyal Duygusal Alan Gelişimle İlgili Kazanımları Desteklemeleri Yönünden İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Unvanı Adı Soyadı) Yrd. Doç. Dr. Aysel TÜFEKCİ AKCAN

(Okulöncesi Eğitimi, Gazi Üni.) ……...

Başkan: (Unvanı Adı Soyadı) Prof. Dr. Mübeccel GÖNEN

(Okulöncesi Eği., Hacettepe Üni.) ……...

Üye: (Unvanı Adı Soyadı) Prof. Dr. Esra ÖMEROĞLU

(Okulöncesi Eğitimi, Gazi Üni.) ……...

Tez Savunma Tarihi: 26/05/2016

Bu tezin İlköğretim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans/ Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Unvan Ad Soyad Prof. Dr. Tahir ATICI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……...

Dedem,

Hüseyin ÇÜÇEN'e

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında maddi manevi yardım ve desteklerini esirgemeyen, bana planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmaya çalışan ve akademik bakış açısına sahip olmada yol gösteren tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Aysel Tüfekci'ye,

Akademik hayata giriş yapmamda emeği geçen, en umutsuz olduğum anlarda bana yol gösteren sayın Prof. Dr. Esra Ömeroğlu'na, Yrd. Doç Dr. Turgut İleri'ye, Doç Dr. Ömer Faruk Sönmez'e, Yrd. Doç. Dr. Uğur Akın'a, Yrd. Doç. Dr. Önder İdil'e ve bütün hocalarıma,

Araştırmamın temelini oluşturmamda beni destekleyen hocalarım Sayın Prof. Dr. Fulya Temel'e, Sayın Prof Dr. Fatma Alisinanoğlu'na, Sayın Prof. Dr. Sezer Korkmaz'a, Sayın Doç. Dr. Hacer Elif Dağlıoğlu'na, Sayın Yrd. Doç. Dr. Fatma Tezel'e,

Araştırmam başlangıcında incelemeler konusunda bilgileriyle bana katkı sağlayan Sayın Yrd. Doç. Dr. Metin Hakverdioğlu'na, Sayın Yrd. Doç. Dr. Serpil Pekdoğan'a, Sayın Öğr. Gör. Asuman Bilbay'a ve Sayın Öğr. Gör. Müzeyyen Sümer'e,

Araştırmam boyunca veri toplama konusunda yardımlarını esirgemeyen Amasya İl merkezindeki tüm anaokulları ve ilkokullarında görev yapan personellere,

Ankara serüvenimde bana yol arkadaşlığı eden biricik halam ve kuzenlerime,

Her daim yanımda olan, bu dünyadaki en büyük şanslarım sevgili anne ve babama,

Teşekkürlerimi sunarım.

OKUL ÖNCESİ DÖNEME YÖNELİK HİKÂYE KİTAPLARININ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI 2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN SOSYAL-DUYGUSAL ALAN GELİŞİMLE İLGİLİ KAZANIMLARI DESTEKLEMELERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Emine Sildir

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Mayıs, 2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılmakta olan resimli hikâye kitaplarının, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanım ve göstergelerini destekleme durumlarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanım ve göstergelerinden (17 kazanım, 53 gösterge) oluşan kitap içerik bilgi formu ve kitap künye bilgilerinin (yayınevi, yayın yılı, yazarı, sayfa sayısı, adı) yer aldığı kitap künye formu kullanılmıştır. Araştırmada Amasya İl Merkezi'nde bulunan 22 farklı okulda 2014-2015 eğitim öğretim yılında kitap merkezlerinde kullanımda olan ve içerisinde tek bir öykü barındıran toplam 300 hikâye kitabı incelenmiştir. Elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak hikâye kitaplarında sosyal duygusal gelişim alanı kazanım ve göstergelerini temsil eden ifadelerin dengeli bir seyir izlemediği, bazı kazanımların temsil oranın daha yüksek bazı kazanımların temsil oranlarının da daha düşük olduğu görülmüştür. Temsil edilme oranlarına bakıldığında "Kendisine ait özellikleri tanıtır." kazanımı 17 kazanım arasında ilk sırada yer alırken, "Bireylerin farklı rol ve görevleri

olduğunu açıklar.” kazanımı son sırada yer aldığı görülmüştür. Hikâye kitaplarında kazanım ve göstergeleri temsil niteliği taşıyan ifadeleri gerçekleştiren karakterlere bakıldığında ana karakterlerin ön planda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Resimli Hikâye Kitabı, Sosyal-Duygusal Gelişim

Sayfa Adedi : 119

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Aysel TÜFEKCİ

EXAMINATION OF SUPPORTIVENESS OF PRESCHOOL STORY BOOKS IN REGARD TO SOCIAL-EMOTIONAL DEVELOPMENT AREA'S ATTAİNMENTS OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION, 2013 PRESCHOOL EDUCATION PROGRAM

(M.S. Thesis)

Emine Sildir

GAZİ UNIVERSITY

PRESCHOOL TEACHER EDUCATION

MAY, 2016

ABSTRACT

The objective of this study is to examine the supportiveness of picture storybooks used in pre-schools in regard to social-emotional development area's attainments and indicators of the 2013 Pre-school Education Program of the Ministry of National Education. In accordance with this objective, the Book Content Information Form consisting of the social-emotional development area attainments and indicators (17 attainments, 53 indicators) in the 2013 Pre-school Education Program of the Ministry of National Education and the Book Tag Form including book tag information (publishing house, year released, author, number of pages, name) were used. In this study, 300 storybooks, consisting of only one story, used in the book center of 22 different schools in the city center of Amasya during the 2014-2015 academic year were examined. The obtained data were analyzed by calculating the percentage and frequency values. Consequently, it has been observed that the statements representing the social-emotional development area attainments and indicators in the storybooks do not follow a balanced course and the representation rate of some attainments has been found higher,

while the representation rate of some other attainments has been found lower. Considering the representation rates, while the attainment “He/she introduces his/her characteristics” ranked first among 17 attainments, the attainment “He/she explains different roles and duties of individuals” was observed to be at the last rank. Having looked at the characters making the statements with the representation quality for attainments and indicators in storybooks, it has been concluded that main characters are at the forefront.

Key Words : Kindergarten Education, Picture Story Book , Social-Emotional Development

Page Number: 119

Supervisor : Assist Prof. Aysel TÜFEKCİ AKCAN

İÇİNDEKİLER

ÖZ vi

ABSTRACT viii

TABLOLAR LİSTESİ xiv

ŞEKİLLER LİSTESİ xvi

TANIMLAR VE KISALTMALAR LİSTESİ xvii

Tanımlar xvii

Kısaltmalar xvii

BÖLÜM I 1

GİRİŞ 1

Problem Durumu 1

Araştırmanın Amacı 3

Araştırmanın Önemi 3

Araştırmanın Sınırlılıkları 4

BÖLÜM II 5

KURAMSAL ÇERÇEVE 5

Okul Öncesi Eğitim Programı 5

Milli Eğitim Bakanlığı 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı 8

Sosyal Duygusal Gelişim 9

Sosyal Gelişim **10**

Duygusal Gelişim **12**

Sosyal Duygusal Gelişimin Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi **13**

Çocuk Edebiyatı **13**

Çocuk Edebiyatının Amacı ve Önemi **14**

Çocuk Edebiyatı Türleri **15**

Hikâye Kitaplarının Taşıması Gereken Özellikler **17**

Biçim bakımından hikâye kitapları **17**

İçerik bakımından hikâye kitapları **17**

Resimleme bakımından hikâye kitapları **18**

İlgili Araştırmalar **20**

Davranışlara yönelik olarak yapılmış araştırmalar **20**

Duygu durumlarına yönelik olarak yapılmış araştırmalar **22**

Kitap özelliklerine yönelik olarak yapılmış araştırmalar **24**

BÖLÜM III **28**

YÖNTEM **28**

Araştırmanın Modeli **28**

Evren ve Örneklem **28**

Veri Toplama Araçları **29**

Verilerin Toplanması **30**

Verilerin Analizi **30**

BÖLÜM IV **31**

BULGULAR **31**

İncelenen Kitapların Künye Bilgilerine İlişkin Bulgular **31**

Kitapların Sosyal Duygusal Alan Kazanım ve Göstergelerini Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular 32

Kazanım 1: Kendisine Ait Özellikleri Tanıtır 37

Kazanım 2: Ailesiyle İlgili Özellikleri Tanıtır 38

Kazanım 3: Kendini Yaratıcı Yollarla İfade Eder 40

Kazanım 4: Bir Olay veya Durumla İlgili Olarak Başkalarının Duygularını Açıklar 42

Kazanım 5: Bir Olay veya Durumla İlgili Olumlu/Olumsuz Duygularını Uygun Yollarla Gösterir 44

Kazanım 6: Kendisinin ve Başkalarının Haklarını Korur 46

Kazanım 7: Bir İşi veya Görevi Başarmak İçin Kendini Güdüler 48

Kazanım 8: Farklılıklara Saygı Gösterir 50

Kazanım 9: Farklı Kültürel Özellikleri Açıklar 52

Kazanım 10: Sorumluluklarını Yerine Getirir 54

Kazanım 11: Atatürk'le İlgili Etkinliklerde Sorumluluk Alır 56

Kazanım 12: Değişik Ortamlardaki Kurallara Uyar 58

Kazanım 13: Estetik Değerleri Korur 60

Kazanım 14: Sanat Eserlerinin Değerini Fark Eder 62

Kazanım 15: Kendine Güvenir 64

Kazanım 16: Bireylerin Farklı Rol ve Görevleri Olduğunu Açıklar 66

Kazanım 17: Başkalarıyla Sorunlarını Çözer 68

BÖLÜM V 71

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER 71

Sonuç 71

Tartışma 72

Öneriler 79

Uygulamaya Yönelik Öneriler 79

Araştırmaya Yönelik Öneriler 80

KAYNAKLAR 81

EKLER 91

EK 1. Kitap Künye Formu 91

EK 2. Kitap İçerik Bilgi Formu 92

EK 3. Sosyal ve Duygusal Gelişimle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları. 95

EK 4. İncelenen Kitapların Yayın Evlerine Göre Frekans Dağılımları 101

EK 5. İncelenen Hikâye Kitaplarına Ait Künye Bilgileri 102

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Uzmanlar Arası Uyum Analiz Sonuçları*..... 29

Tablo 2. *Sosyal Duygusal Alan Kazanım Ve Göstergelerini Temsil Eden İfadelerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı* 33

Tablo 3. *Kazanım Ve Göstergeleri Temsil Eden İfadelerin Hikâye Kitaplarında Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 35

Tablo 4. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 1 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 37

Tablo 5. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 2 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 39

Tablo 6. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 3 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 41

Tablo 7. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 4 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 43

Tablo 8. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 5 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Frekans Dağılımları* 45

Tablo 9. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 6 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 47

Tablo 10. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 7 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 49

Tablo 11. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 8 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 51

Tablo 12. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 9 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 53

Tablo 13. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 10 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 55

Tablo 14. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 11 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 57

Tablo 15. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 12 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 59

Tablo 16. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 13 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 61

Tablo 17. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 14 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 63

Tablo 18. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 15 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 65

Tablo 19. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 16 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 67

Tablo 20. *Hikâye Kitaplarında Kazanım 17 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları* 69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kazanımlara ait gösterge sayıları 34
Şekil 2. Kazanım 1'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 38
Şekil 3. Kazanım 2'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 40
Şekil 4. Kazanım 3'ün ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 42
Şekil 5. Kazanım 4'ün ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 44
Şekil 6. Kazanım 5'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 46
Şekil 7. Kazanım 6'nın ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 48
Şekil 8. Kazanım 7'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 50
Şekil 9. Kazanım 8'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 52
Şekil 10. Kazanım 9'un ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 54
Şekil 11. Kazanım 10'un ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 56
Şekil 12. Kazanım 11'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 58
Şekil 13. Kazanım 12'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 60
Şekil 14. Kazanım 13'ün ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 62
Şekil 15. Kazanım 14'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 64
Şekil 16. Kazanım 15'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 66
Şekil 17. Kazanım 16'nın ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 68
Şekil 18. Kazanım 17'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları 70

TANIMLAR VE KISALTMALAR LİSTESİ

Tanımlar

a. Program: Okul öncesi eğitim programı.

b. Hikâye kitabı: Okul öncesi eğitim dönemine yönelik olarak hazırlanmış, içerisinde tek bir hikâye bulunduran resimli hikâye kitabı.

Kısaltmalar

a. MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

b. TTK: Talim Terbiye Kurulu

c. TDK: Türk Dil Kurumu

d. MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

Problem Durumu

Hangi yaş aralığında olursa olsun eğitimin insan hayatındaki önemi tartışılmazdır. Genel olarak eğitime bakıldığında bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde gelişmesi oluşumudur (Yeşilyaprak, 2008, s. 2). Okul öncesi eğitimi ise; 0-66 ay arasındaki çocukları kapsayan ve çocukların bireysel özellikleri ve gelişim düzeylerine uygun olarak onların tüm gelişim alanlarını destekleyen ve gelişmelerine yardımcı olan eğitim süreci olarak tanımlanabilir. Şahin (2005, s. 2) okul öncesi eğitimin insan hayatının temelini oluşturduğunu belirtmiş ve bu dönemde kazanılan yaşantıların çocuğun gelecekteki bakış açısını oluşturduğunu dile getirmiştir. Okul öncesi dönem için "yaşamın sihirli yılları" ifadesinin de kullanıldığı görülmektedir (Oktay, 2000). Avcı ve Toran (2012) okul öncesi dönemden bahsederken "insan ömrünün en mucizevî yılları" tabirini kullanmaktadırlar. Mucizevî olarak tanımlanmasının sebebi bu dönemde sağlanan gelişimin insan yaşamında en çok ilerlemenin gerçekleştiği dönem olmasındandır. Ayrıca okul öncesi dönemde sağlanacak olan destekleyici olanakların çocuklar için maksimum gelişme sağlayacağı da belirtilmiştir. Bu dönemde verilen eğitimin ne denli önemli olduğu artık günümüzde bilinmektedir. Ancak bu eğitimin ne şekilde verileceği, nasıl

daha etkili bir hale getirilebileceği tartışma konusudur. Bu tartışmalar eğitimin kalitesini artırabilmek adına son derece önem taşımaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de okul öncesi eğitimin daha nitelikli hâle getirilebilmesi için, çalışmalar yapılmaktadır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) son dönemde yapmış olduğu çalışmalar sonucu 2013 yılında yeni bir "Okul Öncesi Eğitim Programı" (Program) çıkarılmış ve hızlı bir şekilde yürürlüğe girmesi sağlanmıştır. Programa uyum sürecini hızlandırmak adına çalışmakta olan okul öncesi öğretmenlerine çeşitli hizmet içi eğitimler verilmiştir. Eğitimlerde programda değişen noktalar vurgulanmış ve yenilikler hakkında bilgi verilmiştir. 2013'de revize edilen programda okul öncesi dönemdeki çocukların gelişim özelliklerine yer verilmiş ve bu gelişim özellikleri doğrultusunda çocuklara verilen eğitimde nelerin kazandırılması gerektiği ayrıntılı bir biçimde yer almıştır. Programda kazanımlara gelişim alanlarına göre göstergeleriyle birlikte yer verilerek hangi davranıştan hangi kazanımın gerçekleştiğinin anlaşılabileceği belirtilmiştir.

Programda kazanım ve göstergelere ayrıntılı bir şekilde yer verilmesine karşın, bu kazanımların nasıl sağlanacağına (göstergelere ulaşma yoluna) detaylı olarak yer verilmemiş, öğretmenlere uygulamada esneklik sağlanmıştır. Ancak esneklik olumlu birçok sonuç doğurmakla birlikte bazı olumsuz durumlara da yol açmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde kullanılacak araç-gereç, kitap gibi materyallerin herhangi bir standardı belirtilmemiştir. Anaokulu ve anasınıflarında kullanılan yardımcı kitapların ve hikâye kitaplarının standartları programda yer almamaktadır. Bu da yayınevlerinin kitap basımlarında ticari amaçların ön planda olmasına neden olmaktadır.

Araştırmalara bakıldığında kitap incelemesine yönelik benzer çalışmalar yer almakla beraber MEB'in 2013 yılında revize etmiş olduğu okul öncesi eğitim programında yer alan kazanım ve göstergelere dayalı herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bunun birlikte akademik beceriler kadar sosyal duygusal gelişimin de önemli olduğu son dönemde dikkatleri çekmektedir. Hayatın ilk yıllarında mümkün olan en iyi temeli vermek çocuklara hayatları boyunca kendi yolculuklarında sosyal ve duygusal sağlığa ulaşmada olumlu etki ve deneyimler sağlayacaktır (Thwaites, 2008). Bu etki ve deneyimlerin çocuğun sosyal gelişimini desteklediği söylenilebilir. Sosyal gelişimin hayatın ilk yıllarında başladığına vurgu yapan Martin, Sontag-Padilla ve Canon (2015, s.7) çocukların kendi duygularını ve başkalarının duygularını anlamaya yaşamın ilk gününden itibaren başladığını ve olağanüstü

bir hızla ilerlediğini belirtmişlerdir. Sosyal gelişimin çocuğun hayatındaki yeri düşünüldüğünde bu gelişimin desteklenmesinde izlenilen yolun ve kullanılan araçların da önemli olduğu düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında sıklıkla kullanılan resimli hikâye kitaplarının bu gelişim alanını destekleme durumunun ortaya konulabilmesi için alanda incelemelerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada okul öncesi eğitime yönelik olarak basılmış hikâye kitapları incelenerek MEB 2013 programında yer alan sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini içerme sıklıkları belirlenmiştir. Bu kapsamda yayımlanan ve okul öncesi eğitim kurumlarında kullanımda olan hikâye kitaplarının programı sosyal duygusal alan açısından desteklemesi incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında kullanımda olan resimli hikâye kitaplarının 2013 programında yer alan sosyal duygusal alanla ilgili kazanım ve göstergeleri destekleme durumunu incelemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Resimli hikâye kitaplarının 2013 programında yer alan sosyal duygusal alan kazanımlarını bulundurma sıklıkları nelerdir?
2. Resimli hikâye kitaplarının 2013 programında yer alan sosyal duygusal alan kazanımlarının göstergelerini bulundurma sıklıkları nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Alan yazına bakıldığında kitap incelemesine yönelik benzer çalışmalar yer almakla beraber MEB'in 2013 yılında revize etmiş olduğu okul öncesi eğitim programında yer alan kazanım ve göstergelere dayalı herhangi bir araştırma bulunmamaktadır.

Robinson (2007, s. 104) duygularımızın zihinsel ve sosyal yaşamımızı şekillendirdiğini dile getirmiştir. Bunla birlikte hem kendi hem de başkalarının davranışlarını anlamamızda sosyal duygusal gelişimin etkisinden söz ederek sosyal duygusal gelişimin önemine değinmiştir. Araştırma hikâye kitaplarının sosyal duygusal gelişim alanı kazanım ve göstergelerini içerme

sıklıklarını belirlemek açısından son derece önem taşımaktadır. Bu önemin sosyal duygusal gelişimin çocuğun hayatındaki yerine dayandığı söylenilebilir.

Araştırmayı önemli kılan unsurlardan bir tanesi de çocuk edebiyatının çocukların gelişimine etkisinden kaynaklanmaktadır. Çocuk edebiyatı başta dil gelişimi olmak üzere birçok gelişim alanına hitap etmektedir. Estetik ürünler sunan çocuk edebiyatı, güzellik duygusunun kazanılmasında, yaratıcılığın gelişmesinde ve ilerleyen yıllarda okuma alışkanlığının kazandırılmasında da önemli bir yere sahiptir. Alpay (1987, s. 523) çocuk edebiyatının önemini şu sözlerle dile getirmiştir; "Çocuk edebiyatının, okul öncesi dönemde resimli çocuk kitabının başarısı, çocukta geliştirdiği sanat zevki ile ilerde karşılaşacağı zevksizlikleri görmeyi öğretmesindendir". Anlaşılacağı gibi çocuk edebiyatı çocuğa güzeli öğrettiği, onun hayal gücünü geliştirdiği ve ona yenidünyalar sunduğu için önemlidir. Ömeroğlu (1998, s. 305) ise özellikle okul öncesi dönemde kullanılan resimli hikâye kitaplarının çocuğun kendini tanımasına, sosyalleşmesine yardımcı olduğunu, bilgi ve haz vererek yalnızlığını azalttığına vurgu yapmış ve çocuk edebiyatının çocuğun hayatındaki yeri ve öneminden bahsetmiştir.

Ayrıca Gönen ve arkadaşları (2010, s.23-40) öğretmenlerin dil etkinliklerini faydalı bulduklarını ve bu etkinlikleri gerçekleştirebilmek için de araç olarak çoğunlukla kitapları ve kuklaları kullandıklarını dile getirmişlerdir.

Bununla birlikte hikâye kitaplarının içerik açısından analizinin yapılması ailelere ve eğitimcilere kitap seçimi konusunda yol gösterici olabilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Resimli hikâye kitaplarının incelenmesi temelde metin, resimleme ve dış yapı özellikleri olmak üzere üç başlıkta yapılmaktadır. Araştırma resimli hikâye kitaplarının sadece metin yönünden incelenmesiyle sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde programa, çocuğun sosyal duygusal gelişimine ve çocuk edebiyatına yönelik bilgiler bulunmaktadır. Bununla birlikte kitap incelemesine yönelik olarak yapılmış ilgili araştırmalar yer almaktadır.

Okul Öncesi Eğitim Programı

Program Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde "yapılacak bir işin bölümlerini, bölümlerinin sırasını ve zamanını gösteren tasarı, yetişek" olarak tanımlanmaktadır. Şahin (2007, s. 50) ise programı, belli bir amaca ulaşmak için yapılması gereken etkinliklerin nelerden oluştuğunu aşamalı olarak belirleyerek ne, ne zaman, nasıl sorularının yanıtlarından oluşan bir tasarı hazırlamak olarak tanımlamaktadır. Eğitim programı ise, okulda bireylere kazandırılması düşünülen özellikleri, bu özellikleri kazandırıcı nitelikteki eğitim durumlarını, bireyin yaşantıları sonucunda davranışlarındaki değişmenin derecesini anlatmaya yarayacak sınama durumları ve sınama sonucunda elde edilecek verilere dayalı olarak yapılacak değerlendirmeyi içeren tasarıdır (Aşıloğlu, 2007, s. 19). Bu tanımlardan yola çıkılırsa, okul öncesi eğitim programı için erken çocukluk dönemini kapsayan süreçte, kurumsal eğitimine devam eden çocukların bütünsel gelişmelerine yardımcı olmak amacıyla oluşturulmuş programdır denilebilir.

İyi bir eğitim programının taşıması gereken özellikleri Tan (2005) şöyle belirtmiştir; işlevsellik, esneklik, toplumun inandığı değerlere dayalı olma, uygulayanlara yardımcı olma, bilimsellik, uygulanabilirlik, kazanımlara yönelik olma ve ekonomiye uygunluk (Aktaran

Şahin, 2007). Bu özellikler incelendiğinde eğitim programlarının genel olarak toplumun hem o gününe uygun hem de geleceğini inşa etmesine yardımcı olması gerektiği söylenilebilir.

Türkiye'de uygulanan programların geçmişine bakılacak olursa, Cumhuriyetten bu yana 1952, 1989,1994, 2002, 2006 ve 2013 yıllarında okul öncesi eğitim programlarının çıkarıldığı görülmektedir (Düşek ve Dönmez, 2012). Bu programlar MEB tarafından çıkarılmış ve Talim Terbiye Kurulunun (TTK) onayıyla uygulamaya konulmuşlardır. 1952'den günümüze kadar olan sürece bakıldığında okul öncesi eğitim için hazırlanmış programlarda değişim ve gelişmeler dikkati çekmektedir. 1952'den bu yana farklı programların çıkarılmış olması değişen dünyaya ayak uydurmak, daha iyiye ulaşmak, eğitimde kaliteyi artırmak gibi nedenlere bağlanabilir. Ayrıca ihtiyaçların değişmesi ve genel eğitim sistemlerindeki değişiklikler de okul öncesi eğitim programlarının değişmesine zemin hazırlamıştır. 1952'de çıkarılan Türkiye'deki ilk okul öncesi eğitim programından önce bu düzeydeki eğitim yönetmelikler ve Milli Eğitim Şuralarında alınan kararlarla düzenlenmekteydi. Bunların yetersizliği anlaşıldığında bir okul öncesi eğitim programı düzenlendi ve uygulamaya konuldu. Programın içeriğine bakıldığında bir gün boyunca yapılabilecek etkinliklere yer verildiği görülmektedir (Alisinanoğlu ve Bay, 2007).

1989'da çıkarılan program ise 4-5 yaş aralığındaki çocukların gelişimine yer vermesi açısından 1952 programından ayrılmaktadır. Bu programda çocukların gelişimi "çocukların kazanması gereken eğitim amaçları" şeklinde ifade edilmiş ve dört başlık altında toplanmıştır. Bunlar; beden ve hareket gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim, zihin gelişimi ve dil gelişimidir. Belirlenen amaçların kazanılmasına yönelik olarak da gelişim alanlarına göre ayrılmış üniteler belirlenmiştir (Alisinanoğlu ve Bay, 2007). Toplam otuz ünite bulunmaktadır. İlk on dokuz ünitenin amaçları, davranışları ve konu başlıkları yer almaktadır (Öztürk, 2010).

1994'de yayımlanan programda çocukların ev ve kurum ortamında bilişsel, duygusal-sosyal ve psikomotor yönden sağlıklı gelişmelerini desteklemek amacıyla hazırlandığı belirtilmektedir. Ayrıca programda okul öncesi eğitim kreş (0-36 ay), anaokulu (37-60 ay) ve anasınıfı (61-72 ay) olmak üzere üçe ayrılarak açıklanmış ve her grup için ayrı hedef ve hedef davranışlara yer verilmiştir. Gelişim özellikleri de her yaş grubu için ayrı ayrı verilmiştir. İşlenebilecek konulara konu analiz tablosunda yer verilerek, hedef konu ilişkisini gösterir tabloda eklerde yer almıştır. Bireysel farklılıklara ve çevresel şartlara göre esneklik söz

konusudur. Normal gelişim gösteren çocuklar göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Eğitim durumlarında etkinliğin adı, hedef ve hedef davranışlarla birlikte materyal ve uygulama bölümü de bulunmaktadır. Programın değerlendirilmesi tek yönlü olup, gözlem formlarıyla çocuğun davranışı kazanıp kazanamadığının belirlenmesi ile sınırlıdır (Komisyon, 1994).

2002'de yayımlanan programın çıkarılma amacında 1994'tekinden farklı olarak 36-72 aylık çocuklar için hazırlandığına vurgu yapılmıştır. Ayrıca 1994'te yer alan "ev ve kurum ortamı" ibaresi çıkarılarak "okul öncesi eğitim kurumuna devam eden…" ifadesi eklenmiştir. Yaratıcılık ayrıca ele alınmamış, tüm gelişim alanlarıyla ilişkili olduğu vurgulanarak planlanan tüm etkinliklerde yer alması gerektiği öngörülmüştür. 36-60 ve 60-72 aylık çocukların gelişim özellikleri her bir gelişim alanına yönelik olarak programda yer almıştır. Programda her bir alana hitap eden toplam 43 hedef yer almaktadır. Bu hedeflere ulaşmada kazanılması beklenen davranışlar ise 169 maddede belirtilmiştir. Öğretmenlerin yıllık ve günlük plan hazırlamaları öngörülmüştür. Günlük plan bir gün içinde kazandırılması beklenen hedef ve hedef davranışları, eğitim durumlarını ve değerlendirme bölümlerini içermektedir. Değerlendirme aşamasında çocuğun gelişimi, program ve öğretmenin öz değerlendirmesi olmak üzere farklı yönlerden değerlendirme yapılmaktadır. Çocukların değerlendirilmesi için davranış değerlendirme formu programın eklerinde yer almaktadır. Ayrıca her yarıyılda bu formların sonuçlarına dayandırılarak hazırlanmış gelişim raporları da verilmelidir (Komisyon, 2002).

2006'da yayımlanan programda okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocukların psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesinin, öz bakım becerilerinin kazandırılmasını ve ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanmasının amaçlandığı belirtilmektedir. Ayrıca gelişimsel ve sarmal bir program olduğu da dikkat çekmektedir. Programda 2002'deki programa bağlı kalınarak amaç ve kazanımlara yer verilmiştir. Bununla birlikte çoklu zekâ kuramına da vurgu yapıldığı görülmektedir. 2006 programı çocuk merkezli olarak planlanmış ve gelişim özellikleri her yaş grubu için ayrı olarak düzenlenmiştir. Konuların amaç olmadığı, araç olarak kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Programda üniteler yer almamaktadır. Yaratıcılığın ön planda tutulduğu, öğretmene özgürlük tanıyan ama planlı çalışmasını da gerektiren esnek bir program olduğu söylenebilir. Bu programa göre öğretmen yıllık ve günlük plan hazırlamalıdır. Aile katılımı çalışmalarının önemli olduğu belirtilerek, veli toplantıları, bireysel görüşmeler ya da ev ziyaretleri şeklinde düzenlenebileceği söylenmiştir. Ayrıca öğretmenin aile katılımı

çalışmalarını kendisinin de çeşitlendirebileceği belirtilerek önceki programlara nazaran aile katılımı çalışmalarına daha fazla yer verdiği gözlemlenmiştir. Değerlendirme süreci hem çocuğun gelişiminin hem programın hem de öğretmenin kendi değerlendirmesinin yapılması istenilerek üç boyutlu şekilde ele alınmıştır (Çelik ve Daşcan, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı

Günümüzde 2013 yılında yenilenen ve uygulamaya konulan program kullanılmaya devam etmektedir. Ülkemizde okul öncesi eğitim kurumlarında MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünce hazırlanmış program kullanılmaktadır. Bununla birlikte yine MEB tarafından hazırlanmış, TTK'nin yayımlamış olduğu "Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı" da uygulamacılara yardımcı olmakta, yol göstermektedir. Ayrıca 0-36 aylık çocuklar için hazırlanmış ayrı bir eğitim programımızda bulunmaktadır.

2013 programının çıkarılma amacı sunuş kısmında "okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini, bütün gelişim alanlarının desteklenerek en üst düzeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve temel eğitime hazır bulunmalarını sağlamak" olarak açıklanmıştır. Burada da görüldüğü gibi 2006'da yürürlüğe giren programla aralarında amaç bağlamında küçük farklılıklar bulunmaktadır. Şöyle ki 2006 programında tek tek gelişim alanlarını vererek çocukların desteklenmesi gerektiğini belirtirken; 2013 programında bunun yerine "bütün gelişim alanları" ibaresi yer almaktadır. Bununla birlikte 2006 programında "ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanması" şeklinde yer alan ifade ise " temel eğitime hazır bulunmalarını sağlamak" olarak değiştirilmiştir. 2006 programında yer almayıp 2013 programında üzerinde durulan bir nokta ise çocukların eğitimi sırasında zengin öğrenme olanaklarından faydalanmalarını sağlamaktadır.

Programın temel özelliklerini çocuk merkezli, esnek, sarmal, eklektik, dengeli, oyun temelli, keşfederek öğrenme öncelikli, yaratıcılığın geliştirilmesi ön planda olan, günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılmasını teşvik eden şeklinde sıralayabiliriz. Programın özelliklerine kültürel ve evrensel değerleri dikkate alması, aile eğitimi ve katılımına önem vermesi, değerlendirme sürecinin çok yönlü olması ve rehberlik hizmetlerine son derece önem vermesi gibi nitelikler de eklenebilir. Bununla birlikte, konuların amaç olarak değil araç olarak kullanıldığı, öğrenme merkezlerinin önemli olduğu

da programın özelliklerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalar da programın temelinde yer almaktadır.

Program gelişimsel bir program olarak tanımlanmaktadır. Yani bütün gelişim alanlarını (sosyal ve duygusal, motor, bilişsel, dil gelişim alanlarıyla öz bakım becerileri) birlikte ele aldığı görülmektedir. 2006 programında amaç ve kazanımlar yer alırken bu programda kazanım ve göstergeler bulunmaktadır. Amaçlar sonuca odaklanırken; kazanımlar çocuğu merkeze alarak davranışlara odaklanmaktadır. Göstergeler ise kazanımların dışarıdan gözlemlenebilir halleridir. 2006 programında sosyal duygusal alana yönelik olarak yazılmış Amaç3 "Duygularını kontrol edebilme" şeklinde yer alırken; öğretmenin ulaşmayı istediği sonucu temsil etmektedir. Amaçlar genellikle yapabilme üzerine kurulmuştur. Amaç3'ün 1. kazanımı ise "Olumlu/olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar" şeklinde yer alırken; çocuğun ulaştığı noktayı belirtmektedir. Kazanımlar çocuğun davranışlarına dönüktür ve genellikle "yapar", "eder" gibi ifadelerle belirtilir. 2013'te yayınlanan programda ise amaçlar bulunmamaktadır. Bunun yerine kazanımlar verilmiş ve göstergeleri açıklanmıştır. 2013 programındaki Kazanım5'in göstergeleri; "olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar" ve " olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir" şeklindedir. Buradan da anlaşılacağı gibi göstergeler kazanımların, çocuğun davranışlarında gözlemlenebilen ve ölçülebilen boyutlarıdır diyebiliriz. Ayrıca programda her bir alana ilişkin kazanım ve göstergeler ayrı ayrı verilmiştir. Çalışmamızda üzerinde duracağımız sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini içerir liste EK-3'te yer almaktadır.

Sosyal Duygusal Gelişim

Senemoğlu'nun (2013, s. 3) tanımladığı şekli ile gelişim, "organizmanın döllenmeden başlayarak bedensel, zihinsel, dil, duygusal, sosyal yönden, belli koşulları olan en son aşamasına ulaşıncaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimidir". Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi gelişim çok yönlü bir süreçtir. Gelişimin çok yönlü ve karmaşık bir süreç olması onun bazı alanlara ayrılarak incelenmesini gerekli kılmıştır. Bu bölümde sosyal duygusal gelişim üzerinde durulacaktır.

Sosyal Gelişim

Sosyal gelişim, bireyin diğer insanlar ve sosyal kurumlarla geçirdiği yaşantılar sonucunda ortaya çıkan değişmelerdir (Şahin, 2007, s. 136) şeklinde tanımlanmaktadır. TDK sosyal gelişimi kısaca "toplumsallaşma süreci" olarak tanımlarken; Bayhan ve Artan(2012, s. 237) sosyal gelişimi "çocuğun içinde bulunduğu toplumun inançlarını, tutumlarını ve kendisinden beklediği davranışları öğrenmesi, sosyalleşmesidir" şeklinde açıklamıştır. Cüceloğlu (2009, s. 354-355) ise sosyal gelişim tanımında diğer gelişim alanlarıyla ilişkisinin altını çizerek bireyin topluma girmesini hazırlayan süreç olarak ifade etmiştir. Bütün bunlar göz önüne alındığında sosyal gelişim bireyin hayatı boyunca kendi yaşadığı toplumun değer ve inançlarına uygun düşecek davranışları sergilemesi yönündeki kazanımlar ve bireyin yine aynı toplumda geçirdiği yaşantılar sonucu öğrenerek ve geliştirerek toplumsallaşma sürecine katılması şeklinde tanımlanabilir.

Watson (1967), ilk çocuklukta sosyal gelişimi tesadüfî ilişkiler ile açıklamakta ve buna çocukların doğuştan eğilimli olduğunu dile getirmektedir (Aktaran Arı, 2003, s. 59). Annenin herhangi bir davranışına çocuğun verdiği tepki annedeki yeni davranışa neden olurken bir yandan da çocuğun "bağlanma sürecini" başlatmaktadır. Nitekim çocuğun ilk sosyal ilişkileri bağlanma ve kopma olarak tanımlanabilmektedir. Bağlanma duygusal olarak anneyle işbirliğinin sağlanması ve ilişkinin kurulması olarak tanımlanırken; kopma çevreyi tanımak adına anneden uzaklaşmayı ifade etmektedir (Arı, 2003, 59-62). Trawick-Swith (2013, s. 170) ise bağlanmayı tanımlarken sadece anneden söz etmemiş; bebeklerin ve diğer insanların özellikle de ebeveynlerin birbirleriyle duygusal bağ kurdukları iyi yönlü bir süreç olduğundan söz etmiştir.

Bayhan ve Artan (2012, s.238) ise çocuğun sosyal yaşama katılımının ilk adımlarının "dikkat çekmekten" geçtiğine vurgu yapar. Çocuklar ağlayarak, hıçkırarak, farklı bakarak vb. gibi davranışlarla insanların dikkatlerini çekerler ve bu yolla ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlarlar. Böylece ilk sosyal bağlarını da kurmuş olurlar.

Sosyal gelişim süreci uyma, kabul etme, itaat ve özdeşleşme süreçlerini içerir. Bu süreçleri düşündüğümüzde temelde kişinin grup tarafından kabul görme isteğine bağlayabiliriz. İnsan sosyal bir varlık olduğu için, sevilmeye, diğer insanlarla iletişim kurmaya, onlardan gelecek destek ve ilgiye ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaç sosyal gelişimin insan hayatındaki yerinin önemini göstermektedir. Sosyal gelişim bir kişinin sadece düşüncelerine değil davranışlarına da etki

etmektedir. Eğer bir kişi grubun bilgisine güveniyor ve değer veriyorsa sadece görüşlerini değil davranışlarını da değiştirir (Tayfur, 2012). Grusec, Davidov ve Lundel (2002) sosyal gelişim sürecinde çocuğu değerlendirmişler ve istenmeyen davranışların olumsuz sonuçlarındansa istenilen davranışın olumlu sonuçlarının daha etkili olduğunu söylemişlerdir (Aktaran Yağmurlu ve Candan Kodalak, 2010). Bununla birlikte sosyal gelişim sürecinde çocuklara sunulan sosyal ödüllerin de onların gelişim süreçleri açısından son derece önemli olduğu söylenilebilir (Yağmurlu ve Candan Kodalak, 2010). Worthom (1998) çocukların sosyal duygusal gelişiminden bahsederken ebeveyn davranışları üzerinde durmuş ve endişeli, çekingen, kaygılı vb. gibi davranışların çocuğun mizaç gelişimine etkisinden bahsetmiştir. Çocukların güvenli bağlanma geçmişlerinin yaşıtlarına karşı daha olumlu sosyal davranışlar sergilemelerini sağladığını belirtmiştir.

Lake (2010, s.510) sosyal etkileşimin çocuğun sosyal, ahlaki ve entelektüel gelişimi için çok önemli olduğunu dile getirmiştir. Sosyalleşme sürecinde benlik ve kişiliğin geliştiği gözlemlenir. Birey insan olduğunun farkına varır ve ben kimim sorusuna yanıt bulur (Ulusoy, 2012). Bu durum sosyal gelişimin insan hayatının merkezinde bir yerde olduğunun göstergesidir. Bununla birlikte toplumsal devamlılığın sağlanabilmesi ve süregelen düzenin korunması için de bireylerin sosyalleşmesi gerekir. Bireylerin sağlayacağı sosyal-duygusal gelişim toplumların geleceği için önemlidir (Ulusoy, 2012). Sosyal gelişimden ve sosyal gelişimin öneminden bahsederken karşımıza sıkça çıkan iki kavram ise "prososyal davranışlar" ve "sosyallik" tir. Prososyal davranışlar: "olumlu kişiler arası ilişkiler" "başkalarının yararı için dışsal bir ödül beklemeden yapılan eylemlerdir" şeklinde tanımlanmaktadır (Bayhan ve Artan, 2012, s. 240). Empati, iş birliği, paylaşma gibi davranışlar prososyal davranışlara örnek olarak gösterilebilir. Sosyallik ise farklı durumlarda farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Yani "bir davranışın sosyal olarak uygun olup olmadığı zamana, mekana, kültüre ve benzer özelliklere göre değişiklik gösterebilir. Saldırganlık her zaman kötü olmayabilir ya da diğer insanları düşünmek her zaman doğru olmayabilir" gibi (Bayhan ve Artan, 2012, s. 242).

Beaty (2006; s.131) okul öncesi çocuğun sosyal gelişimini akranlarıyla nasıl geçindiğinin ortaya koyduğunu belirtmiştir. Genellikle sosyal aktiviteyi görgü ve nezaket gibi düşünüyoruz fakat sosyal aktivite akranlarla nasıl geçineceğini öğrenmedir.

Duygusal Gelişim

TDK sözlüğünde duygu, belirli nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim olarak tanımlanmaktadır. Duygusal gelişim, yaşam boyunca insanda meydana gelen durumlar karşısında onların hissetmiş olduklarını anlayabilme, anlatabilme ve anlamlandırabilme yetisindeki ilerleme şeklinde tanımlanabilir. Duygular yaşadıklarımızın anlamlandırılmasıdır. Bu sebepledir ki duyguların varlığı hayatımızda önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte duyguların uyum sağlama, hayatta kalmaya yardımcı olma, motivasyon, insanlarla iletişimde rol almaları gibi işlevleri de vardır. Bütün bu işlevler de duyguları önemli kılan diğer bir noktadır (Işıklı ve Keser, 2012). Wilson (2003) duygularını ifade etmekte ve durumsal ipuçlarını anlamakta usta olan çocukların akranları arasında daha popüler olduklarını söylemiştir. Günlük hayatta her ne kadar duyguların insanları hataya sürüklediği, yanlış seçimler yapmasına neden olduğu gibi yanılgılar olsa da araştırmalar böyle olmadığını göstermiştir. Bu araştırmalara göre mantıklı karar verme, yargılama ve öngörü gibi üst düzey zihinsel faaliyetler için duyguların rehberliğine ihtiyaç duyulmaktadır (Damassio'dan aktaran Işıklı ve Keser, 2012, s.69). Worthom (1998) ilk duygusal bağların bebeklik döneminde ebeveyn ya da bakıcıyla oluştuğunu dile getirmiştir. Bununla birlikte O'Hagan da (2006, s.44) birincil bakıcının duygusal tepkilerinin normal ve sağlıklı duygusal gelişimi belirleyen tek ve en önemli faktör olduğunu belirtmiştir.

Günümüzde duygularla ilgili olarak karşımıza çıkan diğer bir kavram da "Duygusal Zekâ" dır. Duygusal zekâ en basit tanımıyla duyguların akıllıca kullanımıdır. Duygusal zekâ, kendimizin ve başkalarının duygularını tanımayı ve değerlendirmeyi öğrenmemizin yanı sıra duygulara ilişkin bilgileri ve duyguların enerjisini günlük yaşamımıza ve işimize etkin bir biçimde yansıtarak onlara uygun tepkiler vermemizi sağlar. Buradan yola çıkarak duygusal zekâ "duyguların gücünü ve hızlı algılayışını, insan enerjisini, bilgisini, ilişkilerini ve etkisinin bir kayağı olarak duyumsama, anlama ve etkin bir biçimde kullanma yeteneği" olarak tanımlanabilir (Cooper ve Sanaf'dan aktaran Yeşilyaprak ve Durmuş, 2007). Bahman ve Maffini (2008, s.2) duygusal zekânın öneminden söz ederken okulların akademik becerilerin ötesinde çocukların duygusal zekâlarını geliştirmeye önemle dikkat etmesi gerektiğine ve çocuklara sağlıklı bir eğitim verebilmek için akademik beceriler ve gerçek yaşam becerilerini geliştirmeyi sağlayacak araçlarla donatılmasının uygun olduğuna değinmişlerdir.

Sosyal Duygusal Gelişimin Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi

Sosyal gelişim çocuğun fiziksel, bilişsel ve dil gelişimiyle paralellik gösterir (Yağmurlu ve Candan Kodalak, 2010). Özellikle sosyal duygusal gelişimi sağlayan temel unsurlardan bir tanesi dildir diyebiliriz. Dil ortak bir dünya kurmaya yarayan en önemli araçtır. Bu sebepledir ki sosyal-duygusal gelişim ile dilsel gelişimi birbirini tamamlayan bütünün parçaları şeklinde düşünebiliriz (Ulusoy, 2012, s. 366).

Çocuk Edebiyatı

Edebiyat TDK tarafından, olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı olarak tanımlanmaktadır.

Çocuk edebiyatı için ise kısaca edebiyatın çocukları ilgilendiren kısmıdır denilebilir. Şirin (2000, s. 9) çocuk edebiyatını çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacı ile gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır şeklinde açıklamıştır. Ciravoğlu (1997, s.9) ise çocuk edebiyatını tanımlarken; "henüz yetişkin olmayan ve eğitilmesi gereken, toplumumuzun en genç üyelerinin düşünce dünyasına seslenebilecek sözlü ve yazılı ürünlerin tümü" ifadelerini kullanmıştır. Oğuzkan (2006, s. 3) "çocuk edebiyatı" kavramından söz ederken 2-14 yaşları arasındaki kimselerin ihtiyaçlarının karşılayan bir edebiyat alanından bahseder. Buradaki yaş aralığının alan yazında tanımlanan "çocuk" kavramıyla çeliştiği dikkati çekmektedir. Okul öncesi çocuk edebiyatını görsel nitelikli bir edebiyat türü olarak açıklayan Göknil (2000, s.138) bu döneme yönelik kitaplarda içerik kadar görüntülerinin de önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Alp ve Kardaş'ın (2013, s. 2) Yalçın Aytaş'dan aktardığına göre çocuk edebiyatı "çocukların ruh ve beden gelişmelerine uygun, onların hayal dünyalarına hitap eden, bayağılıktan ve çirkinlikten uzak, çocuğun anlama, kavrama ve yorumlamasına imkân tanıyan; çocuğu eğitirken eğlendiren sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır". Bu tanımda dikkati çeken nokta "çocuğa uygunluk" ilkesi her zaman planlandığı gibi olmamaktadır. Bazen ticari amaçlar, bazen dikkatsizlik, bazense önemsememek bu ilkenin önüne geçebilmektedir. Bu durum ise çocuk edebiyatına gölge düşürmekte ve kitapların asıl işlevlerini yerine getirmesine engel olmaktadır. Nutbrown (2006) son yıllarda çocuklar için yapılan edebiyatta popüler kültüre dayalı bir büyüme görüldüğüne dikkat çekmektedir. İsveçli edebiyat teorisyeni Klinberg gençlik edebiyatı kavramını açıklamıştır. Clemens

Baumgaertner, Heute ve Velber (1974) ise bu kavramdan yola çıkarak çocuk edebiyatının kapsamını açıklamaya çalışmıştır. Buna göre çocuk edebiyatının kapsamı şöyledir;

a) Çocukların da zevk alacakları konularda yazılmış eserler,
b) Yalnızca çocuklar için yazılmış eserler,
c) Çocuklar tarafından yazılmış eserler,
d) Yetişkin edebiyatından çocuklar tarafından seçilmiş eserler,
e) Çocukların beğenerek okudukları her türden metinler (Aktaran Kayahan Özgül, 2005).

Çocuk edebiyatından bahsedebilmek ve o eserin iyi bir eser olduğunu söyleyebilmek için bazı özellikleri taşıması gerekir. Çocuk edebiyatında bulunması gereken temel özellikleri Şirin (2000) şu şekilde anlatmıştır:

a) Çocuk edebiyatı edebiyatın bütün özelliklerini taşımakla birlikte, çocuğa görelik ilkesi çerçevesinde oluşmaktadır.
b) Çocuk edebiyatında dil ve anlatım mümkün olduğunca sadedir.
c) Çocuk edebiyatında yazarın aklındaki asıl soru ne yazmalıyımdan çok nasıl yazmalıyım olmalıdır.
d) Çocuk edebiyatında çocuğun bakış açısı ile sanatçının bakış açısı bütünleştirilmelidir.
e) Çocuk edebiyatının okurları sadece çocuklar değillerdir. Yetişkinler de çocuk edebiyatının birer okuyucusu olabilirler.
f) Çocuk edebiyatında çizimlerle edebiyatın bütünlüğü, uyumluluğu vardır.

Gönen (2003) UNICEF'in çalışması için sunmuş olduğu panelde ise çocuk edebiyatının özellikleri olarak konuların hareketli olması, her türden (insan, hayvan, eşya… vb) karakterlerin kullanılması, sonucun her zaman başarılı olması, bilgi verici olması gerektiği, estetik, eğlendirici ve hayal gücünü desteklemesi gibi nitelikleri taşımaları gerektiği üzerinde durmuştur.

Çocuk Edebiyatının Amacı ve Önemi

Gönen (2000, s.43-44) çocuk edebiyatının sahip olması gereken amaçları şöyle sıralamıştır:

> "Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak, çocukların değişik yaşlarda ilgi duydukları konuları göz önüne almak, çocuğun dil gelişimine özen göstermek, çocuğun algısal gelişimine yardımcı olmak, sosyal duygusal gelişimi göz önünde bulundurmak, zihinsel gelişimi desteklemek, çocuğa ilk kitap sevgisini aşılamak, ilk edebi estetik değerleri vermek, olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlamak, çocukları günlük yaşantının gerçekleri konusunda bilgilendirmek, çocukların yaratıcı hayal güçlerini uyandırmak, çocukta dinleme yeteneği geliştirmek, kitabın eğlence ve bilgi kaynağı olduğunu öğretmek, iyi kitap kavramını verilen uygun örneklerle kazandırmak, çocuk kitabı türlerini iyi örneklerle çocuğa tanıtmak, çocukların resimlendirilme ve fiziksel özellikler yönünden iyi örneklerle tanışmalarını sağlamak, çocuklara çeşitli konu ve kavramları yansıtan kitaplar sunmak, iki yaştan itibaren her yaş gurubuna uygun içerik, resimlendirme ve fiziksel özelliklerdeki yayınları tanıtmak"

Karatay (2007) çocuk edebiyatının amacını; bilgilendirme, zevk verme, çocuğa yaşamı tanıtma, çocuğu sosyalleştirme, öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirme, farklı alanlara karşı olumlu tutum geliştirme, çocukta dil gelişimini sağlama, hayal gücünü ve yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirme, kitabı sevdirme, kitabı vazgeçilmez bir eğlenme, öğrenme ve bilgilenme aracı olduğunu fark ettirme, okul öncesinde dinlediğini anlama ve görselleri anlamlandırma; okul döneminde bunlara ek olarak metin ve görsel okuryazarlığını geliştirme, düşündüklerini ve hissettiklerini yazı yoluyla anlatma isteğini uyandırmadır şeklinde belirtmiştir (Aktaran Kardaş ve Alp, 2013, s. 3).

Karatay'ın söylediklerine bütüncül olarak bakacak olursak çocuk edebiyatının tek amacının çocuklara dil edinimi sağlaması olmadığını görürüz. Dil ediniminin yanı sıra özellikle çocukların sosyal ve duygusal alanlarına da hitap ettiğini söylenebilir. Bu da çocuk edebiyatının çok yönlü olmasından kaynaklıdır denilebilir.

Okul öncesi çocuk edebiyatının başlıca amaçları ise; çocuğun öğrenme, algılama, yorumlama yeteneğini geliştirmek, çevresini tanıması, etkileşim kurması ve buna yönelik duyarlılık geliştirmesine katkıda bulunmak, dil gelişimini desteklemek ve kültürel aktarımın sağlanmasıdır (Şirin, 2010: s.139-140).

Çocuk edebiyatı çocuklara yeni dünyaları algılama fırsatı sunduğu, onların gelişim alanlarını desteklediği ve eğlenerek öğrenmelerini sağladığı için önemlidir. Ayrıca çocuk edebiyatının çocuğun kendini anlamasında ve bunu ifade etmeyi öğrenmesinde de yol gösterici olduğu için önemli olduğu söylenilebilir. Okul öncesi eğitimin temel amaçlarından bir tanesi de çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (Program, 2013, s. 10). Bu amaca ulaşılmasında da çocuk edebiyatı önemli bir yere sahiptir. Nutbrown (2006) çocukların hem pozitif hem de negatif mesajları çok hızlı aldıklarını belirtmiş. Bu yüzden çocuklara sunulan literatürün toplumun tüm üyelerinin olumlu görüntülerini tasvir ediyor olması gerektiğini ekleyerek çocuk edebiyatının önemi üzerinde durmuştur.

Çocuk Edebiyatı Türleri

Çocuk edebiyatı geçmişten günümüze kadar farklı sınıflandırmalara tabi olmuştur. Bunlardan bazılarına bakılacak olursa;

Enginün (1987) çocuk edebiyatını iki ana başlık altında değerlendirmişlerdir. Birincisi okuyucu olarak sadece çocukların hedef alındığı eserler. İkincisi ise bütün insanlığın veya bir milletin malı olan değerli eserlerin çocuklar için yeniden işlenmesiyle oluşan eserlerdir. Yalçın ve Aydaş (2012) ise çocuk edebiyatını halk edebiyatı ürünlerine bağlı olanlar, çocuk hikâye ve romanları, çocuk gazete ve dergileri ile diğer çocuk edebiyatı türleri olmak üzere dört ana başlık altında değerlendirmiştir. Kardaş ve Alp (2013) ise çocuk edebiyatını ninni, masal, fabl, bilmece, tekerleme, fıkra, şiir ve hikâye (öykü) olmak üzere sekiz farklı bölümde açıklamışlardır. Mesleki eğitim ve öğretimin güçlendirilmesi projesi modülünde (MEGEP) (2013) çocuk edebiyatı türleri çocuk kitapları, çocuk piyes ve tiyatroları, çocuk gazete ve dergileri ile gölge oyunları olmak üzere dört ana başlık altında anlatılmaya çalışılmıştır. Civaroğlu (1997) çocuk edebiyatı türlerini masallar, masalımsı eserler, hikâye ve romanlar, biyografi, anılar, gezi yazıları ve çocuk şiirleri başlıklarında açıklamıştır. Oğuzkan (2006) ise çocuk edebiyatı türlerine Civaroğluna ek olarak doğa ve fen olaylarını anlatan eserleri de dâhil etmiştir.

Çocuk edebiyatı türlerinden biri olan hikâyeyi açıklayacak olursak, TDK Büyük Türkçe sözlüğünde gerçek ya da tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü, öykü olarak tanımlanmaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında da özellikle Türkçe- Dil etkinliklerinde çocuğa yönelik resimli hikâye kitaplarından faydalanılmaktadır. Türkçe etkinlikleri, "çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, sözcük dağarcıklarını geliştirmek ve iletişim becerilerini artırmak için planlanan bireysel ve grup etkinlikleridir" (Komisyon, 2013). Programda dil ve iletişimin desteklenebilmesi için akran ilişkilerine ve çocukların yetişkinlerle olan ilişkilerine önem verilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte drama ve oyun gibi etkinlikler sırasında da hikâye kitapları kullanılmaktadır. Okunan bir hikâyenin canlandırılması yapılarak çocukların roller yoluyla etkileşime girmesi ve hayatın sosyal alanına yönelik planlı küçük denemeler yapmaları sağlanabilmektedir. Çocuk edebiyatıyla ilgili materyaller sınıflarda "Kitap Merkezleri"nde bulunmaktadır. Sınıflarda oluşturulan bu merkezlerin amacı programda, çocukların okuma yazma etkinliklerine ve kitaplara karşı olumlu tutumlar geliştirmesini sağlamak, dil ve iletişim becerilerini desteklemek şeklinde verilmiştir.

Hikâye Kitaplarının Taşıması Gereken Özellikler

Çocuk yayınları, çocukların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak özellikle olmalıdır (Gönen, 2000, s.43). Resimli hikâye kitapları taşıması gereken özellikler bakımından incelendiğinde üç farklı alan karşımıza çıkmaktadır. Bunlar biçim, içerik ve resimlemedir. Nutbrown (2006) çocuğun kitapla ilk karşılaşmasının önemli olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca içerik gibi kapak, boyut ve şekil özelliklerinin de çocukların ve ebeveynlerin okumaları için ilgi yaratması gerektiğini eklemiştir.

Biçim bakımından hikâye kitapları

Biçim bakımından hikâye kitapları incelenirken, kitabın şekli, boyutu, yazı tipi ve puntosu, kâğıt ve ciltleme gibi özelliklerine bakılır.

Nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken biçimsel özellikleri şöyle sıralayabiliriz (Şirin, Civaroğlu ve Zengin'den aktaran Taşdemir, 2005; Alp ve Kardaş, 2013;Ural, 2013; Yalçın ve Aydaş, 2012):

a. Çocuğun yaş ve seviyesine uygun olarak hikâye kitapları farklı boyut ve şekillerde olabilirler. Dikdörtgen, kare gibi klasik şekillerde olabileceği gibi hayvan figürü, çiçek vb. gibi farklı şekillerde de olabilir. Ayrıca boyut olarak çocuğun rahatça kullanabileceği büyüklükte olması da son derece önemlidir.

b. Cildi sağlam ve dayanıklı olmalı ve sayfaları dağılmamalıdır. Bunun için de dikişli olmaları gerekmektedir. Sayfaların yırtılması zor kâğıttan ya da malzemeden (kumaş, karton vb) yapılmış olması tercih edilir. Ayrıca seçilen kâğıdın kalitesi de son derece önemlidir. Çok ince olmamalıdır. Kaliteyi artırmak adına aşırı parlak kâğıtlar da kullanılmamalıdır. Bu da çocuğun gözünü yoracaktır.

c. Okul öncesine yönelik kitaplarda yazının sayfadaki resim bütünlüğüne uygun olarak yerleştirilmiş olması gereklidir.

İçerik bakımından hikâye kitapları

İçerik bakımından resimli hikâye kitapları incelenirken, kitabın konusuna, karakterlerine, dil ve üslup açısından nasıl olduğuna bakılır.

Nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken bazı içeriksel özellikler vardır. Bunları şöyle açıklayabiliriz (Şirin, Civaroğlu ve Zengin'den aktaran Taşdemir, 2005; Alp ve Kardaş, 2013; Ural, 2013; Yalçın ve Aydaş, 2012):

a) Hikâye kitaplarının içeriği öncelikle çocuğa uygunluk ilkesiyle örtüşmelidir. Mecazi anlatımlar kullanılmamalıdır. Birleşik zamanlı fiiller yer almamalıdır. Genel olarak şimdiki zaman ya da geniş zaman kullanılmalıdır. Anlatımda duruluk, akıcılık ve açıklık bulunması gereken en temel özelliklerdir.

b) Hikâye kitaplarının konuları evrensel değerler çerçevesinde seçilmelidir. Çocuğun hayatıyla doğrudan ilgili olan gerçeğe uygun konular olmalıdırlar. Ayrıca çocukların ilgi ve beğenilerini de çekebilecek nitelikte konular işlenmelidir. İşlenen konularda çocuklara yeni duygu ve düşüncelerinde kazandırılması göz ardı edilmemelidir. Şiddet içeren konulardan kaçınılmalıdır.

c) Hikâyedeki paragraflar kısa tutulmalı, anlaşılır ve sade bir dil kullanılarak anlatılan hikâyeye, kahramanların konuşmalarıyla birlikte canlılık katılmalıdır. Mümkün olduğunca diyalog ağırlıklı metinlere yer verilmelidir. Birinci kişi ağzıyla yapılan anlatımların daha ilgi çekici olduğu söylenilebilir. Bununla birlikte gereksiz ayrıntılardan da kaçınılmalıdır.

d) Kahramanlar insanlar hayvanlar gibi canlı varlıklar olabileceği gibi eşyalar gibi cansız varlıklar da olabilirler. Ancak bu kahramanlar mükemmel olmamalıdır. Zaten yetişkinlerin dünyasında zayıf konumda olan çocuk bu durum karşısında kendisini yetersiz hissetmesine neden olabilir. Ayrıca hikâyelerde gereğinden fazla kahraman bulunması da çocuğun kafasını karıştırabilir.

e) Okul öncesi dönemindeki çocukların algılayış biçimler bütüncül olduğu için hikâyede bütünden parçaya doğru bir yol izlenmelidir. Kurguda giriş, gelişme, sonuç bölümleri olmalıdır. Hikâyenin sonu boşta kalmamalı, problemler çözülmelidir. Çocukları iyiye, güzele, doğruya yönlendirecek nitelikte olmalıdır.

Resimleme bakımından hikâye kitapları

Resimleme kelime anlamı olarak TDK'u tarafından "kitap içindeki bir yazıyı açıklayan veya süsleyen resim, illüstrasyon" şeklinde tanımlanmaktadır. Resimlerin iletişimdeki öneminden bahseden Bassa (2013) resimleri anlamanın sözcükleri anlamaktan çok daha kolay olduğunu

belirtmiştir. Özellikle okul öncesi dönem çocuklarının gelişimsel özellikleri düşünüldüğünde hikâye kitaplarının resimleme özelliklerinin en az içerik özellikleri kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Yavuzer (2005, s.13) çocukların dünyayı kendi algıladıkları biçimde gördüklerini dile getirmiştir. Bu da görselliğin önemine dikkat çekmektedir. Ayrıca çocuklar metin okumadan önce çizim ve resimleri okumayı öğrenirler (Nespeca & Reeve, 2003, s.1). Bu durum okul öncesi çocuklara yönelik hazırlanmış kitaplardan resimlemenin önemini artırmaktadır. Çocuk kitaplarında bulunan resimler kitap seçiminde önemli rol oynamaktadır (Şahin, 2014, s. 1311).

Resimli çocuk kitapları A-B-C kitabı, kavram kitabı gibi resimli kitaplar ve resimli hikâye kitapları olmak üzere iki ana başlık altında incelenmektedir. Resimli kitaplarda sözcüklerin resimlere yardım edici bir özelliği varken, resimli hikâye kitaplarında ise resimlemenin öykü metnine yardım edici bir özelliği vardır (Bassa, 2013, s.181). Resimli hikâye kitaplarında metin tek başına okunduğunda da anlaşılabilirdir ancak metin ve resimleme arasındaki ahenk dinleyiciyi kendisine daha fazla çekebilecektir.

Resimli hikâye kitapları ebeveynler ve eğitimciler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Kitaplar çocuğa yüksek sesle okumak içindir. Çünkü resimli kitaplar genellikle çocuğun okuma seviyesinin üzerinde kelime kullanır (Northrup, 2012, s.9). Ayrıca çocukların ilgisini çekmenin en iyi yollarından biri resimli kitap okumaktır. Böylece edebiyat çocukları zevk sahibi yapacaktır ve muhtemelen ilerleyen dönemlerde hala hevesli okuyucular olmalarını sağlayacaktır (Nespeca & Reeve, 2003, s.1). Resimli kitaplar çocukta görsel algılama yoluyla sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesine olanak tanırken çocuğun duyuşsal algılarını da harekete geçirecektir (Şahin, 2014, s. 1309).

Resimlemede ilk karışımıza çıkan kapak sayfasıdır. Kapak iç sayfalardan birinin çoğaltılması şeklinde olabileceği gibi bir karakter ya da sahnenin eşsiz manzarasını sergilemek için de olabilir. Her iki durumda da okuyucuyu davet etmelidir. (Nurthup, 2012, s.10).

Genel olarak bakıldığında sayfa düzeni rahat ve çekici olmalıdır. Resimler konuya uygun, anlaşılır, gerçekçi, ilgi çekici, çerçeve içinde, kaliteli ve metinle birbirini tamamlayıcı olmalıdır. Ayrıca resimlerde ayrıntılara dikkat edilmelidir. Resimler, sayfanın en uygun yerine konumlandırılmalıdır (Demircan, 2006, s.3)

Gönen ve arkadaşları (2015, s.3) kahramanların çocuk olduğu kitaplarda resimlemelerin renkli ve sevimli olması ve ayrıca fazla detaylı olmayan çizgilerle oluşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. Resimlerin, onların yaşlarına ve dünyayı algılayış biçimlerine uygun, ayrıntılar taşıması gerektiğine de vurgu yapmışlardır.

Nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken bazı resimleme özellikleri vardır. Bunları şöyle açıklayabiliriz (Gönen ve ark., 2015, Şirin, Civaroğlu ve Zengin'den aktaran Taşdemir, 2005; Alp ve Kardaş, 2013; Ural, 2013; Yalçın ve Aydaş, 2012):

a) Hikâyedeki resimler renkli ve sevimli olmalıdır.

b) Çocuğun ilgisini çekebilecek şekilde olmalıdır.

c) Resimlemeler kelimelerin tamamlayıcısı olmalıdır.

İlgili Araştırmalar

Çocuk kitaplarına yönelik olarak Türkiye'de yapılmış çalışmalardan bazıları çocuk kitaplarındaki davranışları incelemeye yönelikken (Erdal, 2008; Sezer, Çakır ve Yücel, 2008; Uzmen ve Maden, 2002); bazıları duygu durumları üzerinde durmuştur (Alper, 2012 ve Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak, 2009). Bazı araştırmalar ise kitap özelliklerini incelemişlerdir (Gönen, Aydos, Şentürk, Karacan, Kahraman ve Tuna, 2013; Bulut ve Kuşdemir, 2013; Körükçü, 2012; Çatalcalı Soyer, 2009; Veziroğlu, 2009 ve Toptan, 2007.)

Davranışlara yönelik olarak yapılmış araştırmalar

Davranışlara yönelik olarak yapılmış araştırmalara bakıldığında Erdal'ın (2008) kitaplardaki temizlik davranışı üzerinde çalışırken; Sezer, Çakır ve Yücel'in (2008) kitaplarda yer alan şiddet öğesi üzerinde durdukları görülmektedir. Uzmen ve Maden ise (2002) kitapların prososyal davranışlar üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Bu araştırmaların içerikleri aşağıda özetlenmiştir.

Erdal (2008) okul öncesi dönem çocuk kitaplarının temizlik alışkanlığına yer verilme durumunu incelemeyi ve bu konudaki yaklaşımlarla ilgili sonuçlara ulaşmayı hedeflemiştir. Bu amaçla farklı yayın evlerinin bastığı toplam 39 kitabı incelemiştir. Kitapları el temizliği, banyo yapma, diş fırçalama, çevre temizliği, mikroplar ve genel olarak temizlik başlıkları

altında değerlendirerek yorumlamıştır. Ayrıca kitaplardan direk alıntılar yaparak da yorumlarını desteklemiştir. Sonuç olarak çocuk edebiyatında yer alan kitaplardan okul öncesi döneme yönelik olanların temizlik davranışlarına daha fazla yer verdiğini bulmuştur. Bununla birlikte çoğu kitabın temizlik olgusunu olaylar halinde verdiğini, bazılarının ise temizliği öğretici bir dille anlattığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmasında ailede başlayan temizlik alışkanlığının ancak kitaplarla desteklenirse kalıcı olabileceğini vurgulamıştır.

Sezer, Çakır ve Yücel (2008) çalışmalarında çocuk hikâye ve romanlarında yer alan şiddet öğelerini ve türlerini açığa çıkarmayı amaç edinmişlerdir. Bu amaçla öncelikle şiddet türlerini fiziksel, sözlü, toplumsal ilişkileri sınırlayıcı, cinsel ve ekonomik olmak üzere sınıflandırmışlardır. Hikâye ve romanlarda yer alan şiddet öğesi içeren cümleler not alınarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Toplam 72 adet hikâye ve 20 adet roman incelemeye dahil edilmiştir. Şiddet öğesi içeren ve içermeyen kitaplar sayısal olarak değerlendirilmiştir. Toplam 38 kitapta herhangi bir şiddet öğesine rastlanmamıştır. Kitaplarda en çok karşılaşılan şiddet türü ise duygusal şiddet olarak belirlenmiştir. Bunun yanı sıra fiziksel ve ekonomik şiddet öğelerine de rastlanmıştır.

Uzmen ve Maden araştırmalarında (2002) okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitaplarıyla desteklenmesinin etkisini incelemişlerdir. Ankara'daki 3 farklı okuldan seçilen toplam 40 öğrenciden 20'si kontrol grubu, 20'si ise deney grubu olarak belirlenmiştir. Veri toplamak amacıyla çocukların yanında bilinçli olarak bir kutu düşürülmüş ve yardım etme davranışları gözlemlenerek forma işlenmiştir. Forma işlenirken 10 saniye içerisinde yardım eden çocuklar için "kendiliğinden yardım eder" kutucuğuna işaret konulmuştur. 10 saniye sonunda yardım etmediyse yardım talebinde bulunulmuştur. Yardım talebi sonunda yardım ettiyse "istenildiğinde yardım etti" kutucuğuna işaret konulmuştur. İstekte bulunulduktan sonra da yardım etmediyse "yardım etmedi" kutucuğuna işaret konulmuştur. Paylaşma davranışlarını gözlemlemek içinse çocuklara sekizer adet çıkartma gösterilmiş ve istedikleri beş tanesini kendileri için seçmeleri sağlanmıştır. Kalan üç tanesinin ise hastanede yatan bir çocuğa götürüleceği söylenmiştir. Eğer isterlerse kendi çıkartmalarından hastanede yatan çocuğa gönderebilecekleri belirtilmiştir. Çocukların çıkartmalarını hastanede yatan çocukla paylaşmak isteyip istememe durumları derecelendirilerek forma işlenmiştir. Paylaşmak istememesi paylaşmadı olarak işaretlenirken, verilen her çıkartma sayısı da yazılarak paylaştı olarak işaretlenmiştir. Bunlarla birlikte aile ve eğitimcilere paylaşma ve yardım etme davranışlarını içeren ayrı bir form

verilerek doldurmaları istenmiştir. Veriler toplandıktan sonra deney grubundaki çocuklara iki haftada yardım etme ve paylaşma davranışlarını içeren 8 farklı hikâye kitabı okunmuş ve veriler yeniden toplanmıştır. Verilerin analizinde ilgileşim (korelasyon) ve t testi sonuçlarına bakılmıştır. İstatistiksel analizlerde "bağımsız örneklerde iki yüzde arasındaki farkın önemlilik testi" uygulanmıştır. Saptanan değerlerin ön-test ve son-test arasındaki artış sayıları saptanarak, artışa göre iki yüzde arasındaki fark incelenmiştir. Ayrıca ailelerin yardımlaşma ve paylaşma davranışlarına ilişkin vermiş oldukları cevaplar ile çocuklara uygulanan ön-test son-test sonuçları arasındaki bağlantıyı bulmak içinse "dört gözlü düzen içindeki Ki-kare testi" uygulanmıştır. Ailelerin/eğitimcilerin verdiği cevaplar ile çocukların paylaşma ve yardımlaşma davranışları arasındaki tutarlılığa bakmak içinse "uyum oranı" yüzdesi belirlenmiştir. Sonuç olarak okunan kitapların kız çocuklarda yardım etme davranışında, erkek çocuklarda ise paylaşma davranışında daha etkili olduğunu bulmuşlardır. Aile ve eğitimcilerin vermiş oldukları cevaplar ile çocukların davranışları arasındaki uyumun ise az olduğu saptamışlardır. Deney grubundaki çocukların yardımlaşma ve paylaşma davranışlarında %65 oranında, kontrol grubundaki çocukların yardımlaşma ve dayanışma davranışlarında ise %25 oranında artış olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu artışlar kitaplar yoluyla verilen eğitimin etkililiğini göstermektedir.

Duygu durumlarına yönelik olarak yapılmış araştırmalar

Duygu durumlarına yönelik olarak yapılmış araştırmalara bakıldığında; Alper'in (2012) kitaplarda yer alan karakterlerin duygu durumlarını incelediği Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak'ın da (2009) kitaplardaki korku ve şiddet öğeleri üzerinde çalıştıkları görülmektedir. Bu araştırmaların içerikleri aşağıda özetlenmiştir.

Alper (2012) çalışmasında hikâye kitaplarındaki metin ve resimlerdeki duygu durumlarının neler olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmasını tarama modelinde betimsel bir çalışma şeklinde yapmıştır. Bu amaçla internet taraması yoluyla ulaştığı hikâye kitaplarından 3-6 yaş grubu için 2001-2010 yılları arasında Türkçe yayınlanmış olan kitaplarından kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçtiği 752 tanesini araştırmasının evrenini olarak belirlemiştir. Bunların içinden rastgele sayılar tablosu ile seçilen 112 tanesi ise örneklem grubunu oluşturmuştur. Verileri toplamak amacıyla araştırmacının geliştirdiği "kitap künye formu", "metinde duygu inceleme formu" ve "resimde duygu tanımlama formu"

kullanılmıştır. Kitap künye formunda kitapların yazarı, resimleyeni, basım yılı, yayınevi, konusu ve kahramanlarına ait bilgilerine yer verilmiştir. Metinde duygu inceleme formunda Parrot'un duygu sınıflaması dikkate alınmıştır. Bu sınıflamaya göre duygular birincil, ikincil ve üçüncül olmak üzere sınıflandırılmıştır. Resimde duygu tanılama formunda ise uzman görüşüne başvurularak araştırmacı tarafından hikâye karakterlerinin duygu durumlarının tanılanması yapılmıştır. Araştırmacının incelemiş olduğu duygu durumları sevgi, sevinç, şaşkınlık, öfke, üzüntü ve korku şeklinde sıralanmaktadır. Araştırmacı bu formlar ile kitapların resim ve metin kısımlarındaki duygu durumlarının var olup olmadığını ve tekrar edilme sıklığını saptamaya çalışmıştır. Puanlama güvenilirliğini test etmek için 30 kitap başka bir uzman tarafından okunmuş ve araştırmacının yapmış olduğu puanlama ile arasındaki ilişkiye bakılmış, ilişkinin olduğunu bulunmuştur. Verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemlerinden faydalanılmıştır. Metne ilişkin elde edilen veriler her bir duygu durumunu içermesine göre yüzde ve frekansları belirtilerek gösterilmiştir. Resme ilişkin veriler ise duygu durumlarının varlık yokluk durumlarına göre belirtilmiştir. Sonuç olarak kitaplarda en fazla sevinç duygusuna, en az şaşkınlık duygusuna rastlanmıştır. Ayrıca metinde yer alan duygu durumlarının resimlemede yer alma durumlarına bakıldığında metin-resim ilişkisinin zayıf olduğu gözlemlenmiştir.

Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak (2009) okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında öncelikle hikâye kitaplarını değerlendirmek için bir form oluşturmuşlardır. Bu formun oluşturulmasında uzman incelemesi stratejisini kullanmışlardır. Üniversitelerin okul öncesi, Türkçe ve resim iş anabilim dallarında görev yapan birer öğretim üyesinin görüşleri dâhilinde hikâyelerin resim ve metin kısımları için ayrı ayrı olmak üzere korku ve şiddet içeren kelimeler ile resimlerde korku ve şiddeti barındıran çizim öğelerinin özelliklerini belirlemişlerdir. Uzmanların ve araştırmacıların 5 örnek kitap üzerinde birlikte çalışması sonucu formu son haline getirilmişlerdir. Üç bölümden oluşan bu formun ilk kısmında kitabın yayınevi, yayın yılı ve yayın yeri gibi özellikleri içeren maddeler yer alırken, ikinci kısmında metin ve resimlemedeki şiddet öğelerinin varlığını sorgulayan maddeler ve son bölümde de korku öğelerinin varlığını sorgulayan maddeler bulunmaktadır. İkinci bölümdeki 12 madde metne yönelik iken 16 madde de resme yönelik olarak hazırlanmıştır. Üçüncü bölümde ise 10 madde metne yönelik iken 13 madde de resme yönelik olarak hazırlanmıştır. Toplam 51 maddenin her biri ne sıklıkta gösterildiğini ifade etmek adına 0'dan 5'e kadar

derecelendirilmiştir. Bu form ile hikâye kitaplarının resim ve metin kısımlarındaki korku ve şiddet öğelerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada tarama-betimleme modelini kullanmışlardır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'de 1995-2005 yılları arasında 9 yayınevi tarafından basılmış 52 çeviri, 122 yerli hikâye kitabı oluşturmuştur. Verilerin analizinde korku ve şiddet öğelerini içerme frekans ve yüzdelerine bakmışlardır. Sonuç olarak kitapların metin kısımlarında % 8,2'sinin şiddet öğesi içerdiğini gözlemişlerdir. Bunlar içerisinde en fazla % 25,9 oranında bağırmak, % 13,8 oranında saldırmak ve % 13,2 oranında canını acıtmak ile ilgili öğelerin olduğunu gözlemlemişlerdir. Kitapların resim kısımlarında da % 8,2'sinin şiddet öğesi içerdiğine ulaşmışlardır. Bulunma durumlarını ise % 28,7 oranında aşırı kızgın yüz ifadeleri, % 23,6 oranında bağırmak ve % 20,7 oranında saldırmak ile ilgili öğeler şeklinde sıralandığını bulmuşlardır. Kitapların korku öğesi bulunma durumlarına göre incelenmesi sonucu ise metin kısımlarında % 11,1 oranında korku öğesi içeren kelimeler barındırdığını bulmuşlardır. Bunlar içerisinde en fazla %23,6 oranında çığlık atma, %14,9 oranında gerçeküstü karakter ve %14,4 oranında esrarengiz olaylarla ilgili ifadeler olduğuna ulaşmışlardır. Kitapların resim kısımlarında da belirtilen korku unsurlarını %11,1 oranında bulmuşlardır. Bunların %35'i korkmuş yüz ifadeleri, %19'u ani sert hareketler ve %13,2'si gerçeküstü karakterler şeklinde sıralandığı gözlemlemişlerdir.

Kitap özelliklerine yönelik olarak yapılmış araştırmalar

Kitap özelliklerine yönelik olarak yapılmış araştırmaları içyapı özelliklerine ve dış yapı özelliklerine göre yapılanlar olmak üzere iki başlıkta sınıflandırılmaktadır (Toptan, 2007). Dış yapı özelliklerinden kastedilen kitabın şekli, boyutu, sayfa sayısı, ciltlemesi, yazı puntosu vb. gibi özelliklerdir. İçyapı özelliklerinden kastedilen ise kitabın konusu, teması, anlatım şekli, resimlemeyle olan uyumu vb. gibi özelliklerdir. Gönen, Aydos, Şentürk, Karacan, Kahraman ve Tuna (2013) ise çalışmalarında kitapların temel fiziksel özellikleri ve içeriklerini değerlendirmeye çalışmışlardır. Bulut ve Kuşdemir (2013)'de araştırmalarında kitapların sadece içerik özelliklerine bakmışlar ve çalışma grubundaki bütün kitapların fen ve teknolojiyle ilintili olduğunu gözlemlemişlerdir. Körükçü (2012) kitapları bulunması gereken temel özellikler açısından değerlendirmiştir. Çatalcalı Soyer'de (2009) tıpkı Bulut ve Kuşdemir gibi kitapların sadece içerik özelliklerini incelemiş ve belli stereotiplere göre değerlendirmesini yapmıştır. Veziroğlu'da (2009) kitapların biçimsel özelliklerine

değinmeden sadece içerik olarak analiz etmeye ve kitapların kazanım ve göstergeleri içerme sıklıklarını belirlemeye çalışmıştır. Toptan (2007) araştırmasında kitapların taşıması gereken temel iç ve dış yapı özelliklerini incelemiştir. Bu araştırmaların içerikleri aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Gönen, Aydos, Şentürk, Karacan, Kahraman ve Tuna'nın (2013) resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi ve çocuklar için uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında rastgele seçtikleri 228 kitap araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklemi oluşturan kitapların bir hikâye özelliği taşımasına ve birbirinden bağımsız hikâyeler bulundurmamasına dikkat edilmiştir. Bu seçilen kitapları ise kendi geliştirmiş oldukları "kitap inceleme anketi" ni kullanarak değerlendirmiş ve verilerini elde etmişlerdir. Anketin kapsam geçerliliğini 4 farklı okul öncesi eğitimi alan uzmanı ve 1 Türk Dili alanı uzmanının görüşleri alınarak sağlanmıştır. Araştırmada betimsel nitelikli tarama modelini kullanmışlardır. Elde edilen veriler, konu, dil ve anlatım, fiziksel özellikler, yazar ve kitap bilgileri yönünden ayrı kategoriler altında değerlendirilmiştir. Verilerin yüzde ve frekansları belirlenmiş ve bunlar üzerinden betimsel analiz yapılmıştır. Sonuç olarak konu çeşitliliği yönünden resimli çocuk kitaplarının yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. En fazla değinilen konuları ise hayvanlar, doğa ve kavramlar şeklinde bulmuşlardır. Bununla birlikte fiziksel özellikler başlığı altında değerlendirilen yazar, yazarın diğer kitapları, kitabın hitap ettiği yaş grubu gibi bilgilerinse kitaplarda az rastlanır bir durum olduğu belirlenmiştir.

Bulut ve Kuşdemir (2013) TÜBİTAK tarafından yayınlanan çocuk kitaplarının içerik özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanmışlardır. Toplam 34 kitabın özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Veriler tema, konu, plan, dil ve üslup başlıkları altında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda TÜBİTAK tarafından 8-10 yaş grubu çocuklar için hazırlanan kitapların tamamının fen ve teknoloji üzerine olduğu, tema ve konularının çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğunu, dil ve anlatım bakımından anlaşılabilir ve okunabilir olduğunu gözlemlemişlerdir.

Körükçü (2012) okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesine yönelik yapmış olduğu çalışmasında Denizli ilinden temin edilmiş 124 çocuk kitabını kendi oluşturmuş olduğu kitap kayıt formuna göre incelemiştir. Kitap kayıt formunda kitabın basıldığı yayınevi, basım yılı, basım yeri, sayfa

sayısı, konusu, ciltleme özelliği, kapağı, kitaptaki resimlerin çocuklara uygunluğu ve kitabın resim metin ilişkisi gibi sorular yer almıştır. Verilerin analizinde frekans tablolarını kullanmıştır. Sonuç olarak, kitapların %63,7 sinin İstanbul'da basıldığını, %68,8 inin 14 ile 16 sayfa arasında değiştiğini, %46,9 unun orta boyada olduğunu, %43,3 ünün ince karton kapaklı olduğunu ve %50 sinin de konusunun sosyal içerikli olduğunu belirlemiştir.

Çatalcalı Soyer (2009) çalışmasında okul öncesi çocuk eğitimine yönelik olarak hazırlanan kitaplarda yaratılan kalıp yargıları ön plana çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini İzmir Bornova'da 2003-2004 eğitim döneminde anaokullarında çocuklara aktarılan 6 farklı yayınevinin 50 hikâye kitabı oluşturmaktadır. Hikâye kitaplarında doğrudan ve dolaylı olarak belirtilen stereotipler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla 8 farklı kategoride bulgular değerlendirilmiştir. Cinsiyet ayrımı (kadın-erkek-çocuk), aile (modern-geleneksel), kent kır ayrımı, canlı ve cansız varlıkların insanlaştırılmaları, oyuncak seçimi, meslek stereotipleri, dine ilişkin stereotipler ve hayal dünyası olarak ayrılan kategorilerde kitapların sunduğu kalıp yargılar incelenmiştir. Bu stereotipler niteliksel içerik analiziyle sınıflandırılmıştır. Anlatımlar fazla detaylandırılmadan niteliksel içerik analiziyle yorumlanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak oluşturulan kalıp yargıların modern toplum ve modern insan kimliklerini tanımlayıcı olarak aktardığını bulmuştur. Ayrıca modernleşme sürecinin çocuklara benimsetilmesinde oluşturulan stereotiplerin yapısal değişimlere uygun olarak hazırlandığını gözlemlemiştir.

Veziroğlu (2009) resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programındaki amaç ve kazanımlara uygunluğunun incelenmesine yönelik yapmış olduğu çalışmasında kitaplarla yapılan eğitimin uygulanan eğitim programını destekleme düzeyinin belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla Ankara ve Kırıkkale illerindeki anasınıfı ve anaokullarında kullanılan, yayın evlerinde satışa sunulan, kütüphanelerde yer alan erken çocuk dönemine yönelik hikâye kitaplarından 250 tanesini çalışma grubu olarak seçmiştir. Hangi kitabın hangi kazanımı desteklediğinin açıkça görülebilmesi için veri toplama aracı olarak 2006 okul öncesi eğitim programında ek kısmında yer alan kazanım değerlendirme formunu değiştirmeden kullanmıştır. Kazanım değerlendirme formu 2006 okul öncesi eğitim programında yer aldığı şekli ile kullanıldığından ve bütün okul öncesi eğitim kurumlarında kullanıldığı için geçerlilik ve güvenilirliğinin yüksek olduğunu kabul etmiştir. 5 gelişim alanına yönelik toplam 54 amaç içinde 264 kazanımın kitaplarda bulunma durumlarına bakmıştır. Puanlama güvenirliğini sağlamak adına 40 kitap araştırmacı dışında 2 farklı uzman tarafından da incelenmiştir. Üç farklı değerlendirme arasında Pearson Korelasyon Analizi yapılmış ve aralarında oldukça

yüksek bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı verilerin toplanması sürecinde kitap içerisinde desteklenen/karşılanan kazanıma 1 puan, karşılanmayan kazanıma 0 puan vermiştir. Her kazanımdan elde edilen puanlar toplanarak amaçların puanı hesaplanmıştır. Her amaca ait puanlarda toplanarak gelişim alanlarının toplam puanları elde edilmiştir. Araştırmacı verilerin analizinde her kitap için hangi gelişim alanından kaç kazanımı karşıladığına bakmıştır. Sonuç olarak resimli çocuk kitaplarının programda yer alan kazanımları bulundurma oranları %18,5 olarak bulmuş ve bu oranın yetersizliği belirtilmiştir. Gelişim alanlarına göre çıkan sonuçlara ayrı ayrı baktığında ise %28 oranında sosyal duygusal alanın, %25,9 oranında dil alanının, %19,5 oranında bilişsel alanın, %6,4 oranında öz bakım becerilerinin ve %5,4 oranında da psikomotor alanın desteklendiğini bulunmuştur.

Toptan (2007) okulöncesi eğitimde kitabın önemi ve taşıması gereken özellikleri belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmasında verileri iç ve dış yapı özellikleri olmak üzere iki farklı kategoride değerlendirmiştir. Alan taraması yaparak elde ettiği verilerden kitaplarda bulunması gereken özellikleri alt başlıklar ve açıklamalar halinde sunmuştur. Kitabın dış yapı özelliklerinde, resimleme, kitapta kullanılan malzeme, boyut, ağırlık, kapak ve ciltlemesi, yazı karakteri ve puntosu ile sayfa düzenlemelerine yer verirken; içyapı özelliklerinde tema, kahramanlar, konu, dil ve anlatım ile resimlemede olması gereken özelliklere yer vermiştir. Özellikleri sıralarken olumlu ve olumsuz olmak üzere her başlık için de iki alt başlık oluşturmuş. Çalışmasında bu bilgiler ışığında örnek bir kitap incelemesi yaparak ailelere ve eğitimcilere yol göstermeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak kitabın çocuğun hayatındaki önemine değinerek; öğretmenlerin kitap seçiminde nelere dikkat etmesi gerektiğini ve kitapların hangi özellikleri taşıması gerektiğini sıralamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde resimli hikâye kitaplarının okul öncesi eğitim programı sosyal duygusal gelişim kazanımları yönünden incelenmesi amacıyla yapılan araştırmanın evren ve örneklemi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine yönelik bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır.“Tarama araştırmalarının amacı var olan durumu olduğu gibi ortaya koymaktır” (Karasar, 2008, s. 77). Çalışmada okul öncesi eğitime yönelik olarak yayımlanan resimli hikâye kitaplarının içeriğinde MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanım ve göstergelere yer verilme sıklığı belirtilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma kapsamında Amasya il merkezinde MEB’e bağlı resmi 6 anaokulu ile 16 ilkokul bünyesindeki anasınıflarının kitap merkezlerinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında kullanımda olan toplam 300 hikâye kitabı incelenmiştir. İncelenen hikâye kitaplarının Kitap Künye Formlarına ait bilgiler (Adı, yayınevi, basım yılı, basım yeri, sayfa sayısı ve yazar adı) EK-5’de sunulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Kitap Künye Formu (EK1) ile Kitap İçerik Bilgi Formu (EK2) kullanılmıştır. Kitap Künye Formu kitabın adı, yazarı, yayınevi, yayın yılı, basım yeri, sayfa sayısı gibi bilgileri içermektedir. Kitap İçerik Bilgi Formu ise MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Ek 6'da bulunan sosyal duygusal alan kazanım ve göstergeler esas alınarak hazırlanmıştır. Programda yer alan 17 kazanımın altında 53 gösterge bulunmaktadır. Kitap İçerik Bilgi Formuna 53 göstergenin her biri ayrı maddeler halinde konulmuştur. Bu maddelere, resimli hikâye kitabında göstergeyi temsil eden ifadenin ana karaktere ait olduğunu belirtmek için "a" ve yan karakter(ler)e ait olduğunu belirtmek için ise "y" kodlamalarıyla iki ayrı satır oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan sosyal duygusal alan kazanım ve göstergeleri temel aldığı için geçerliliği ve güvenirliği yüksek olduğu kabul edilmiştir.

Veri toplanma süreci öncesinde 5 hikâye kitabı araştırmacı, bir Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı ve üç Okul Öncesi Eğitimi uzmanı tarafından Kitap İçerik Bilgi Formuna kodlanmış, kodlamalar korelasyon analizi yapılarak karşılaştırılmıştır. Bu analiz sonucunda aşağıdaki tabloya ulaşılmıştır.

Tablo 1

Uzmanlar Arası Uyum Analiz Sonuçları

	Okul Öncesi Uzmanı	Okul Öncesi Uzmanı	Okul Öncesi Uzmanı	Türk Dili ve Edebiyatı Uzmanı
Araştırmacı	0,759*	0,685*	0,833*	0,268*

*p<0,05

Tablo 1'de görüldüğü gibi Türk Dili ve Edebiyatı uzmanın kodlamaları ile araştırmacının kodlamaları arasında diğer uzmanlarınkinden daha düşük bir korelâsyon tespit edilmiştir. Bu durumun uzmanın çalışma alanının farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmüştür. Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı ile araştırmacı kodlamaları arasındaki düşük korelâsyona rağmen genel olarak kodlamalar arası uyumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0,05$).

Verilerin Toplanması

Dört aylık bir süre içerisinde kitap merkezlerinde kullanımda olan toplam 300 adet resimli hikâye kitabı araştırmacı tarafından incelenmiştir. İnceleme sırasında öncelikle her bir kitap için Kitap Künye Formu doldurulmuştur. Kitap genel bir fikir edinmek amacıyla bir kez tümüyle okunduktan sonra Kitap İçerik Bilgi Formu eşliğinde her bir cümle ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Göstergeyi temsil niteliği taşıyan her bir ifade belirlenerek formdaki ilgili yere rakamsal olarak kodlanmıştır. Yani bir resimli hikâye kitabının metninde göstergeyi temsil niteliği taşıyan tek bir ifade varsa "1", iki ifade varsa "2", üç ifade varsa "3" vb. şekilde işaretlemeler gerçekleştirilmiştir. İhtiyaç duyulduğunda yandaki satıra küçük notlar düşülmüş ve örnek ifadeler kitap koduyla birlikte not edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi Kitap Künye Formundaki ve Kitap İçerik Bilgi Formundaki bilgilerin SPSS paket programına girilmesiyle başlamıştır. Her bir gösterge için ayrı madde açılmış ve göstergeyi temsil niteliği taşıyan her bir ifade rakamsal olarak buraya girilmiştir. Elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri hem gösterge bazında hem de kazanım bazında hesaplanmıştır. Bununla birlikte sonuçlar kazanım ve göstergeleri gerçekleştiren karakterlerin ana ve yan karakterler olmak üzere iki farklı düzeye ayrılmasıyla da yapılarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde resimli öykü kitaplarının MEB 2013 programında yer alan sosyal duygusal alana yönelik kazanım ve göstergeleri destekleme durumlarını incelemek amacıyla yapılan araştırmanın verilerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

İncelenen Kitapların Künye Bilgilerine İlişkin Bulgular

Kitap Künye Formu aracılığıyla hikâye kitaplarının yazarı, yayın yılı, yayınevi, basım yeri, sayfa sayısına ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

İncelenen kitapların %94,3'ü yerli ve %5,7'si çeviridir ve 64 farklı yazar tarafından kaleme alınmıştır. Bu yazarlardan 14'ünün onun üzerinde eseri bulunmaktadır ve kitapların %68,7'si bu 14 yazar tarafından kaleme alınmıştır.

Kitapların sayfa sayılarının 6 ile 32 arasında değiştiği ve %64'ünün 16 sayfalık kitaplardan oluştuğu görülmüştür.

İncelenen kitapların 1990 ile 2015 yılları arasında basılmış olduğu; 2008-2011 yılları arasında basılan kitapların %50,3'ünü oluşturduğu ve %16,3'lük kısmının ise basım yılının belirtilmediği görülmüştür.

Araştırma dâhilinde incelenen kitaplar 38 yayınevi tarafından basılmıştır. Kitapların %76,7'sinin on bir yayınevi tarafından basıldığı, kalan %23,3'lük kısmın ise 27 farklı yayınevi tarafından yayınlandığı görülmüştür. Kitapların %67'si İstanbul'da, %25,7'si

Ankara'da ve %5,3'ü de İzmir'deki yayınevleri tarafından basılmıştır. %2'lik kısmının ise basım yeri belirtilmediği görülmüştür.

Kitapların Sosyal Duygusal Alan Kazanım ve Göstergelerini Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular

Kitap İçerik Bilgi Formundan elde edilen veriler yüzde ve frekansları hesaplanarak analiz edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan hikâye kitaplarında toplam 1891 cümlenin programda yer alan sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini temsil eden ifadeler içerdiği görülmüştür. Bu oran kitap sayısına bölündüğünde, kitap başına ortalama 6 ifade düşmektedir. Genel olarak bakıldığında bir kitap içerisinde sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerine ilişkin en az "0" en çok "20" ifadenin bulunduğu görülmüştür. Kitapların içerisinde geçen cümlelerden sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini temsil eden ifadelerin frekans ve yüzdelerine ilişkin veriler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

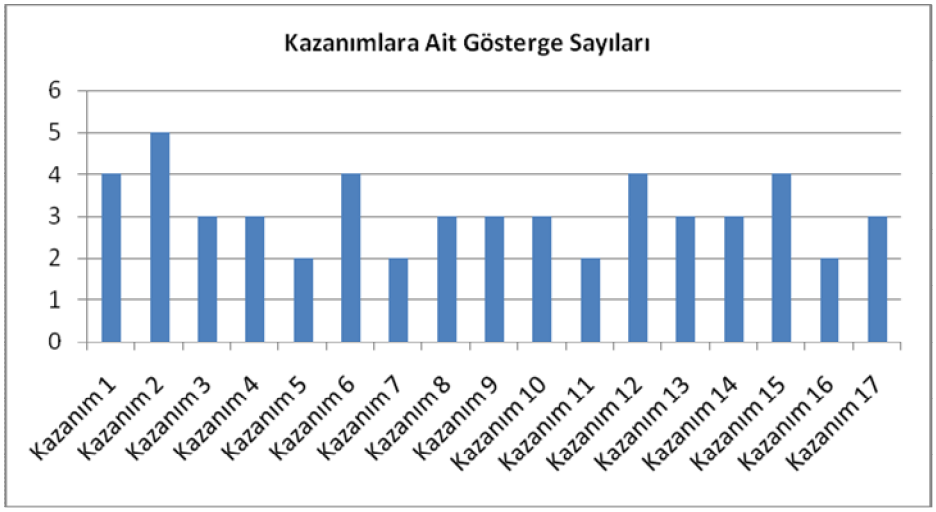
Sosyal Duygusal Alan Kazanım ve Göstergelerini Temsil Eden İfadelerin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kazanım ve Göstergeleri Temsil Eden İfade Sayısı	Kitap sayısı f	Yüzde %	Yüzde %
0	12	4,0	4,0
1	13	4,3	48
2	33	11,0	
3	23	7,7	
4	37	12,3	
5	38	12,7	
6	21	7,0	30,9
7	22	7,3	
8	19	6,3	
9	18	6,0	
10	13	4,3	
11	10	3,3	14,4
12	14	4,7	
13	6	2,0	
14	8	2,7	
15	5	1,7	
16	3	1,0	2,6
17	3	1,0	
18	0	0	
19	1	0,3	
20	1	0,3	
Toplam	300	100,0	

Tablo 2'ye bakıldığında 12 kitapta sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini temsil eden herhangi bir ifadenin yer almadığı dikkati çekmektedir. İncelenen hikâye kitaplarının %48'inde kazanım ve göstergeleri temsil eden ifade sayılarının 1 ile 5 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Kitapların %30,9'unda temsil edilen ifade sayısı 6 ile 10 arasında

değişirken; %14,4'ünde 11 ile 15 arasında ve %2,6'sında da 16 ile 20 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte hikâye kitaplarına ifade sayıları açısından baktığımızda 5 ifade sayısının en yüksek değere sahip olduğu ve kitapların %12,7'sinde rastlanıldığı görülmektedir.

Programda her bir sosyal duygusal alan kazanımının 2, 3, 4 ya da 5 göstergesi bulunmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Kazanımlara ait gösterge sayıları

Şekil 1 incelendiğinde MEB 2013 programında sosyal duygusal alana yönelik toplam 17 kazanım altında 53 göstergenin bulunduğu görülmektedir. Programda Kazanım 5, 7, 11 ve 16'ya ait ikişer gösterge; Kazanım 3, 4, 8, 9, 10, 13, 14 ve 17'ye ait üçer gösterge yer almaktadır. Bununla birlikte Kazanım 1, 6, 12 ve 15'in dörder, Kazanım 2'nin ise 5 göstergesi bulunmaktadır. Kazanım ve göstergelere ait ayrıntılı bilgi programda yer aldığı şekli ile EK-3'de sunulmuştur.

Çalışma grubundaki hikâye kitaplarında MEB 2013 programı sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini temsil eden ifadelerin bulunma durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3

Kazanım ve Göstergeleri Temsil Eden İfadelerin Hikâye Kitaplarında Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	G1		G2		G3		G4		G5		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
K1	95	5,02	10	0,53	75	3,97	264	13,96	-	-	444	23,48
K2	10	0,53	7	0,37	24	1,27	4	0,21	1	0,05	46	2,43
K3	67	3,54	17	0,90	25	1,32	-	-	-	-	109	5,76
K4	111	5,87	45	2,38	10	0,53	-	-	-	-	166	8,78
K5	247	13,06	35	1,85	-	-	-	-	-	-	282	14,91
K6	1	0,05	10	0,53	4	0,21	8	0,42	-	-	23	1,22
K7	38	2,01	5	0,26	-	-	-	-	-	-	43	2,27
K8	29	1,53	35	1,85	20	1,06	-	-	-	-	84	4,44
K9	1	0,05	0	0,00	7	0,37	-	-	-	-	8	0,42
K10	16	0,85	17	0,90	4	0,21	-	-	-	-	37	1,96
K11	5	0,26	3	0,16	-	-	-	-	-	-	8	0,42
K12	5	0,26	15	0,79	11	0,58	258	13,64	-	-	289	15,28
K13	144	7,62	29	1,53	43	2,27	-	-	-	-	216	11,42
K14	4	0,21	4	0,21	2	0,11	-	-	-	-	10	0,53
K15	39	2,06	13	0,69	16	0,85	16	0,85	-	-	84	4,44
K16	4	0,21	1	0,05	-	-	-	-	-	-	5	0,26
K17	17	0,90	7	0,37	13	0,69	-	-	-	-	37	1,96
Toplam											1891	100

Not: K: Kazanım; G: Gösterge

Tablo 3'de görüldüğü üzere hikâye kitaplarında "*Kendisine ait özellikleri tanıtır.*" (K1) kazanımını temsil eden 444 ifadeye rastlanmıştır. K1'in %23,48'lik oranla en yüksek temsil değerine sahip olduğu dikkati çekmektedir.

"*Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.*" (K16) kazanımını temsil eden ifade sayısı ise 5'dir. K16'nın incelenen hikâye kitaplarında %0,26'lık oranla en düşük temsil değerine sahip olduğu görülmektedir.

Bazı kazanımları temsil eden ifadelerin eşit oranlarda olduğu anlaşılmaktadır. Bunlara bakacak olursak; "*Farklılıklara saygı gösterir.*" (K8) ve "*Kendine güvenir*" (K15) kazanımlarını hikâye kitaplarında temsil eden ifade sayıları 84 olarak görülmektedir ve

toplam ifade sayısının %4,44'ünü oluşturmaktadır. "*Sorumluklarını yerine getirir.*" (K10) ve "*Başkalarıyla sorunlarını çözer.*" (K17) kazanımlarının da 37 ifadeyle temsil olunma sayılarının eşit olduğu ve %1,96'lık orana sahip oldukları belirlenmiştir. Son olarak "*Farklı kültürel özellikleri açıklar.*" (K9) ve "*Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.*" (K11) kazanımlarını hikâye kitaplarında temsil eden ifade sayıları 8 olarak karşımıza çıkmaktadır ve %0,42'yle eşit oranda temsil edildikleri görülmektedir.

Kazanımları temsil eden ifade sayılarına baktığımızda 10'un altında olan dört kazanım (K16, K11, K9 ve K14), 11-50 arasında beş kazanım (K6, K17, K10, K7 ve K2), 51-100 arasında iki kazanım (K15 ve K8) ve 100'ün üzerinde ise altı kazanım (K3, K4, K13, K5, K12 ve K1) olduğu dikkati çekmektedir.

Göstergelere ait frekans ve yüzde dağılımlarını incelediğimizde ise; "*Duyuşsal özelliklerini söyler.*" (K1G4) göstergesini hikâye kitaplarında temsil eden 264 ifadeye rastlanmıştır ve %13,96'lık oranla en yüksek temsil değerine sahip gösterge olduğu dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, "*Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı yönlerini söyler.*" (K9G2) göstergesini temsil eden herhangi bir ifadeye incelenen hikâye kitaplarında rastlanılmamıştır.

Hikâye kitaplarında temsil edilen ifade oranı %5,50'nin üzerinde olan göstergelere bakıldığında 5 farklı gösterge dikkati çekmektedir ve bunlar toplam ifade oranının %54,15'ini oluşturmaktadır. Bu göstergelere arasında ilk sırada K1G4 yer almaktadır ve ardından "*Nezaket kurallarına uyar.*" (K12G4) göstergesinin 258 ifade sayısı, %13,64'lük temsil oranıyla en fazla temsil edilen gösterge olduğu anlaşılmaktadır. "*Olumlu/olumsuz duygularını olumlu sözel ifadeler kullanarak açıklar.*" (K5G1) göstergesini temsil eden ifade sayısı ise 247'dir ve temsil edilme oranı %13,06'dır. "*Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler.*" (K13G1) göstergesini temsil eden ifade sayısı 144'tür ve %7,62 oranında temsil edilmiştir. "*Başkalarının duygularını söyler.*" (K4G1) göstergesini temsil eden ifade sayısı 111'dir ve temsil edilme oranı %5,87'dir. Merkezi yığılmalara bakıldığında göstergeleri temsil eden 1891 ifadenin 1024'ünü bu 5 göstergenin oluşturduğu görülmektedir.

Kazanım 1: Kendisine Ait Özellikleri Tanıtır

Kazanım 1'e ait dört farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar "*Adını ve/veya soyadını söyler.*", "*Yaşını söyler.*", "*Fiziksel özelliklerini söyler.*" ve "*Duyuşsal özelliklerini söyler.*" şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 4'de Kazanım 1'e ait dört göstergenin çalışma grubunda yer alan hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 4

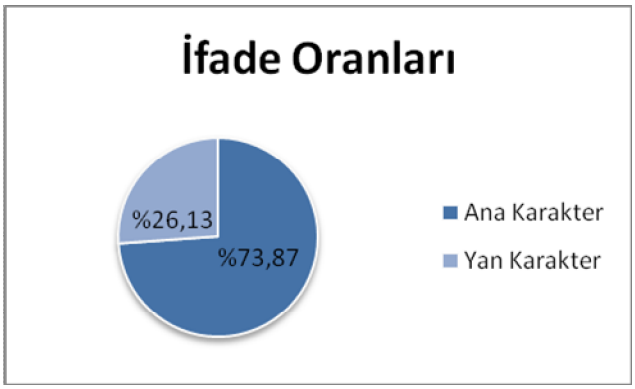
Hikâye Kitaplarında Kazanım 1 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	F	%	f	%	Örnek cümle
Adını ve/veya soyadını söyler (G1).	61	3,23	34	1,80	95	5,02	Benim adım Nilgün.
Yaşını söyler (G2).	5	0,26	5	0,26	10	0,53	Sıla dört yaşına basmıştı.
Fiziksel özelliklerini söyler (G3).	42	2,22	33	1,75	75	3,97	Saçım uzun kahverengi. Gözlerimse mavi.
Duyuşsal özelliklerini söyler (G4).	220	11,63	44	2,33	264	13,96	Suyla oynamaktan çok hoşlanıyordu.
Toplam	328	17,35	116	6,13	444	23,48	

Tablo 4'de görüldüğü gibi "*Kendisine ait özellikleri tanıtır*" (K1) kazanımına ait göstergelerin toplam frekans değeri 444 (%23,48) olarak bulunmuştur. K1'i temsil eden ifadelerin ana karakterler tarafından 328 (%17,35), yan karakterler tarafından da 116 (%6,13) kez gerçekleştirildiği görülmektedir.

Dağılımlar incelendiğinde hikâye kitaplarında 264 ifade ile temsil edilen "*Duyuşsal özelliklerini söyler.*" (G4) göstergesi K1 göstergeleri arasında %13,96 temsil edilme oranı ile ilk sırada yer almaktadır. "*Adını ve/veya soyadını söyler.*" (G1) göstergesi kendisini temsil eden 95 ifade ve %5,02'lik temsil edilme oranıyla ikinci sıradadır. Üçüncü sırada yer alan "*Fiziksel özelliklerini söyler.*" (G3) göstergesini temsil eden 75 ifadeye rastlanılmıştır ve %3,97'lik oranla temsil edilmiştir. Son sırada ise 10 ifade sayısıyla "*Yaşını söyler.*" (G2) göstergesi %0,53'lük oranla yer almaktadır.

Genel olarak K1 göstergelerinin ana karakterler tarafından gerçekleştirilme oranının yan karakterler tarafından gerçekleştirilme oranından fazla olduğu dikkati çekmektedir. 444 ifadenin %73,87'si ana karakterler, %26,13'ü de yan karakterler tarafından temsil edilmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Kazanım 1'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadelerin ana ya da yan karakterler tarafından gerçekleştirilme durumlarına baktığımızda G1'in ana karakterler tarafından 61 (%3,23) kez, yan karakterler tarafından ise 34 (%1,80) kez temsil edildiği görülmektedir. G2'nin vurgulandığı ifade oranlarının ana ve yan karakterlerde eşit olduğu görülmektedir ve her bir karakter için frekans değeri 5 (%0,26) olarak karşımıza çıkmaktadır. G3'ü ana karakterler tarafından temsil eden 42 (%2,22), yan karakterler tarafından temsil eden 33 (%1,75) ifadeye rastlanmıştır. G4 ise ana karakterler tarafından 220 (%11,63), yan karakterler tarafından 44 (%2,33) kez temsil edilmiştir.

Kazanım 2: Ailesiyle İlgili Özellikleri Tanıtır

Kazanım 2'ye ait beş farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Anne/baba adını soyadını mesleği vb söyler.*", "*Anne/baba saç göz rengi boy kilo gibi fiziksel özelliklerini söyler.*", "*Teyze amca gibi yakın akrabaların isimlerini söyler.*", "*Telefon numarasını söyler.*" ve "*Evinin adresini söyler.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 5'de Kazanım 2'ye ait beş göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 5

Hikâye Kitaplarında Kazanım 2 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

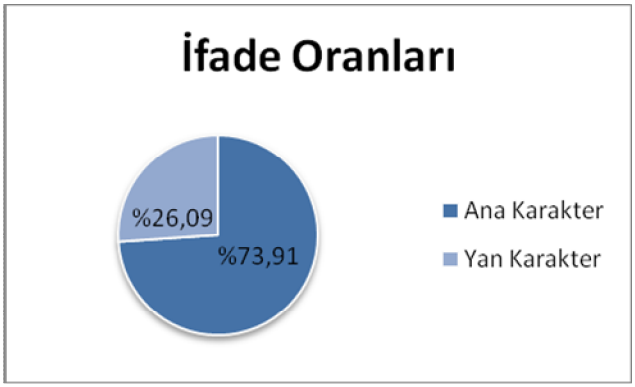
	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	F	%	f	%	Örnek cümle
Anne/baba adını soyadını mesleği vb söyler (G1).	9	0,48	1	0,05	10	0,53	Babamı tanır mısınız? Adı Mustafa'dır. Büyük bir iş yerinde çalışır.
Anne/baba saç göz rengi boy kilo gibi fiziksel özelliklerini söyler (G2).	6	0,32	1	0,05	7	0,37	Anneciğim çok güzelsin.
Teyze amca gibi yakın akrabaların isimlerini söyler (G3).	15	0,79	9	0,48	24	1,27	Emel teyzem Ankara'da yaşıyor.
Telefon numarasını söyler (G4).	3	0,16	1	0,05	4	0,21	"Bu benim görevim." dedi. Hemen numaraları çevirdi.
Evinin adresini söyler (G5).	1	0,05	0	0	1	0,05	Eğer kaybolursa adını ve adresini söylediğinde ona yardım eder.
Toplam	34	1,80	12	0,63	46	2,43	

Tablo 5 incelendiğinde "*Ailesi ile ilgili özellikleri tanıtır.*" (K2) kazanımına ait göstergelerin frekans değerinin 46 (%2,43) olduğu anlaşılmaktadır. K2'yi temsil eden ifadelerin ana karakterler tarafından 34 (%1,80), yan karakterler tarafından da 12 (%0,63) kez gerçekleştirildiği görülmektedir.

Değerler incelendiğinde hikâye kitaplarında 24 ifade ile temsil edilen "*Teyze amca gibi yakın akrabalarının isimlerini söyler.*" (G3) göstergesi K2 göstergeleri arasında %1,27'lik temsil edilme oranıyla ilk sırada yer almaktadır. "*Anne babasının adını, mesleğini vb. söyler.*" (G1) göstergesi 10 frekans değeriyle ikinci sırada yer almakta ve %0,53'lük oranla temsil edilmektedir. "*Anne babasının saç göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler.*" (G2) göstergesini hikâye kitaplarında temsil eden 7 ifadeye rastlanmıştır ve %0,37'lik temsil oranıyla K2'nin göstergeleri arasında üçüncü sırada yer almaktadır. Dördüncü sırada yer alan "*Telefon numarasını söyler.*" (G4) göstergesini temsil eden 4 ifadeye rastlanılmıştır ve temsil edilme oranı %0,21'dir. K2 göstergeleri arasında son sırada yer alan "*Evinin adresini*

söyler."(G5) göstergesini temsil eden 1 ifadeye rastlanmıştır ve bu tüm ifadelerin %0,05'ini oluşturmaktadır.

Kazanım 2 ana ve yan karakterlerin göstergeleri vurgulamaları açısından değerlendirildiğinde hikâye kitaplarında göstergelerin ana karakterler tarafından temsil edilme oranın yan karakter tarafından temsil edilme oranından fazla olduğu görülmektedir. Kazanım 2'ye ait 46 ifadenin %73,91'ini ana, %26,09'unu da yan karakterler oluşturmaktadır (Şekil 3).

Şekil 3. Kazanım 2'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadelerin ana ya da yan karakterler tarafından gerçekleştirilme durumlarına baktığımızda G1'in ana karakterler tarafından 9 (%048); yan karakterler tarafından 1 (%0,05) kez temsil edildiği görülmektedir. G2'nin ise ana karakterler tarafından 6 (%0,32), yan karakterler tarafından 1 (%0,05) kez temsil edildiği dikkati çekmektedir. G3'ün ana karakterler tarafından 15 (%0,79), yan karakterler tarafından da 9 (%0,48) kez temsil edildiği anlaşılmaktadır. G4'ün ise ana karakterler tarafından 3 (%0,16), yan karakterler tarafından 1 (%0,05) kez temsil edildiği görülmektedir. G5'i temsil eden tek bir ifadeye rastlanılmıştır ve o da ana karakter tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kazanım 3: Kendini Yaratıcı Yollarla İfade Eder

Kazanım 3'e ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Duygu düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.*", "*Nesneleri alışılmışın dışında kullanır.*" ve "*Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 6'da Kazanım 3'e ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 6

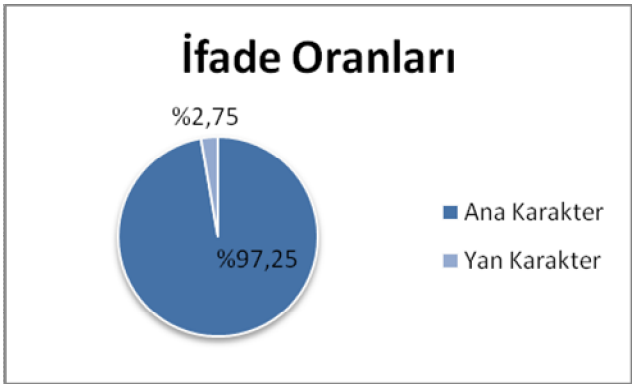
Hikâye Kitaplarında Kazanım 3 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Duygu düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder (G1).	64	3,38	3	0,16	67	3,54	El kol işaretleriyle de anlaşabilirsiniz.
Nesneleri alışılmışın dışında kullanır (G2).	17	0,90	0	0,00	17	0,90	Dondurma çubuklarıyla trafik lambaları ve trafik işaretleri yaptılar.
Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur (G3).	25	1,32	0	0,00	25	1,32	Buldum. Bir afiş hazırlayıp her yere asacağız.
Toplam	106	5,60	3	0,16	109	5,76	

Tablo 6'da "*Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.*" kazanımına ait göstergelerin toplam frekans değeri 109 (%5,7) olarak görülmektedir. Kazanım 3'ün ana karakterler tarafından 106 (%5,61), yan karakterler tarafından da 3 (%0,16) kez gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir.

Göstergelerin incelenen hikâye kitaplarında temsil edilme durumlarına baktığımızda "*Duygu düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.*" (G1) göstergesinin 67 kez temsil edildiği ve %3,54'lük bir oranla K2 göstergeleri arasında ilk sırada yer aldığı görülmektedir. "*Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.*" (G3) göstergesinin 25 kez tekrar edildiği görülmektedir. G3 %1,32'lik oranla K2 göstergeleri arasında ikinci sırada yer almaktadır. Son sırada ise %0,9'luk oranla "*Nesneleri alışılmışın dışında kullanır.*" (G2) göstergesi bulunmaktadır. Hikâye kitaplarında G2'ye ait 17 ifadeye rastlanılmıştır.

Kazanım 3'e ait göstergelerin vurgulandığı 109 ifadenin %97,25'ini ana karakterler; %2,75'ini de yan karakterler tarafından temsil edilen ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 4).

Şekil 4. Kazanım 3'ün ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterlere baktığımızda, G1'in ana karakterler tarafından 64 (%3,38), yan karakterler tarafından da 3 (%0,16) kez vurgulandığı görülmektedir. G2 ve G3'e ait ifadelerin tamamının ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir.

Kazanım 4: Bir Olay veya Durumla İlgili Olarak Başkalarının Duygularını Açıklar

Kazanım 4'e ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Başkalarının duygularını söyler.*", "*Başkalarının duygularının nedenlerini söyler.*" ve "*Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 7'de Kazanım 4'e ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 7

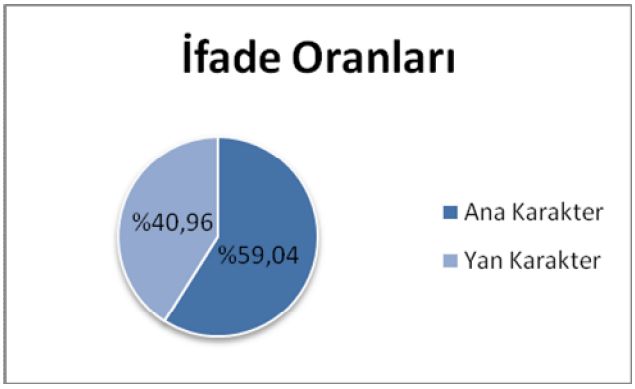
Hikâye Kitaplarında Kazanım 4 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Başkalarının duygularını söyler (G1).	70	3,70	41	2,17	111	5,87	Çok korkmuşa benziyorsunuz ama söylediğiniz şeyi görmeden size yardımcı olamam.
Başkalarının duygularının nedenlerini söyler (G2).	24	1,27	21	1,11	45	2,38	Şimdi onları daha iyi anlıyordu. Dünyamızın geleceği tehlikedeydi.
Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler (G3).	4	0,21	6	0,32	10	0,53	Hay Allah! Bu kadar da korkak olunmaz ki canım. Bir yerimiz kırılır diye oyun oynamıyorlardı.
Toplam	98	5,18	68	3,60	166	8,78	

Tablo 7 incelendiğinde "*Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar.*" kazanımının toplam frekans değeri 166 (%8,78) olarak görülmektedir. Hikâye kitaplarında Kazanım 4'ün ana karakterler tarafından 98 (%5,18), yan karakterler tarafından da 68 (%3,60) kez temsil edildiği anlaşılmaktadır.

Göstergelerin hikâye kitaplarında tekrar edilme sıklıklarına baktığımızda "*Başkalarının duygularını söyler.*" (G1) göstergesinin 111 kez temsil edildiği ve %5,87 oranıyla K4 göstergeleri içerisinde ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada "*Başkalarının duygularının nedenlerini söyler.*" (G3) göstergesi 45 ifadeyle ve %2,38 ifade oranıyla yer almaktadır. "*Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.*" (G2) göstergesi ise hikâye kitaplarında 10 kez temsil edilmiştir ve %0,53 oranıyla K4 göstergeleri içerisinde en düşük temsil oranına sahip göstergedir.

Kazanım 4'e ait göstergeler ana ve yan karakterler alt başlığında değerlendirildiğinde 166 ifadenin %59,04'ünün ana; %40,96'sının da yan karakterler tarafından temsil olunduğu bulunmuştur (Şekil 5). Sosyal duygusal alana ait tüm kazanımlar (17 kazanım) birlikte değerlendirildiğinde K4'ün yan karakterlerin temsil ettiği en fazla ifade oranına sahip kazanım olduğu belirlenmiştir.

Şekil 5. Kazanım 4'ün ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterlere baktığımızda G1'in ana karakterler tarafından 70 (%3,70), yan karakterler tarafından ise 41 (%2,17) ifadeyle temsil edildiği görülmektedir. Hikâye kitaplarında G2'ye yönelik ifadelerden 24'ü (%1,27) ana, 21'i (%1,11) de yan karakterler tarafından vurgulanmıştır. Sosyal duygusal alana ait 53 gösterge içerisinde yan karakterlerin temsil edilme oranının ana karakterlerinkinden daha fazla olduğu iki gösterge bulunmaktadır. Bunlardan birisi olan G3 ana karakterler tarafından 4 (%0,21), yan karakterler tarafından da 6 (%0,32) kez temsil olunmuştur.

Kazanım 5: Bir Olay veya Durumla İlgili Olumlu/Olumsuz Duygularını Uygun Yollarla Gösterir

Kazanım 5'e ait iki farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Olumlu/olumsuz duygularını olumlu sözel ifadeler kullanarak açıklar.*" ve "*Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 8'de Kazanım 5'e ait iki göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 8

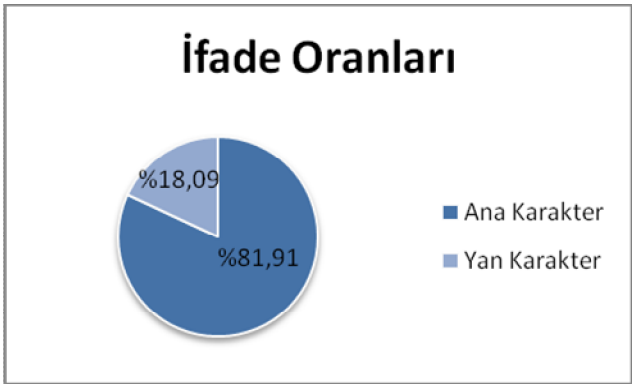
Hikâye Kitaplarında Kazanım 5 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Frekans Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Olumlu/olumsuz duygularını olumlu sözel ifadeler kullanarak açıklar (G1).	199	10,52	48	2,54	247	13,70	Ne yaptın Cino? Canım çok yandı. Neden böyle yapıyorsun?
Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir (G2).	32	1,69	3	0,16	35	1,85	Film bittiğinde öyle çok korktu ki hemen telefonla annesini aradı.
Toplam	231	12,22	51	2,70	282	14,91	

Tablo 8'de görüldüğü gibi "*Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir.*" kazanımının göstergelerinin toplam frekans değeri 282 (%14,91) olarak bulunmuştur. Kazanım 5'in ana karakterler tarafından 231 (%12,22), yan karakterler tarafından da 51 (%2,70) kez gerçekleştirildiği görülmektedir.

Göstergeleri incelediğimizde "*Olumlu/olumsuz duygularını olumlu sözel ifadeler kullanarak açıklar.*" (G1) göstergesinin hikâye kitaplarında 247 kez temsil edildiği görülmektedir. G1 %13,70 temsil edilme oranıyla K5 göstergeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. "*Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.*" (G2) göstergesinin de ifadeler arasında 35 kez temsil edildiği ve %1,85'lik oranla K5 göstergeleri arasında ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Dağılımlara genel olarak baktığımızda hikâye kitaplarında duyguların sözel ifadelerle anlatılmasının davranışlarla gösterilmesinden daha fazla vurgulandığı dikkati çekmektedir.

K5 göstergelerini temsil eden ifadeler onları vurgulayan karakterler açısından değerlendirildiğinde ana karakterler tarafından temsil edilme oranının yan karakterler tarafından temsil edilme oranından daha fazla olduğu görülmektedir. K5'e ait 282 ifadenin %81,91'ini ana; %18,09'unu da yan karakterler oluşturmaktadır (Şekil 6).

Şekil 6. Kazanım 5'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

G1'e bakıldığında ana karakterler tarafından 199 kez temsil edildiği ve %10,52 temsil edilme oranına sahip olduğu görülmektedir. Yan karakterler tarafından ise %2,54'lük temsil edilme oranıyla 48 kez temsil edildiği dikkati çekmektedir. G2'ye ait dağılımlara baktığımızda ana karakterler tarafından 32 kez vurgulandığı ve %1,69'luk oranla temsil edildiği anlaşılmaktadır. Yan karakterler tarafından temsil edilen ifadelere ise 3 kez rastlanılmıştır ve %0,16'lık orana sahiptir.

Kazanım 6: Kendisinin ve Başkalarının Haklarını Korur

Kazanım 6'ya ait dört farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Haklarını söyler.*", "*Başkalarının hakları olduğunu söyler.*", "*Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler.*" ve "*Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler.*" olarak MEB 2013 programında yer almaktadır. Tablo 9'da Kazanım 6'ya ait dört göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir

Tablo 9

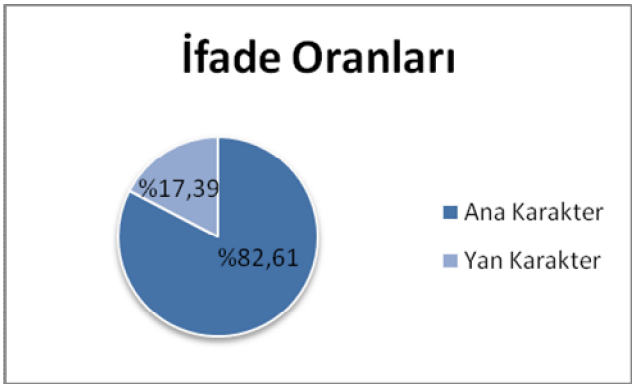
Hikâye Kitaplarında Kazanım 6 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Haklarını söyler (G1).	1	0,05	0	0,00	1	0,05	Tali haklıydı.
Başkalarının hakları olduğunu söyler (G2).	10	0,53	0	0,00	10	0,53	Yaşlı piyano haklı arkadaşlar.
Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler (G3).	0	0,00	4	0,21	4	0,21	Boncuk lütfen bunu yapma, o havuca ihtiyacım var.
Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler (G4).	8	0,42	0	0,00	8	0,42	Babaanneciğim ben çok sallandım, artık ineyim, biraz da arkadaşım sallansın.
Toplam	19	1,00	4	0,21	23	1,21	

Tablo 9'da görüldüğü gibi "*Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.*" (K6) kazanımını temsil eden 23 (%1,21) ifadeye rastlanılmıştır. Kazanım 6'nın ana karakterler tarafından 19 (%1,00) yan karakterler tarafından da 4 (%0,21) kez hikâye kitaplarında vurgulandığı tablodan anlaşılmaktadır.

Göstergelerin hikâye kitaplarında tekrar edilme sıklıklarına baktığımızda "*Başkalarının hakları olduğunu söyler.*" (G2) göstergesinin 10 kez temsil edildiği ve %0,53'lük oranla K6 göstergeleri arasında ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada "*Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler.*" (G4) göstergesi 8 ifadeyle yer almaktadır ve %0,42'lik orana sahiptir. "*Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler.*" (G3) göstergesini temsil eden 4 ifadeye rastlanılmıştır ve %0,21'lik temsil oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır. Son sırada yer alan "*Haklarını söyler.*" (G1) göstergesi ise 1 kez temsil edilmiş olup, %0,05 temsil edilme oranıyla karşımıza çıkmaktadır.

Ana ve yan karakterlerin temsil olunmaları açısından Kazanım 6 incelendiğinde 23 ifadenin %82,61'ini ana karakterlerin, %17,39'unu da yan karakterlerin oluşturduğu anlaşılmaktadır (Şekil 7).

Şekil 7. Kazanım 6'nın ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

K6'yı temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterler bazında değerlendirdiğimizde G1, G2 ve G4'e ait ifadelerin tamamının ana karakterlere ait olduğu dikkati çekmektedir. Bununla birlikte G3 yan karakterlerin temsil etmiş olduğu ifade sayısının ana karakterlerin temsil etmiş olduğu ifade sayısından fazla olduğu iki göstergeden biridir (K4G3).

Kazanım 7: Bir İşi veya Görevi Başarmak İçin Kendini Güdüler

Kazanım 7'ye ait iki farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar "*Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.*" ve "*Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 10'da Kazanım 7'ye ait iki göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 10

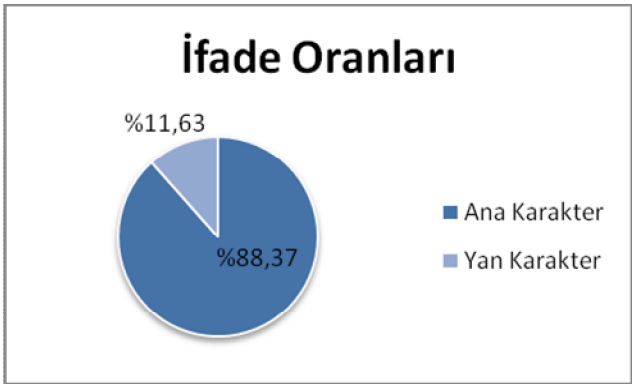
Hikâye Kitaplarında Kazanım 7 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar (G1).	34	1,80	4	0,21	38	2,01	Tek başına uçmayı denemeye karar verdi.
Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir (G2).	4	0,21	1	0,05	5	0,26	O zaman daha çabuk olmalıyız.
Toplam	38	2,01	5	0,26	43	2,27	

Tablo 10'da görüldüğü gibi "*Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler.*" (K7) kazanımına ait göstergelerin toplam frekans değeri 43'dür (%2,27). K7'nin ana karakterler tarafından 38 (%2,01), yan karakterler tarafından da 5 (%0,26) kez temsil edildiği anlaşılmaktadır.

Göstergelerin hikâye kitaplarında tekrar edilme sıklıklarına baktığımızda "*Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.*" (G1) göstergesini temsil eden 38 ifadeye rastlanmıştır ve %2,01 temsil edilme oranıyla K7 göstergeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. "*Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.*" (G2) göstergesinin de 5 kez temsil edildiği ve %0,26'lık oranla ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Kazanım 7'ye ait 43 ifadenin %88,37'sini ana; %11,63'ünü de yan karakterlerin oluşturduğu görülmüştür (Şekil 8).

Şekil 8. Kazanım 7'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

K7'yi temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterlere baktığımızda G1'in ana karakterler tarafından 34 (%1,80), yan karakterler tarafından da 4 (%0,21) kez temsil edildiği görülmektedir. G2'i ise ana karakterler tarafından 4 (%0,21), yan karakterler tarafından da 1 (%0,05) kez temsil edilmiştir.

Kazanım 8: Farklılıklara Saygı Gösterir

Kazanım 8'e ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler.*", "*İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler.*" ve "*Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 11'de Kazanım 8'e ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 11

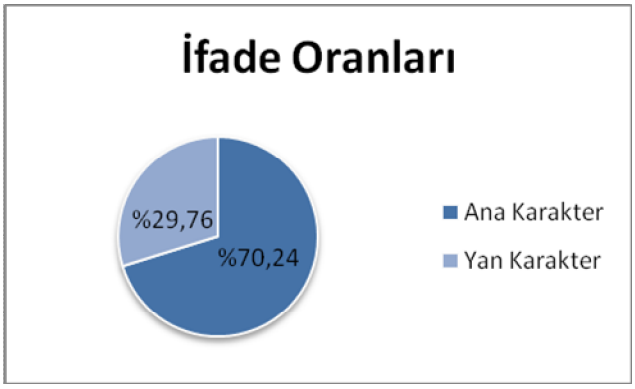
Hikâye Kitaplarında Kazanım 8 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler (G1).	19	1	10	0,53	29	1,53	Ben güzel şarkı söylerim ama güzel resim yapamam.
İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler (G2).	22	1,16	13	0,69	35	1,85	Çocuklar Ahmet'in ten rengi bizden farklı olabilir.
Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır (G3).	18	0,95	2	0,11	20	1,06	Farklı olsak da arkadaş olabiliriz, beraber oynayabiliriz.
Toplam	59	3,12	25	1,32	84	4,44	

Tablo 11'de görüldüğü gibi "*Farklılıklara saygı gösterir.*" (K8) kazanımını temsil eden 84 ifadeye rastlanılmıştır. Kazanım 8'in ana karakterler tarafından 59 (%3,12), yan karakterler tarafından da 25 (%1,32) kez temsil edildiği anlaşılmaktadır.

Göstergelerin hikâye kitaplarında temsil edilme oranlarına baktığımızda % 1,85'lik oranla "*İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler.*" (G2) göstergesi ilk sırada yer almaktadır. Hikâye kitaplarında G2'yi temsil eden 35 ifadeye rastlanılmıştır. "*Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler.*" (G1) göstergesi %1,53'lük oranla ikinci sırada yer almaktadır ve 29 ifadeyle temsil edilmiştir. "*Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.*" (G3) göstergesi de %1,06 oranla K6 göstergeleri arasında üçüncü sırada yer almaktadır ve kendisini temsil eden 20 ifadeye rastlanmıştır.

Göstergeleri temsil eden ifadelere onları gerçekleştiren karakterler bazında bakıldığında ana karakterler lehine sonuç çıktığı dikkati çekmektedir. 84 ifadenin %70,24'ünü ana karakterlerin temsil ettiği ifadeler oluştururken; %29,76'sını yan karakterin temsil ettiği ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 9).

Şekil 9. Kazanım 8'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadelerin ana ya da yan karakterler tarafından gerçekleştirilme durumlarına baktığımızda G1'in ana karakterler tarafından 19 (%1,00), yan karakterler tarafından ise 10 (%0,53) kez temsil edildiği görülmektedir. G2'nin ana karakterler tarafından 22 (%1,16), yan karakterler tarafından da 13 (%0,69) kez temsil edildiği anlaşılmaktadır. G3'ü temsil eden ifadelerden 18'inin (%0,95) ana, 2'sinin de (%0,11) yan karakterlere ait olduğu dikkati çekmektedir.

Kazanım 9: Farklı Kültürel Özellikleri Açıklar

Kazanım 9'a ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Gösterge 1; "*Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler.*", Gösterge 2 "*Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı yönlerini söyler.*" ve Gösterge 3 de "*Farklı kültürlerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.*" şeklinde programda yer almaktadır. Tablo 12'de Kazanım 9'a ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

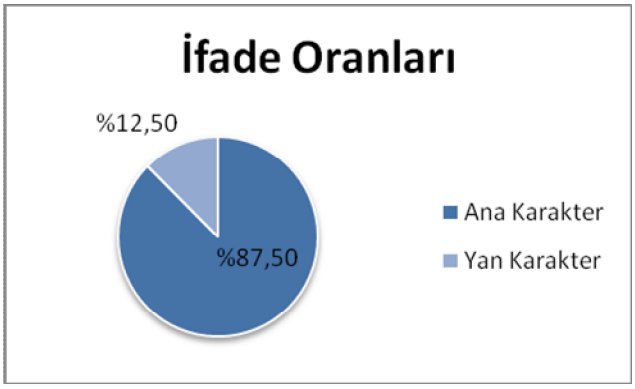
Tablo 12

Hikâye Kitaplarında Kazanım 9 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler (G1).	1	0,05	0	0,00	1	0,05	Tabi ki, hem böylece Türkiyeli çocukların kardeşliğini ve dostluğunu herkese duyururuz.
Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı yönlerini söyler (G2).	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-
Farklı kültürlerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler (G3).	6	0,32	1	0,05	7	0,37	Evet, Efeciğin burada yaşayan insanlar için kırmızı renk mutluluk ve iyi şans anlamına gelir.
Toplam	7	0,37	1	0,05	8	0,42	

Tablo 12'de görüldüğü gibi "*Farklı kültürel özellikleri açıklar.*" (K9) kazanımına ait 8 (%0,42) ifadeye rastlanmıştır. K9'un ana karakterler tarafından 7 (%0,37), yan karakterler tarafından da 1 (%0,05) kez gerçekleştirildiği görülmektedir.

Göstergelerin hikâye kitaplarında tekrar edilme sıklıklarına baktığımızda "*Farklı ülkelerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.*" (G3) göstergesini çalışma grubunda temsil eden 7 ifadeye rastlanılmıştır ve %0,37'lik oranla K9 göstergeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada "*Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler.*" (G1) göstergesi 1 ifade sayısı ve %0,05'lik oranla yer almaktadır. İncelenen hikâye kitaplarında "*Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı özelliklerini söyler.*" (G2) göstergesine temsil eden herhangi bir ifadeye rastlanılmamıştır. K9'a ait 8 ifadenin %87,50'sini ana karakterler, %12,50'sini yan karakterler oluşturmaktadır (Şekil10).

Şekil 10. Kazanım 9'un ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterler alt başlığında değerlendirdiğimizde, G1'in ana karakterler tarafından 1 (%0,05) kez temsil edildiği, yan karakterler tarafından ise hiç temsil edilmediği görülmektedir. G2'yi hem ana hem de yan karakter tarafından temsil eden herhangi bir ifadenin olmaması dikkati çekmektedir. G3 ise ana karakterler tarafından 6 (%0,32), yan karakterler tarafından da 1 (%0,05) kez temsil edilmiştir.

Kazanım 10: Sorumluluklarını Yerine Getirir

Kazanım 10'a ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir.*", "*Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir.*" ve "*Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 13'de Kazanım 10'a ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 13

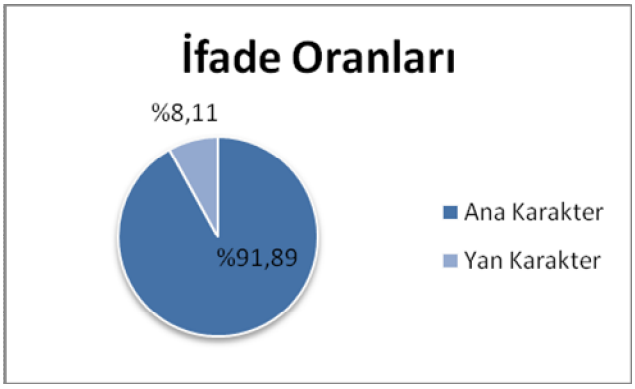
Hikâye Kitaplarında Kazanım 10 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir (G1).	14	0,74	2	0,11	16	0,85	Annesine fikrini anlattı. Bütün arkadaşları ve aileleri toplanıp iş birliği yaparak Sincinlerin yuvasını kısa sürede eski haline getirebilirlerdi.
Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir (G2).	17	0,90	0	0	17	0,90	Gözde söz verdiği gibi kuşuna çok iyi bakıyordu.
Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler (G3).	3	0,16	1	0,05	4	0,21	Pengo'nun odası her zaman dağınık olurdu. Bu yüzden aradığı eşyaları bir türlü zamanında bulamazdı.
Toplam	34	1,80	3	0,16	37	1,96	

Tablo 13'de görüldüğü gibi "*Sorumluluklarını yerine getirir.*" (K10) kazanımına ait göstergeleri temsil eden ifadelere çalışma grubunda 37 kez rastlanılmıştır. K10'un hikâye kitaplarında ana karakterler tarafından 34 (%1,80), yan karakterler tarafından da 3 (%0,16) kez vurgulandığı görülmektedir.

Göstergeleri temsil eden ifadelere baktığımızda "*Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir.*" (G2) göstergesini temsil eden 17 ifade bulunmaktadır ve %0,90'lık oranla ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada "*Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir.*" (G1) göstergesinin 16 ifade sayısı ve %0,85 temsil edilme oranıyla yer aldığı görülmektedir. "*Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.*" (G3) göstergesini ise temsil eden 4 ifadeye rastlanılmıştır ve %0,21'lik oranla K10 göstergeleri arasında son sırada yer almaktadır.

K10'a ait 37 ifadenin %91,89'unu ana; %8,11'ini de yan karakterlerin temsil ettiği ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 11).

Şekil 11. Kazanım 10'un ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

K10'u temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterler bazında değerlendirdiğimizde G1'in ana karakterler tarafından 14 (%0,74), yan karakterler tarafından da 2 (%0,11) ifadeyle temsil edildiği görülmektedir. G2'yi temsil eden bütün ifadelerin ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir. G3'ün ise ana karakter tarafından 3 (%0,16), yan karakterler tarafından da 1 (%0,05) ifadeyle temsil edildiği Tablo13'den anlaşılmaktadır.

Kazanım 11: Atatürk'le İlgili Etkinliklerde Sorumluluk Alır

Kazanım 11'e ait iki farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Atatürk'le ilgili etkinliklere katılır.*" ve "*Atatürk'le ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 14'de Kazanım 11'e ait iki göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 14

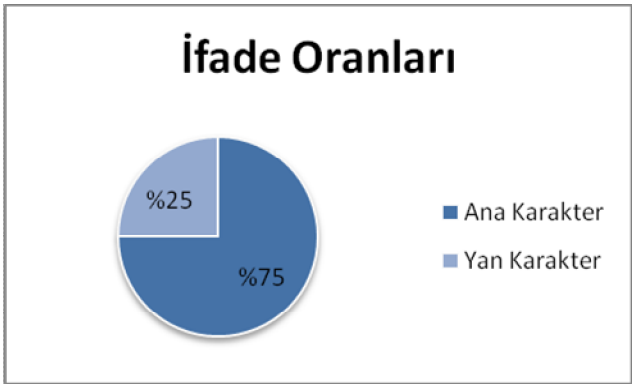
Hikâye Kitaplarında Kazanım 11 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Atatürk'le ilgili etkinliklere katılır (G1).	3	0,16	2	0,11	5	0,26	İlk önce Anıtkabir'e gittiler.
Atatürk'le ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder (G2).	3	0,16	0	0,00	3	0,16	Zeynep şehitlik gezisini gururla anlattı. En sonunda yazdığı şiirini de arkadaşlarına okudu.
Toplam	6	0,32	2	0,11	8	0,42	

Tablo 14'de görüldüğü gibi "*Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.*" (K11) kazanımının göstergelerini temsil eden 8 ifadeye rastlanılmıştır. İncelenen hikâye kitaplarında K11'i temsil eden ifadelerin 6'sı (%0,32) ana karakterler tarafından, 2'si de (%0,11) yan karakterler gerçekleştirilmiştir.

Göstergelere ait dağılımlar incelendiğinde "*Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır.*" (G1) göstergesini temsil eden 5 ifadeye rastlanılmıştır ve %0,26 temsil edilme oranıyla K11 göstergeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise "*Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.*" (G2) göstergesi yer almaktadır. Çalışma grubunda G2'yi temsil eden 3 ifade bulunmuştur ve tüm ifadeler arasında %0,16 temsil edilme oranına sahiptir.

Kazanım 11'e ait 8 ifadenin %75,00'ini ana karakterlerin, %25,00'ini ise yan karakterlerin gerçekleştirdiği görülmektedir (Şekil 12).

Şekil 12. Kazanım 11'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

K11'e ait göstergeleri incelediğimizde; G1'in ana karakterler tarafından 3 (%0,16), yan karakterler tarafından 2 (%0,1) kez temsil edildiği görülmektedir. G2'nin ise temsil edildiği ifadelerin tamamının ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir.

Kazanım 12: Değişik Ortamlardaki Kurallara Uyar

Kazanım 12'ye ait dört gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler.*", "*Kuralların gerekli olduğunu söyler.*", "*İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır.*" ve "*Nezaket kurallarına uyar.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 15'de Kazanım 12'ye ait dört göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 15

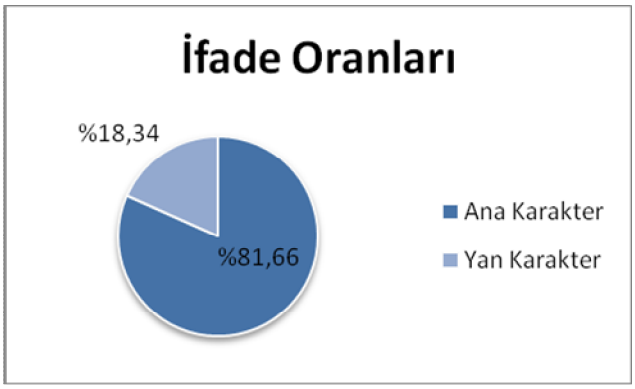
Hikâye Kitaplarında Kazanım 12 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler (G1).	5	0,26	0	0,00	5	0,26	Çevrede çok fazla insan varken Burak annesinin yanından ayrılmaz.
Kuralların gerekli olduğunu söyler (G2).	14	0,74	1	0,05	15	0,79	Oysa herkesin sıra ile konuşması bir görgü kuralıdır. Herkesin birbirini dinlemesi ve saygı duyması gerekir.
İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır (G3).	11	0,58	0	0,00	11	0,58	Bir çift kiraz koparark ağzına doğru götürdü. Tam o anda annesinin meyveler yıkanmadan yenmez sözünü hatırladı. Kirazları yemekten vazgeçti.
Nezaket kurallarına uyar (G4).	206	10,89	52	2,75	258	13,64	Özür dilerim. Lütfen siz rahatınıza bakın.
Toplam	236	12,48	53	2,80	289	15,28	

Tablo 15'de görüldüğü gibi "*Değişik ortamlardaki kurallara uyar.*" (K12) kazanımının göstergelerini temsil eden 289 (%15,28) ifade bulunmuştur. Kazanım 12'nin ana karakterler tarafından 236 (%12,48), yan karakterler tarafından da 53 (%2,80) kez temsil edildiği görülmektedir.

Göstergeleri incelenen hikâye kitaplarında temsil eden ifadelere baktığımızda "*Nezaket kurallarına uyar.*" (G4) göstergesini temsil eden 258 ifade karşımıza çıkmaktadır ve %13,64 temsil edilme oranıyla K12 göstergeleri arasında ilk sırada dikkati çekmektedir. İkinci sırada "*Kuralların gerekli olduğunu söyler.*" (G2) göstergesi 15 ifade sayısı, %0,79 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. "İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır." (G3) göstergesini temsil eden 11 ifadeye rastlanılmıştır ve %0,58 temsil edilme oranıyla üçüncü sırada bulunmaktadır. Son sırada ise "*Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler.*" (G1) göstergesi yer almaktadır. G1'i temsil eden 5 ifadeye rastlanılmıştır ve tüm ifadeler arasında %0,26 temsil edilme oranına sahiptir.

K12'ye ait 289 göstergenin %81,66'sını ana, %18,34'ünü de yan karakterler tarafından temsil edilen ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 13).

Şekil 13. Kazanım 12'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadelerin ana ya da yan karakterler tarafından gerçekleştirilme durumlarına baktığımızda G1 ve G3'e ait bütün ifadelerin ana karakter tarafından gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir. G2'nin temsil edildiği ifadelerden ise 14'ü (%0,74) ana karakterler tarafından, 1'i (%0,05) yan karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir. G4'ün ise ana karakterler tarafından 206 (%10,89), yan karakterler tarafından da 52 (%2,75) kez temsil edildiği görülmektedir. G4 incelenen hikâye kitapları arasında yan karakterler tarafından temsil edilen ifade oranın en fazla olduğu gösterge olarak dikkati çekmektedir.

Kazanım 13: Estetik Değerleri Korur

Kazanım 13'e ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar "*Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler.*", "*Çevresini farklı biçimlerde düzenler.*" ve "*Çevresindeki güzelliklere değer verir.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 16'da Kazanım 13'e ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 16

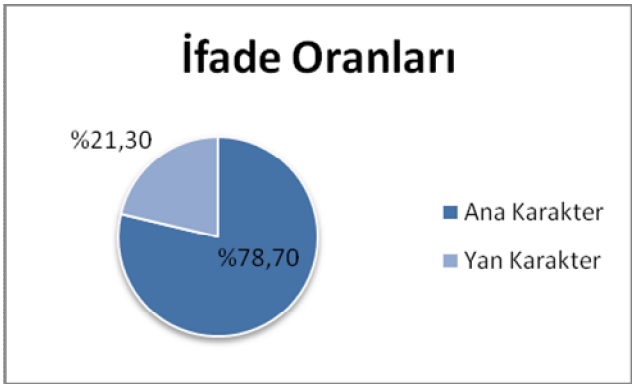
Hikâye Kitaplarında Kazanım 13 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler (G1).	110	5,82	34	1,80	144	7,62	Birileri ormanımızı kirletip ağaçlarımızı kesmiş.
Çevresini farklı biçimlerde düzenler (G2).	24	1,27	5	0,26	29	1,53	Günlerdir baktığı gülleri sonunda açacaktı.
Çevresindeki güzelliklere değer verir (G3).	36	1,90	7	0,37	43	2,27	Yağmuru çok seviyorum. Her taraf mis gibi koktu.
Toplam	170	8,99	46	2,43	216	11,42	

Tablo 16'da görüldüğü gibi "*Estetik değerleri korur.*" (K13) kazanımının göstergelerini temsil eden 216 (%11,42) ifadeye rastlanılmıştır. Kazanım 13'ü temsil eden ifadelere baktığımızda ana karakterler tarafından 170 (%8,99), yan karakterler tarafından da 46 (%2,43) kez gerçekleştirildiği görülmektedir.

Bununla birlikte göstergelerin incelenen hikâye kitaplarında temsil edilme durumlarına baktığımızda "*Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler.*" (G1) göstergesinin 144 temsil edilme sayısı ve %7,62'lik temsil edilme oranıyla ilk sırada olduğu dikkati çekmektedir. "*Çevredeki güzelliklere değer verir.*" (G3) göstergesini temsil eden 43 ifadeye rastlanılmıştır ve tüm ifadeler arasında %2,27 temsil edilme oranıyla K13 göstergeleri arasında ikinci sırada yer almaktadır. "*Çevresini farklı biçimlerde düzenler.*" (G2) göstergesi 29 ifade sayısı ve %1,53'lük oranla son sırada yer almaktadır.

K13'e ait 216 ifadenin %78,70'ini ana, %21,30'unu da yan karakterlerin temsil ettiği ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 14).

Şekil 14. Kazanım 13'ün ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri onları gerçekleştiren karakterler bazında değerlendirdiğimizde G1'in ana karakterler tarafından 110 (%5,82), yan karakterler tarafından 34 (%1,80) kez gerçekleştirildiği görülmektedir. G2'yi temsil eden 24 (%1,27) ifadenin ana karakterlere, 5 (%0,26) ifadenin de yan karakterlere ait olduğu anlaşılmaktadır. G3 ise 36 (%1,90) kez ana karakterler tarafından, 7 (%0,37) kez de yan karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kazanım 14: Sanat Eserlerinin Değerini Fark Eder

Kazanım 14'e ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler.*", "*Sanat eserleriyle ilgili duygularını açıklar.*" ve "*Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.*" şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 17'de Kazanım 14'e ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 17

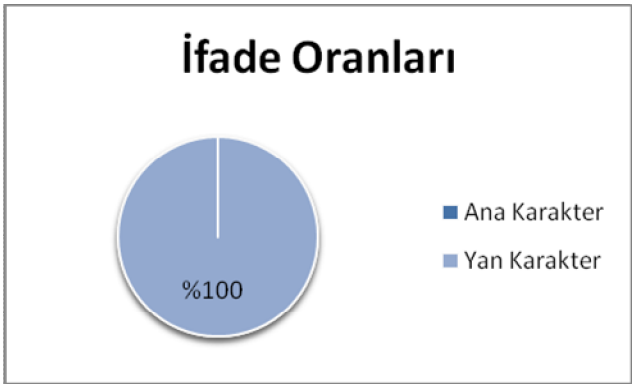
Hikâye Kitaplarında Kazanım 14 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler (G1).	4	0.21	0	0,0s0	4	0.21	Emre güzel bir resim yapmıştı. Resim rengârenk ve canlı gibiydi. Ağlayan, gülen, kızan ve mutlu olan insanlar vardı.
Sanat eserleriyle ilgili duygularını açıklar (G2).	4	0.21	0	0,00	4	0.21	O sabah ormanların kralı aslan bir resim yarışması yapılacağını duyurdu. Zeynep bu haberi duyunca çok heyecanlandı.
Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir (G3).	2	0,11	0	0,00	2	0,11	Arkadaşlarına göstereceği resimleri özenli bir şekilde tutuyordu.
Toplam	10	0,53	0	0,00	10	0,53	

Tablo 17'de görüldüğü gibi "*Sanat eserlerinin değerlerini fark eder.*" (K14) kazanımının göstergelerini temsil eden toplam 10 (%0,53) ifadeye rastlanılmıştır. Kazanım 14'ü temsil eden ifadelere baktığımızda 10 (%0,53) ifadenin de ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği, yan karakterler tarafından gerçekleştirilen herhangi bir ifadeye rastlanılmadığı görülmektedir.

Göstergelerin incelenen hikâye kitaplarında temsil edilme durumlarına baktığımızda "*Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler.*" (G1) ve "*Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar.*" (G2) göstergelerinin 4'er kez temsil edildiği ve temsil edilme oranlarının %0,21 olduğu görülmektedir. Bununla birlikte "*Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.*" (G3) göstergesinin de incelenen hikâye kitaplarında 2 kez temsil edildiği ve tüm ifadeler arasında %0,11'lik orana sahip olduğu dikkati çekmektedir.

K14'e ait 10 ifadenin %100,00'ünü ana karakterlerin temsil ettiği ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 15).

Şekil 15. Kazanım 14'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri onları gerçekleştiren karakterler bazında değerlendirdiğimizde G1'e ait 4 (%0,21), G2'ye ait 4 (%0,21) ve G3'e ait 2 (%0,11) ifadenin tamamının ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Kazanım 15: Kendine Güvenir

Kazanım 15'e ait dört farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlara bakacak olursak; "*Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler.*", "*Grup önünde kendini ifade eder.*", "*Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler.*" ve "*Gerektiğinde liderliği üstlenir.*" şeklindedir. Tablo 18'de Kazanım 15'e ait dört göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 18

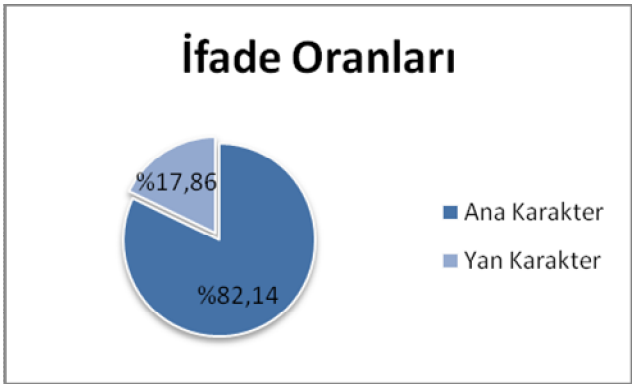
Hikâye Kitaplarında Kazanım 15 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler (G1).	33	1,75	6	0,32	39	2,06	Sima keşke ben de sinin gibi sarı saçlı olsaydım.
Grup önünde kendini ifade eder (G2).	12	0,63	1	0,05	13	0,69	Zizi arkadaşlarına döndü ve arkadaşlar daha ilk günden okulumuza geç kalmayalım, haydi yola çıkalım dedi.
Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler (G3).	11	0,58	5	0,26	16	0,85	Ah keşke benimkilerde kırmızı olsaydı dedi. Gelincik ise Papatya kardeş sen bu tepenin en güzel çiçeğisin neden böyle konuşuyorsun.
Gerektiğinde liderliği üstlenir (G4).	13	0,69	3	0,16	16	0,85	Oyun oynayacak birini arıyorum. Benimle oyun oynar mısın?
Toplam	69	3,65	15	0,79	84	4,44	

Tablo 18'de incelenen hikâye kitaplarında "*Kendine güvenir.*" (K15) kazanımının göstergelerini temsil eden toplam 84 (%4,44) ifadeye rastlanıldığı görülmektedir. K15'in ana karakterler tarafından 69 (%3,65), yan karakterler tarafından 15 (%0,79) kez hikâye kitaplarında vurgulandığı anlaşılmaktadır.

Göstergelerin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme sıklıklarına baktığımızda "*Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler.*" (G1) göstergesinin 39 kez temsil edildiği ve %2,06'lık oranla K15 göstergeleri arasında ilk sırada yer aldığı görülmektedir. "*Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler.*" (G3) ve "*Gerektiğinde liderliği üstlenir.*" (G4) göstergeleri 16'şar kez temsil edilmiştir ve %0,85 temsil edilme oranıyla ikinci sırayı paylaşmaktadırlar. Son sırada ise "*Grup önünde kendini ifade eder.*" (G2) göstergesi 13 ifade sayısı ve %0,69 temsil edilme oranıyla yer almaktadır.

K15'e ait 84 göstergenin %82,14'ünü ana, %17,86'sını da yan karakterlerin temsil ettiği ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 16).

Şekil 16. Kazanım 15'in ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri gerçekleştiren karakterler bazında değerlendirdiğimizde G1'in ana karakterler tarafından 33 (%1,75), yan karakterler tarafından ise 6 (%0,32) kez gerçekleştirildiği görülmektedir. G2'nin temsil edildiği ifadelerde ise ana karakterlerin gerçekleştirme sayısı 12 (%0,63), yan karakterlerin gerçekleştirme sayısı 1 (%0,05) olarak karşımıza çıkmaktadır. G3 ana karakterler tarafından 11 (%0,58) kez temsil edilirken; yan karakterler tarafından 5 (%0,26) kez temsil edilmiştir. G4'ü ise temsil eden ifadelerden 13'ünü (%0,69) ana, 3'ünü (%0,16) de yan karakterler gerçekleştirmiştir.

Kazanım 16: Bireylerin Farklı Rol ve Görevleri Olduğunu Açıklar

Kazanım 16'ya ait iki farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar, "*Toplumda farklı rol ve göreve sahip kişiler olduğunu söyler.*" (G1) ve "*Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.*" (G2) şeklinde programda yer almaktadır.

Tablo 19

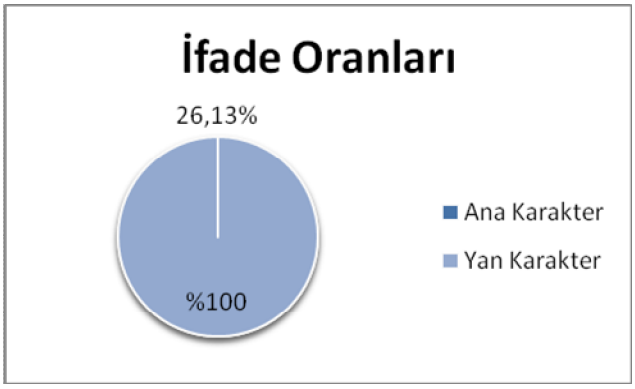
Hikâye Kitaplarında Kazanım 16 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Toplumda farklı rol ve göreve sahip kişiler olduğunu söyler (G1).	4	0,21	0	0,00	4	0,21	İş bölümü konusunda anlaşan arkadaşlar bir gün sonra buluşmak üzere birbirleriyle vedalaşarak ayrıldılar.
Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler (G2).	1	0,05	0	0,00	1	0,05	Benim aslan babam iyi bir balıkçıdır… Babam iyi bir öğretmendir.
Toplam	5	0,26	0	0,00	5	0,26	

Tablo 19'da görüldüğü gibi "*Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.*" (K16) kazanımının göstergelerini temsil eden toplam 5 (%0,26) ifadeye rastlanılmıştır. Kazanım 16'yı temsil eden ifadelere baktığımızda 5 (%0,26) ifadenin de ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği, yan karakterler tarafından gerçekleştirilen herhangi bir ifadeye rastlanılmadığı görülmektedir.

Göstergelerin incelenen hikâye kitaplarında temsil edilme durumlarına baktığımızda; "*Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler.*" (G1) göstergesini temsil eden 4 (%0,21) ve "*Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.*" (G2) göstergesini temsil eden 1 (%0,05) ifadeye rastlanılmıştır. Bu değerlerin tamamı ana karakterler tarafından vurgulanan ya da gerçekleştirilen ifadelerdir.

K16'ya ait 5 ifadenin %100,00'ünü ana karakterlerin temsil ettiği ifadeler oluşturmaktadır (Şekil 17).

Şekil 17. Kazanım 16'nın Ana ve Yan Karakterler Bazında İfade Oranları

Göstergeleri temsil eden ifadeleri onları gerçekleştiren karakterler bazında değerlendirdiğimizde G1'e ait 4 (%0,21) ve G2'ye ait 1 (%0,05) göstergenin de tamamının ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Kazanım 17: Başkalarıyla Sorunlarını Çözer

Kazanım 17'ye ait üç farklı gösterge bulunmaktadır. Bunlar; "*Başkalarıyla sorunlarını onlarla konuşarak çözer.*", "*Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediğinde yetişkinlerden yardım ister*" ve "*Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.*" şeklinde MEB 2013 programında sıralanmaktadır. Tablo 20'de Kazanım 17'ye ait üç göstergenin incelenen hikâye kitaplarında tekrar edilme frekans ve yüzdeleri gösterilmektedir.

Tablo 20

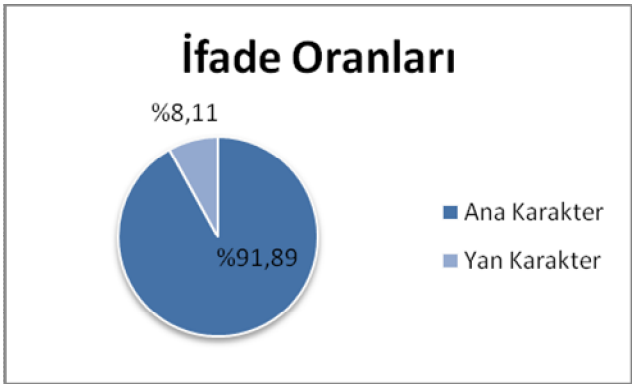
Hikâye Kitaplarında Kazanım 17 Göstergelerinin Bulunma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Ana karakter		Yan karakter		Toplam		
Göstergeler	f	%	f	%	f	%	Örnek cümle
Başkalarıyla sorunlarını onlarla konuşarak çözer (G1).	15	0,79	2	0,11	17	0,90	Güçlü ve akıllı çocuklar sorunlarını kavga ederek çözmez; konuşarak çözer.
Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediğinde yetişkinlerden yardım ister (G2).	6	0,32	1	0,05	7	0,37	Sana çok kızgınım. Bir daha böyle yaparsan seninle arkadaş olmam. Olanları da öğretmenime anlatırım.
Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır (G3).	13	0,69	0	0,00	13	0,69	Haklısınız. Bisikletimi sizinle paylaşmalıydım. Siz benim en iyi arkadaşlarımsınız. Özür dilerim.
Toplam	34	1,80	3	0,16	37	1,96	

Tablo 20'de "*Başkalarıyla sorunlarını çözer.*" (K17) kazanımına ait göstergeleri temsil eden toplamı 37 (%1,96) ifadeye rastlanıldığı görülmektedir. K17'nin ana karakterler tarafından 34 (%1,80), yan karakterler tarafından 3 (%0,16) kez temsil edildiği anlaşılmaktadır.

Göstergelerin incelenen hikâye kitaplarında temsil edilme durumlarına baktığımızda; "*Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer.*" (G1) göstergesinin 17 kez temsil edildiği ve %0,90'lık oranla K17 göstergeleri arasında ilk sırada yer aldığı görülmektedir. "*Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.*" (G3) göstergesi 13 kez temsil edilmiş olup %0,69'luk oranla ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise "*Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediği zamanlarda yetişkinlerden yardım ister.*" (G2) göstergesi bulunmaktadır. G2'nin temsil edilme sayısı 7'dir ve tüm ifadeler arasında %0,37'lik oranla temsil edilmektedir.

K17'yi temsil eden ifadeler ana ve yan karakterlerin gerçekleştirme durumları açısından değerlendirildiğinde 37 ifadenin %91,89'unu ana, %8,11'ini de yan karakterlerin temsil ettiği ifadelerin oluşturduğu görülmektedir (Şekil 18).

Şekil 18. Kazanım 17'nin ana ve yan karakterler bazında ifade oranları

Göstergeleri temsil eden ifadelerin ana ya da yan karakterler tarafından gerçekleştirilme durumlarına baktığımızda G1'in ana karakterler tarafından 15 (%0,79) yan karakterler tarafından ise 2 (%0,11) kez temsil edildiği görülmektedir. G2 ana karakterler tarafından 6 (%0,32), yan karakterler tarafından 1 (%0,05) kez temsil edildiği dikkati çekmektedir. G3'e ait ifadelerin ise tamamı ana karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya yönelik tartışma ve öneriler kısmı yer almaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak hikâye kitaplarında sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini karşılayan toplam 1891 ifadeye rastlanılmıştır. Bu ifadelerden %78,49'u ana karakterler ve %21,51'i yan karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir. Kazanımlara baktığımızda 444 ifade sayısı ile en sık karşımıza çıkan "*Kendine ait özellikleri tanıtır*" kazanımıdır. "*Bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.*" kazanımına ise incelenen hikâye kitaplarında 5 kez rastlanılmıştır ve en az temsil edilen kazanımdır. Gösterge bazlı değerlendirme yaptığımızda Kazanım 1' ait "*Duyuşsal özelliklerini söyler.*" göstergesinin 264 ifadeyle temsil edildiği ve göstergeler arasında en yüksek değere sahip olduğu görülmektedir. Kazanım 9'a ait "*Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı yönlerini söyler.*" göstergesini temsil niteliği taşıyan hiçbir ifadeye rastlanılmamıştır. Göstergeleri gerçekleştiren karakterlere baktığımızda Kazanım 1'in dördüncü göstergesi olan "*Duyuşsal özelliklerini söyler.*" göstergesinin ana karakterler tarafından 220 kez gerçekleştirilerek ana karakterlere ait en yüksek değeri oluşturduğu görülmektedir. Yine K12'nin dördüncü göstergesi olan "*Nezaket kurallarına uyar.*" göstergesinin de yan karakterler tarafından 52 kez gerçekleştirilerek yan karakterlere ait en yüksek değeri oluşturduğu dikkati çekmektedir.

Tüm göstergeler içerisinde sadece K4'e ait "*Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.*" göstergesi ile K6'ya ait "*Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler.*" göstergesini

temsil niteliği taşıyan ifadelerin yan karakterler tarafından temsil edilme oranının ana karakterler tarafından temsil edilme oranından fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Geriye kalan toplam 51 göstergede ana karakterlerin ön planda olması dikkati çekmektedir.

Tartışma

Okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılmakta olan hikâye kitaplarının sosyal duygusal gelişim alanı kazanım ve göstergelerini destekleme durumlarının incelendiği çalışmada ilgili kazanım ve göstergeleri temsil eden 1891 ifadeye rastlanılmıştır. Kazanımlar ayrı ayrı değerlendirildiğinde, bazı kazanımların daha yüksek oranda, bazı kazanımların ise daha düşük oranda temsil edildiği dikkati çekmektedir. Bu durum hikâye kitaplarının sosyal duygusal alan kazanım ve göstergelerini desteklemede dengeli bir seyir izlemediğini göstermektedir.

"*Kendisine ait özellikleri tanıtır.*" (K1) kazanımı %23,48 temsil edilme oranıyla kazanımlar arasında ilk sırada yer almaktadır. K1 ana karakterler tarafından %17,35, yan karakterler tarafından %6,13 oranında temsil edilmiştir. Kazanımları temsil niteliği taşıyan ifadelerin %13,96'lık kısmını "*Duyuşsal özelliklerini söyler.*" (K1G4) göstergesi oluşturmaktadır ve sosyal duygusal alana ait bütün göstergeler içerisinde en yüksek değere sahiptir. K1'i temsil eden ifadelerin %59,45'ini K1G4 oluşturmaktadır. Buradan yola çıkarak hikâye kitaplarında bireyin duyuşsal özelliklerini dile getirmesine adı, yaşı ya da fiziksel özelliklerini dile getirmesinden daha fazla yer verildiği söylenebilir.

Üstün (2003) okul öncesi dönemdeki kız çocuklarının fiziksel özelliklere yönelik beden algısının beş yaşından önce gelişmeye başladığını dile getirmiştir. İncelenen hikâye kitaplarına bakıldığında fiziksel özelliklere ilişkin ifadelerin temsil edilme oranının %3,97 olduğu görülmektedir. Hikâye kitaplarında fiziksel özelliklerin temsil edilmesinin beden algısının oluşmasına katkı sağlayacağı düşünülebilir.

"*Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.*" (K2) kazanımı hikâye kitaplarında %2,43 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. K2 ana karakterler tarafından %1,80, yan karakterler tarafından %0,63 oranında temsil edilmiştir. K2'nin temsil edilme oranının oldukça düşük olması bu alanla ilgili kazanımların desteklenmesinde hikâye kitaplarının yetersiz kalabileceğini göstermektedir. Baştuğ ve Kurnaz (2013) birinci sınıfa hazır olmaya ilişkin öğretmen beklentilerini değerlendirdikleri çalışmalarında anasınıfı öğretmenlerinin "selamlaşma, kendini ve ailesini tanıtma" alt başlığında herhangi bir beklentilerinin olmadığı sonucuna

ulaşmışlardır. K2'nin hikâye kitaplarıyla desteklenme oranının oldukça düşük olmasıyla anasınıfı öğretmenlerinin bu konudaki beklentilerinin örtüştüğü görülmektedir.

"*Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.*" (K3) kazanımı hikâye kitaplarında %5,76 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. K3 ana karakterler tarafından %5,60, yan karakterler tarafından %0,16 oranında temsil edilmiştir. K3'e ait ifadelerin %97,25'inin ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir. Çocukların okudukları kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurduğu bilinmektedir (Sever, 1995:14). Okul öncesi dönem çocukları her ne kadar kitapları kendileri okumasalar da kendilerine okunan kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurabilirler, yaş grubu özellikleri düşünüldüğünde kahramanların kişilik özelliklerinden etkilenebilirler (Karadaş ve Alp, 2013:20-21). Bu kahramanların yaratıcı kişilik özelliklerine sahip olmalarının K3'ün desteklenebilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Hikâye kitaplarında K3'ün desteklenmesine yönelik ifadelerin bulunması aynı zamanda çocuk edebiyatında bulunması gereken özelliklerdendir. Çocuk edebiyatının yaratıcı etkinlikleri teşvik edici nitelikte olması, çocukların hayal güçlerini geliştirmesi ve yaşamda karşılaştıkları olayları farklı açılardan düşünmelerini sağlaması gerektiği belirtilmiştir (Civaroğlu, 1997, s.11; Gönen ve Veziroğlu, 2013, s.6)

"*Bir olay veya durumla ilgili başkalarının duygularını açıklar.*" (K4) kazanımı hikâye kitaplarında %8,78 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. K4 ana karakterler tarafından %5,18, yan karakterler tarafından %3,60 oranında temsil edilmiştir. K4'e ait göstergeleri incelediğimizde "*Başkalarının duygularını söyler.*" (K4G1) göstergesinin "*Başkalarının duygularının nedenlerini söyler.*" (K4G2) göstergesinden; onun da "*Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.*" (K4G3) göstergesinden daha fazla temsil edildiği dikkati çekmektedir. Bu durumda, hikâye kitaplarında duygularını ifade etmeye; duyguların nedenlerini ve sonuçlarını açıklamaktan daha fazla yer verildiğini söyleyebiliriz. Tüm kazanımlara ait göstergeler arasında yan karakterlerin ana karakterlerden daha fazla ön plana çıktığı iki gösterge bulunmaktadır ve bunlardan biri K4G3'dür. K4G3'ün temsil edilme oranın K4G1 ve K4G2'den daha düşük olması bu göstergenin hikâye kitaplarında yeterince vurgulanmadığını ya da desteklenmediğini göstermektedir. Durmuşoğlu Saltalı ve Deniz (2010) PATHS (Promoting Alternative Thinking Strategy) programını temel alarak hazırlanan Duygu Eğitim Programının uygulandığı 6 yaş çocuklarının duygusal becerilerini inceledikleri

çalışmada; programın deney grubundaki çocukların duyguları tanıma, duyguları anlama ve duyguları ifade etme becerilerinde anlamlı ve kalıcı düzeyde katkı sağladığını bulmuşlardır. K4'ün desteklenmesinde hikâye kitaplarının yanı sıra duygu eğitimi programı ve benzeri programların kullanılmasının yardımcı bir etken olacağı düşünülmektedir.

"*Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını olumlu yollarla gösterir.*" (K5) kazanımı %14,91 temsil edilme oranıyla kazanımlar arasında ön sıralarda yer almaktadır. K5 ana karakterler tarafından %12,22, yan karakterler tarafından %2,70 oranında temsil edilmiştir. K5 göstergeler düzeyinde incelendiğinde "*Olumlu/olumsuz duygularını olumlu sözel ifadeler kullanarak açıklar.*" (K5G1) göstergesine "*Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.*" (K5G2) göstergesinden daha fazla rastlanıldığı dikkati çekmektedir. Buradan duygularını sözel olarak ifade etmeye davranışlarla göstermekten daha fazla yer verildiği anlaşılmaktadır.

Dikkati çeken diğer bir nokta ise K4'ün %8,78 ile K5'in de %14,91 ile temsil ediliyor olmasıdır. Yani, kitaplarda kendi duygularını anlama ve ifade etmeye yönelik cümlelerin başkalarının duygularını anlama ve ifade etmeye yönelik cümlelerden daha fazla yer almasıdır. Bu durum çocuğun önce kendi duygularını anlamasını ve olumlu yolarla ifade etmesini, buradan yola çıkarak da başkalarının duygularını anlamasını ve duygudaşlık kurmasını amaçladığının düşünülmesine neden olabilir. Arda ve Ocak (2012) sosyal yeterlilik ve alternatif düşünme stratejilerinin desteklenmesinin sosyal beceriler üzerine etkilerini incelemişlerdir. Dokuz ünitelik iki kitaptan oluşan programda dersle ilgili kavramları ve hedefleri pekiştirmeyi destekleyen 4 hikâye kitabı yer almaktadır. Bir duygu ile ilgili görsel ve sözel ipuçlarını içeren bu kitapların söz konusu dersteki duyguların anlaşılmasına yardımcı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Buradan yola çıkarak K4 ve K5'in desteklenmesinde hikâye kitaplarının olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

"*Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.*" (K6) kazanımı %1,21 temsil edilme oranıyla kazanımlar arasında son sıralarda yer almaktadır. K6 ana karakterler tarafından %1,00, yan karakterler tarafından %0,21 oranında temsil edilmiştir. Kişinin haklarını bilen, bunları koruyabilen ve başkalarının haklarına saygı gösterebilen birisi olması eğitimin belki de en önemli hedeflerinden biridir. Ancak bu kazanıma hikâye kitaplarında düşük oranda yer verilmesi oldukça düşündürücüdür. K6'ya ait "*Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler.*" (K6G3) göstergesini temsil eden tüm ifadelerin yan karakterler tarafından

gerçekleştirildiği, ana karakterlerin hiçbir söz ya da davranışının bu göstergeyi temsil etmediği görülmektedir.

"*Bir iş veya görevi başarmak için kendini güdüler.*" (K7) kazanımı hikâye kitaplarında %2,27 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. K7 ana karakter tarafından %2,01, yan karakterler tarafından %0,26 oranında temsil edilmiştir. K7'ye ait göstergelere bakıldığında "*Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.*" (K7G1) göstergesine 38, "*Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.*" (K7G2) göstergesine 5 kez rastlanılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak hikâye kitaplarındaki kahramanların yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başladıkları ama başladıkları işi zamanında bitirmek için çaba sarf etmedikleri anlaşılmaktadır. Kuşcu, Bozdaş ve Yıldırım Doğru (2014) Montessori eğitimi alan çocukların sorumluluk alma, sırasını bekleme ve başladığı işi bitirme becerilerinin gelişmesine katkısı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çocuklarda K7'nin, özellikle de K7G2'nin desteklenebilmesi adına hikâye kitaplarının kullanımının yanı sıra Montesorri eğitim programından da yararlanılmasının yardımcı olacağı düşünülmektedir.

"*Farklılıklara saygı gösterir.*" (K8) kazanımı hikâye kitaplarında %4,44 temsil edilme oranıyla orta sıralarda yer almaktadır. K8 ana karakterler tarafından %3,12, yan karakterler tarafından %1,31 oranında temsil edilmiştir. Özbay ve Karakuş Tayşi (2001) Dede Korkut hikâyelerini değerler alt başlığında incelemişlerdir ve saygı değerini içeren örneklerin %20,00 oranıyla ilk sırada yer aldığı sonucuna ulaşmışlardır.

"*Farklı kültürel özellikleri açıklar.*" (K9) kazanımı hikâye kitaplarında %0,42 temsil edilme oranıyla son sıralarda yer almaktadır. K9 ana karakterler tarafından %0,37, yan karakterler tarafından %0,05 oranında temsil edilmiştir. Hikâye kitaplarında kültürel özellikleri tanımlamayla ilgili ifade oranının düşük olması kültür aktarımı konusunda hikâye kitaplarının yetersiz kalabileceğini göstermektedir. Oysaki okul öncesi çocuk edebiyatının başlıca amaçları arasında kitaplar aracılığı ile ülkenin folklorunu ve geleneklerini tanıtmakta yer almaktadır (Göknil, 2000:140). Mert, Albayrak ve Serin (2013) çeviri çocuk kitaplarını yerel kültür ögeleri ile evrensel kültür ögeleri açısından incelemişler ve kitaplarda evrensel değerlere ağırlıklı olarak yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır. Çeviri kitapların çocuklar için gerek evrensel gerekse farklı kültürel özellikleri tanıtıcı nitelikte olduklarını, ayrıca çocukların farklı çevreler ile kendi kültürlerinin de farkına varabilmelerini sağladığını dile getirmişlerdir. Fakat mevcut çalışmadaki K9'un temsil edilme oranıyla son sıralarda yer aldığı ve incelenen

hikâye kitaplarının % 94,3'ünün yerli hikâye kitaplardan oluştuğu düşünüldüğünde K9'un yerli hikâye kitapları aracılığıyla desteklemesinin yetersiz kalabileceğini düşünebiliriz. K9'un desteklenme oranını artırabilmek amacıyla Mert, Albayrak ve Serin'in (2013) de önerdiği gibi çeviri çocuk kitaplarından yararlanılabileceği söylenebilir.

"*Sorumluluklarını yerine getirir.*" (K10) kazanımı hikâye kitaplarında %1,96'lık oranla temsil edilme oranı düşük olan kazanımlar arasında yer almaktadır. K10 ana karakterler tarafından %1,80, yan karakterler tarafından %0,16 oranında temsil edilmiştir. K10'a ait göstergeler değerlendirildiğinde hikâye kitaplarındaki kahramanların "*Üstlendiği sorumluğu yerine getirir.*" (K10G2) göstergesini temsil etme oranlarının "*Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir.*" (K10G1) göstergesinden daha fazla olduğu; K10G1'in de "*Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.*" (K10G3) göstergesinin temsil edilme oranından daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Dirican ve Dağlıoğlu (2014) 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik resimli hikâye kitaplarında yer verilen temel insani değerleri incelemişlerdir. Sorumluluk değerine hikâye kitaplarında %1,30 temsil oranı ile sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk, nezaket, yardımseverlik, temizlik, adalet, saygı, tutumluluk, estetik, empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık ve özgüven değerlerinden daha düşük oranda yer verildiğini tespit etmişlerdir. Hikâye kitaplarında K10'u temsil eden ifade oranlarının düşük olması Dirican ve Dağlıoğlu'nun bulgularıyla paralellik göstermektedir.

"*Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.*" (K11) kazanımı hikâye kitaplarında %0,43 temsil edilme oranıyla son sıralarda yer almaktadır. K11 ana karakterler tarafından %0,32, yan karakterler tarafından %0,11 oranında temsil edilmiştir. K11'i temsil eden ifade oranının düşük olması hikâye kitapları aracılığıyla bu kazanımın yeterli düzeyde desteklenemeyeceğinin göstergesidir. Özdemir ve Sezginsoy Şeker (2014) çalışmalarında öğretmen adaylarından "Atatürk" kavramını geliştirmeye yönelik etkinlikler planlamalarını istemişler ve planlanan etkinlikleri uygulama sonrasında değerlendirmişlerdir. Bu etkinlikler arasında hikâye kitaplarının kullanımı görülmemektedir. Onun yerine Atatürk ve ailesine ait fotoğrafların gösterilerek somut ve tanıma düzeyinde kavram öğretimi şeklinde gerçekleştirilen etkinlikler yer almaktadır. Buradan yola çıkarak K11'in desteklenmesinde hikâye kitaplarının yanı sıra diğer etkinlik türlerinden de yararlanılabileceği söylenebilir.

"*Değişik ortamlardaki kurallara uyar.*" (K12) kazanımı %15,28 temsil edilme oranıyla kazanımlar arasında ön sıralarda yer almaktadır. K12 ana karakterler tarafından %12,48, yan

karakterler tarafından da %2,80 oranında temsil edilmiştir. K12'ye ait "*Nezaket kurallarına uyar.*" (K12G4) göstergesi ise bu kazanımın %89,27'sini oluşturmaktadır. Buradan yola çıkarak hikâye kitaplarında toplumsal düzen ve toplumsal kabul için gerekli koşullara özellikle önem verildiği söylenilebilir. Dirican ve Dağlıoğlu (2014) çalışmalarında "nezaket" değerinin hikâye kitaplarında %8,93 temsil oranı ile yardımseverlik, temizlik, saygı, adalet, tutumluluk, estetik, empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış değerlerinden daha yüksek oranda yer verildiğini tespit etmişlerdir. Her iki çalışma bulgularına bakıldığında hikâye kitaplarında "nezaket" kavramına vurgu yapıldığı söylenilebilir.

"*Estetik değerleri korur.*" (K13) kazanımı hikâye kitaplarında %11,42 temsil edilme oranıyla ilk sıralarda yer almaktadır. K13 ana karakterler tarafından %8,99, yan karakterler tarafından da %2,43 oranında temsil edilmiştir. K13'e ait "*Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler.*", "*Çevresini farklı biçimlerde düzenler.*" ve "Çevresindeki *güzelliklere değer verir.*" göstergeleri düşünüldüğünde hikâye kitaplarının, çocuğun çevresindeki güzellikler üzerine düşünme, koruma ve güzellik algısı geliştirmeyi destekleyebileceği söylenilebilir. Kuzu (2008) Aytül Akal'ın kitaplarında yer alan çevre kirliliğinin tanımı, nedenleri ve nasıl önlenebileceğine ilişkin cümleleri analiz etmiş ve Akal'ın kitaplarının çevre bilincinin oluşumunda olumlu rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Her iki çalışma bulgularının da K13'ü destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

"*Sanat eserlerinin değerini fark eder.*" (K14) kazanımı hikâye kitaplarında %0,53 temsil edilme oranıyla son sıralarda yer almaktadır. K14'e ait ifade oranlarının düşük olduğu ve bütün ifadelerin ana karakterler tarafından gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

K14 ve K13'e ait temsil edilme oranlarının zıt iki uçta bulunması birbirleriyle tezat oluşturuyormuş gibi görünüyor olsa da aslında K13 bireyin kendi çevresi ve bu çevreyi düzenlemesiyle ilgiliyken; K14 insanda güzel duygular uyandıran görsel, şiirsel ya da ritmik eserler üzerine düşünme ve onların korunmasına yönelik davranış geliştirme ile ilgilidir. Sonuç olarak hikâye kitaplarında genel bir estetik duyarlılık oluşturmaya yönelik estetiğe yer verildiği (K13) ancak bunun sanat boyutunun (K14) yetersiz kaldığı söylenebilir.

Çocuklardaki sanat olgusunun gelişiminde ailenin büyük oranda etken olduğunu belirten Dinçer, Demiriz ve Şimşek (2003) sanata ilgi duyan ebeveynlerin, çocuklarını sanatsal etkinliklere hazırladıklarını, çocuklarının yeteneğine göre onları bir sanat dalına

yönlendirdiklerini ve sanatsal etkinlikler için her zaman çocuklarına malzeme temin ettiklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca sanata ilgi duyan ebeveynlerin okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının sanatsal etkinliklere daha sık katıldıkları ve daha fazla ilgi duydukları sonucuna ulaşmışlardır. Ulutaş ve Ersoy (2004) sanat eğitiminin çocukların gelişimlerini ve yaratıcılıklarını destekleyen etkinlikleri içerdiğine ve öğretmenlerin sanat eğitimi konusunda önemli bir role sahip olduklarına değinmişlerdir. Ayrıca, sanat eğitiminin başarılı olması için öğretmenin dikkat etmesi gereken noktaları da açıklamışlardır. Bu çalışmalardan yola çıkarak K14'ün desteklenmesinde hikâye kitaplarının kullanılmasının yanı sıra aile ve öğretmen tutumlarının da önemli olduğu söylenebilir.

"*Kendine güvenir.*" (K15) kazanımı hikâye kitaplarında %4,44 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. K15 ana karakterler tarafından %3,65, yan karakterler tarafından %0,79 oranında temsil edilmiştir. Bayazıt, Telci, Erenci ve Canerik (2007) okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan rekreaktif etkinliklerin çocukların sosyal gelişim ile güven duygusu gelişimine etkisini inceledikleri çalışmalarında, rekreaktif etkinliklerin çocukların %78,8'inde kendine olan güvenlerini artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Buradan yola çıkarak çocuklarda K15'i destekleyebilmek için hikâye kitaplarının yanı sıra yaratıcı drama, eğlenceli atletizm çalışmaları, step, dart, bowling vb. rekreaktif etkinliklerden de yararlanılabileceği söylenebilir.

"*Bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.*" (K16) kazanımı hikâye kitaplarında %0,26 temsil edilme oranıyla en düşük temsil değerine sahip olup, temsil eden bütün ifadelerin ana karakterler tarafından gerçekleştirilmiş olması dikkati çekmektedir. Kazanıma ait göstergelerin temsil oranlarının düşük olması bu kazanımın hikâye kitapları aracılığıyla desteklenmesinin yetersiz kalabileceğini göstermektedir.

"*Başkalarıyla sorunlarını çözer.*" (K17) kazanımı hikâye kitaplarında %1,96 temsil edilme oranıyla yer almaktadır. K17 ana karakterler tarafından %1,80, yan karakterler tarafından %0,16 oranında temsil edilmiştir. Dereli İman (2014) çalışmasında 5-6 yaş grubu çocuklara "Değerler Eğitimi Programı" uygulamış ve program dâhilinde çocuklara 11 hafta boyunca haftada üç gün hikâye okuma, oyun oynama ve yaratıcı drama uygulamaları ile eğitim vermiştir. Değerler Eğitimi Programına katılan çocukların "sosyal problem çözme becerileri" puan ortalamalarının eğitim programına katılmayan çocukların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. K17'nin desteklenmesinde hikâye kitaplarının

kullanılmasının yanı sıra Değerler Eğitimi Programı'nda yer alan oyun oynama ve yaratıcı drama gibi etkinlik türlerinin de kullanılmasının yardımcı olabileceği söylenebilir.

Öneriler

Hikâye kitaplarının 2013 Programı'nda yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanım ve göstergelerini içerme durumlarının incelendiği bu çalışmada uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

Okul öncesi eğitim kurumlarında kitap alımları yapılırken çocukların yaş, gelişim özellikleri ve ilgilerinin yanı sıra MEB 2013 programda yer alan kazanım ve göstergelere uygunluğunun da dikkate alınması önerilmektedir. Bu sayede verilen eğitimin bir parçası olan hikâye kitaplarının bakanlığın amaçlarına uygun hale geleceği söylenebilir.

Okul öncesi döneme yönelik kitap hazırlayan yazarların, çizerlerin ve yayın evlerinde görevli ilgili çalışanların MEB 2013 programı ve programda yer alan kazanımlar hakkında bilgi edinmeleri sağlanması önerilebilir. Bu sayede hikâye kitaplarının hazırlanmasında etken olan kişilerin ülke genelinde kullanılan programla uyumlu olan hikâye kitaplarının basılmasını sağlayacağı ve bu sayede eğitimin niteliğinin artırılabileceği düşünülmektedir.

Günümüzde baskısı bulunan okul öncesi eğitime yönelik yayımlanmış hikâye kitaplarının içerik incelemelerinin yapılarak, öneri listelerinin oluşturulması sağlanabilir. Bu sayede kitap alımı yapacak olan okul öncesi eğitim kurumlarının seçim yapmaları kolaylaştırılabilir ya da seçim amacıyla yapılan incelemelerdeki zaman kaybının önüne geçilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında hikâye kitaplarının temininde uygulamada olan programa yönelik seçim kıstaslarının neler olması gerektiğine ilişkin "seçim ölçütleri/kıstasları" gibi ölçekler oluşturulabilir ve bunların tanıtımı için de seminerlerin düzenlenmesi sağlanabilir. Bu ölçütleri belirli bir oranda taşımayan kitapların okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılmalarına izin verilmemesi ve böylece kurum kitaplarının niteliğinin artırılması önerilebilir.

"*Farklı kültürel özellikleri açıklar.*", "*Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.*" ve "*Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.*" kazanımlarının hikâye kitaplarında 10'dan daha az sayıda temsil edildiği dikkati çekmektedir. Sosyal duygusal gelişim alanına ait bu kazanımların çocuklar tarafından gerçekleştirilmesinde hikâye kitaplarının kullanımının yanı sıra farklı etkinlik türleriyle de desteklenmesi önerilebilir. Bununla birlikte yazar ve çizerlerin bu konularda yayın yapmaları önerilebilir.

Araştırmaya Yönelik Öneriler

Hikâye kitaplarının içeriğinin bilişsel, dil ve motor gelişim alanlarına ait kazanım ve göstergelerini desteklenme durumlarının incelenmesi önerilebilir. Böylece hikâye kitaplarının MEB 2013 programını genel olarak destekleme ve ona hizmet etme durumu ortaya konulmuş olur.

Sosyal duygusal alana yönelik davranışların kazanılmasında hikâye kitaplarının etkisinin ölçülebilmesi amacıyla deneysel çalışmaların yapılması önerilebilir. Bu sayede hikâye kitaplarının çocukların sosyal duygusal gelişim alanı üzerindeki etkileri belirlenerek, bu etkiler üzerinden daha verimli bir eğitim ortamı düzenlenebilir.

Hikâye kitaplarının kullanımında öncesinde ve sonrasında yapılan destekleyici etkinliklerin var olup olmama durumlarının etkililiği araştırılabilir. Bu sayede programda yer alan kazanımların desteklenmesinde hikâye kitaplarıyla bütünleşik olarak kullanılabilecek etkinlikler belirlenebilir.

Hikâye kitaplarının okul öncesi eğitim kurumlarında kullanım şekilleri ve bu konudaki öğretmen tercihleri incelenebilir. Böylece alanda çalışmakta olan eğitmenlerin hikâye kitaplarına bakış açıları belirlenerek ortaya konulmuş olur.

Hikâye kitaplarının araç olarak kullanıldığı etkinlik türleri belirlenerek kullanım şekillerinin içeriğin aktarılmasındaki rolünün incelenmesi önerilebilir. Böylece hikâye kitaplarının nasıl daha etkin kullanılabileceği belirlenmiş olur.

Okul öncesi dönem çocuklarının yaş özellikleri düşünüldüğünde hikâye kitaplarının içeriği kadar kitapta bulunan görsel öğelerin de önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle hikâye kitaplarının resimleme özellikleri sosyal gelişimi destekler nitelikte görsellerin bulunup bulunmama durumları açısından da incelenebilir.

KAYNAKLAR

Alisinanoğlu, F. & Bay, N. (2007, Eylül). *Okul öncesi eğitim programlarının tarihsel gelişimi.* XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri, GOP, Tokat.

Alpay, M. (1987). Okul öncesi dönemde edebiyatın işlevi. Mustafa Ruhi Şirin (Ed.), *Çocuk edebiyatı yıllığı-1987* içinde (s. 523-528). İstanbul: Gökyüzü Yayınları.

Alper, T. (2012). *Resimli kitaplardaki karakterlerin duygu durumlarının incelenmesi.* Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Arda, T. B. & Ocak, Ş. (2012). Sosyal yeterlilik ve alternatif düşünme stratejilerinin desteklenmesi- ADSD Okulöncesi program. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2679-2698. https://www.edam.com.tr/kuyeb/pdf/tr/1fe174dc916a99202aafbd67ade6fc39uarda.pdf sayfasından erişilmiştir.

Arı, R. (2003). *Gelişim ve öğrenme*. Konya: Atlas Kitabevi.

Aşıloğlu, B. (2007). Eğitimle ilgili temel kavramlar. Mehmet Arslan (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (s. 1-28). Ankara: Anı yayıncılık.

Avcı, N. & Toran M. (2012). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Eğiten Kitap.

Bahman, S. & Maffini, H. (2008). Developing children's emotional ıntelligence. London: Continuum. http://site.ebrary.com/lib/amasya/reader.action?docID=10427124 sayfasından erişilmiştir.

Bassa, Z. (2013). Çocuk kitaplarında resimleme. Gönen (Ed.), Çocuk edebiyatı içinde (s.179-224). Ankara: Eğiten Kitap.

Baştuğ, M., & Kurnaz, A. (2013, Kasım). *Birinci sınıfa hazır olmaya ilişkin öğretmen beklentileri*. International symposıum on changes and new trends in education sempozyumunda sunulmuş bildiri, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Bayazıt, B., Telci, Ş., Erenci, T. & Canerik, Ç., (2007). Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan rekreaktif etkinliklerin çocukların sosyal gelişim ile güven duygusu gelişimine etkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* (3), 107-113. http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/886/11148.pdf sayfasından erişilmiştir.

Bayhan, S. P. & Artan, İ. (2012). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa.

Bertrand, R. (2005). *Eğitim üzerine özellikle okul öncesi dönemde* (Ş. Duran, Çev.). İzmir: İlya Yayınevi.

Bulut, P. &Kuşdemir, Y. (2013). TÜBİTAK tarafından yayınlanan çocuk kitaplarının içerik özelliklerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(12), 215-226.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Ciravoğlu, Ö. (1997). Çocuk edebiyatı. İstanbul: Esin yayınevi.

Cüceloğlu, D. (2009). *İnsan ve davranışı psikolojinin temel kavramları* (19. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çatalcalı Soyer, A. (2009). Okul öncesi dönem çocuk hikâye kitapları: stereotipler ve kimlikler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 13-27.

Çelik, N. & Daşcan, Ö., (2008). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Dağlıoğlu, H. E. & Çamlıbel Çakmak, Ö. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534. http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/505/498 sayfasından erişilmiştir.

Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2(1), 12-27. ttp://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/5000002958/500000 3460 sayfasından erişilmiştir.

Dereli İman, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimine etkisi: sosyal beceri, psiko-sosyal gelişim ve sosyal problem çözme becerisi. *Kuram ve*

Uygulamada Eğitim Bilimleri, 14(1), 249-268. https://www.edam.com.tr/kuyeb/pdf/tr/2d55df4e2179caad67f7cb34a1f9df4celitr.pdf sayfasından erişilmiştir.

Dinçer, Ç., Demiriz, S. & Şimşek, I. (2003). Okulöncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin sanat etkinliklerine yaklaşımlarının incelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 28(129), 50-63. http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5113 sayfasından erişilmiştir.

Dirican, R. & Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 Yaş gurubu çocuklarına yönelik hazırlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2), 44-69. file:///C:/Users/User/Downloads/dosya-cfd0777eb4b8ba9b0064981d4f384bab.pdf sayfasından erişilmiştir.

Durmuşoğlu Saltalı & Deniz (2010). Duygu eğitimi programının okul öncesi eğitime devam eden altı yaş çocuklarının duygusal gelişimine etkisi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(4), 2105-2140. http://www.kuyeb.com/pdf/tr/739e7c11372d71e4c5ead004e9282e44usoglu.pdf sayfasından erişilmiştir.

Duygu. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts sayfasından erişilmiştir.

Düşek, G., Dönmez, B. (2012). Türkiye'de yayımlanan okul öncesi eğitim programları. *Mesleki bilimler dergisi*, 1(1), 68-75.

Edebiyat. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts sayfasından erişilmiştir.

Enginün, İ. (1987). Çocuk edebiyatına toplu bir bakış. Mustafa Ruhi Şirin (Ed.), *Çocuk edebiyatı yıllığı-1987* içinde. İstanbul: Gökyüzü Yayınları.

Erdal, K. (2008). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında temizlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 339-356.

Göknil, C. (2000). Okul öncesi çocuk edebiyatı denilince ne anlaşılmalıdır?, Şirin, M.R. (Ed). *99 Soruda çocuk edebiyatı içinde*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 138-141.

Gönen M. (2003). Türkiye'de okulöncesi çocuk edebiyatı. http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/t/u/turkiye%E2%80%99de-okul-oncesi-cocuk-edebiyati.pdf sayfasından erişilmiştir.

Gönen, M. (2000). Çocuk edebiyatının hedeflerini kısaca açıklar mısınız?, Şirin, M.R. (Ed). *99 Soruda çocuk edebiyatı içinde*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 43-44.

Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karacan, G., Kahraman, C. ve Tuna, P. (2013, Temmuz). *Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi.* 65th OMEP World Assembly and Congress'de sunulmuş sözlü bildiri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara. http://www.susbid.com/Makaleler/515414717_emine%20hande.pdf sayfasından erişilmiştir.

Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A. Ulutaş, Z., Kahve, Ö., (2015). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/upload/files/3301gonenresimli-cocuk-kitaplari.pdf sayfasından erişilmiştir.

Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyiğit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., …Özyürek, E. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40. https://edergi.mehmetakif.edu.tr/index.php/efd/article/view/184/81 sayfasından erişilmiştir.

Hikâye. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts sayfasından erişilmiştir.

Işıklı, S. & Keser, E. (2012). Duygular ve duygularla başa çıkma. Nevin Güngör Ergan, Birsen Şahin Kütük & Recai Coştur (Eds.), *Davranış bilimleri* içinde (s. 67-79) Ankara: Siyasal Kitapevi.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.

Kardaş, C. & Alp, D. (2013). *Çocuk edebiyatı ve medya*. Ankara: Eğiten Kitap.

Kayahan Özgül, M. (2005). Edebiyatın çocukluğu-çocukluğun edebiyatı. *Hece çocuk edebiyatı özel sayısı*. 9(1), 104-105.

Komisyon, (1994). *Anasınıfı programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Komisyon, (2002). *36-72 Aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: YAPA.

Komisyon, (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: MEB.

Körükçü, Ö. (2012, Aralık). Okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.

Kuşcu, Ö., Bozdaş, Y., & Yıldırım Doğru, S. S. (2014). Montessori eğitiminin çocuklarda sorumluluk alma, sırasını bekleme, başladığı işi bitirme becerisine etkisinin değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (27), 307-322. http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TTAR%2CTSOS&ano=186646_7caeddf52fe10d2247afe4360e4459e5 sayfasından erişilmiştir.

Kuzu, T. (2008). Aytül Akal'ın masallarıyla çocukta çevre bilinci geliştirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 19, 327-339. http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/download/420/402 adresinden erişilmiştir.

Lake, V. (2010). Children stories of hope: moving toward an expended understanding of the world childeren live in. *Early Child Development and Care*, 173 (5), 509-518. http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0300443032000086917 sayfasından erişilmiştir.

Martin, L.T., Sontag-Padilla, L. & Cannon, J. S. (2015). Off to a good start : social and emotional development of memphis' children. Santa Monica: Rand http://site.ebrary.com/lib/amasya/detail.action?docID=11010050 sayfasından erişilmiştir.

MEGEP, (2013). *Çocuk edebiyatına giriş*. Ankara: MEB.

Mert, O., Albayrak, F. & Serin N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73. http://anadiliegitimi.com/article/view/5000039340/5000038211 sayfasından erişilmiştir.

Nespeca, M. S. & Reeve, J. B. (2003). Picture books plus 100 extension activities in art, drama, music, math and sicience. Cihicago: American Library Association. http://site.ebrary.com/lib/amasya/reader.action?docID=10194659 sayfasından erişilmiştir.

Northrup, M. (2012). Picture books for children : fiction, folktales, and poetry. United States: ALA Editions. http://site.ebrary.com/lib/amasya/reader.action?docID=10635885 sayfasından erişilmiştir.

Nutbrown, C. (2006). *Key concepts in early childhood education and care*. London: Sage Publications.

O'Hagan, Kieren (2006). Identifying emotional and psychological abuse : a guide for childcare professionals. London: Open University Press. http://site.ebrary.com/lib/amasya/reader.action?docID=10175224 sayfasından erişilmiştir.

Oğuzkan, A.F., (2006). Çocuk edebiyatı (8. Baskı). Ankara: Anı yayıncılık.

Oktay, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem* (2. Baskı). İstanbul: Epsilon.

Ömeroğlu Turan, E. (1998). Okul öncesi dönemde dil gelişimi ve çocuk edebiyatı. *Türk Dili*, 556, 302-306.

Özbay, M., Karakuş Tayşi, E. (2011). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31. http://www.pegegog.com/index.php/pegegog/article/viewFile/C1S1M3/C1S1M3 sayfasından erişilmiştir.

Özdemir, E. & Sezginsoy Şeker, B. (2014). Okul Öncesi ve İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinde Atatürk Kavramının Gelişiminin İncelenmesi: Disiplinler Arası Çalışma. *Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47 (2), 161-178. http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/1996/20848.pdf

Öztürk, D. S. (2010, Mayıs). *Türkiye'de uygulanan okul öncesi eğitim programlarındaki yönelimlere bakış: gelişimsel mi yoksa akademik mi?* I. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretimi Kongresinde sunulmuş bildiri, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir.

http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=117918 sayfasından erişilmiştir

Program. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts sayfasından erişilmiştir. 10 Mart 2014 tarihinde

Resimleme. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.574e87366e0358.31570335 sayfasından erişilmiştir.

Robinson, M. (2007). Child development and behaviour 0 - 8 : a journey through the early years. London: Open University Press http://site.ebrary.com/lib/amasya/detail.action?docID=10229841 sayfasından erişilmiştir.

Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (23. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.

Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.

Sezer, A., Çakır, C., Yücel, Ç. (2008). Çocuk hikâye ve romanlarında şiddet. Emine Ferda Bedel (Ed.), *III. Ulusal Okulöncesi Eğitimi Öğrenci Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (s. 12-19). Ankara: SMG Yayıncılık.

Sosyal gelişim. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts sayfasından erişilmiştir.

Şahin, C. (2007). Kişilik ahlak duygusal ve sosyal gelişim. Sırrı Akbaba & Şakire Anlıak (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 105-145). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Şahin, Ç. (2007). Öğrenme öğretme süreci. Mehmet Arslan (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (s. 50-73). Ankara: Anı yayıncılık.

Şahin, E. (2005). *Okulöncesi eğitimi öğretmen adayları ve öğretmenleri için uygulama kılavuzu*. Ankara: Anı yayıncılık.

Şahin, G. (2014). Okulöncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of

Turkish or Turkic, 9(3), 1309-1324. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/185461530_77%C5%9EahinG%C3%BCliz-edb-1309-1324.pdf sayfasından eişilmiştir.

Şahin, M. (2011). Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. *Milli Folklor Dergisi*, 23(89), 208-220.

Şirin, M.R. (2000). Çocuk edebiyatı nedir?, Şirin, M.R. (Ed.). *99 Soruda çocuk edebiyatı içinde.* İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 9-10.

Şirin, M.R. (2000). Çocuk edebiyatını çocuk edebiyatı yapan özellikler nelerdir?, Şirin, M.R. (Ed.). *99 Soruda çocuk edebiyatı içinde.* İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 12-15.

Taşdemir, M. (2005). Eğitsel bir materyal olarak çocuk hikâye ve romanlarının nitelik düzeyi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(168), 3-18. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/168/index3-tasdemir.htm adresinden erişilmiştir.

Tayfur, Ö. (2012). Sosyal etki ve uyma davranışı. Nevin Güngör Ergan, Birsen Şahin Kütük & Recai Coştur (Ed.), *Davranış bilimleri* içinde (s. 134-146) Ankara: Siyasal Kitapevi.

Thwaites, J. (2008). 100 Ideas for the early years : 100 ıdeas for teaching personal, social and emotional development. New York: Continuum. http://site.ebrary.com/lib/amasya/reader.action?docID=10427189 sayfasından erişilmiştir.

Toptan, A. (2007). Okulöncesi eğitimde kitabın önemi ve taşıması gereken özellikler. Erdal Toprakçı & Gözde Baydemir (Eds.), *II. Ulusal Okul Öncesi Eğitimi Öğrenci Kongresi Bildiri Kitabı* içinde. Sivas: SMG Yayıncılık.

Trawick-Swith, J. (2013). Bebeklikte sosyal duygusal gelişim. B. Akman (Ed.), Erken çocukluk döneminde gelişim çok kültürlü bir bakış açısı (Ö. Özgün, Çev.) içinde (s.169-171). Ankara: Nobel.

Ulusoy, D. (2012). Sosyalleşme. Nevin Güngör Ergan, Birsen Şahin Kütük & Recai Coştur (Ed.), *Davranış bilimleri* içinde (s. 365-376) Ankara: Siyasal Kitapevi.

Ulutaş, İ. & Ersoy, Ö. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 12 (1), 1-12. http://www.kefdergi.com/12_1.pdf sayfasından erişilmiştir.

Ural, S. (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı* içinde (s. 33.52). Ankara: Eğiten Kitap.

Uzmen, S. & Mağden D. (2002). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitaplarıyla desteklenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (1), 193-212.

Üstün, E. (2003). Okul öncesi dönemdeki kız çocuklarının beden algısı. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1 (8-9), 44-48. http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sbd/article/viewFile/5000092258/5000085733 sayfasından erişilmiştir.

Veziroğlu, M. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Wilson, R. (2003). The role of emotional competence in the development of the young child. Karen Menke Paciorek & Joyce Huth Munro (Eds.), *Early childhood education* (25. Edition). Dubuque Iowa: Dushkin Online.

Worthom, S. C. (1998). *Early childhood curriculum developmental bases for learning and teaching* (2. Edition). Ohio: Merrill.

Yağmurlu, B. & Candan Kodalak, A. (2010). Ebeveynlik ve okul öncesi dönemde sosyal gelişim. Tarık Solmuş (Ed.), *Romantik ilişkiler, evlilik ve ana-baba çocuk ilişkileri* içinde (s. 299-309). Ankara: Nobel. https://ais.ku.edu.tr/AR/BSELCUK200934__sosyalgelisim.pdf adresinden erişilmiştir.

Yalçın, A. & Aytaş, G. (2012). *Çocuk edebiyatı* (6. Baskı). Ankara: Akçağ.

Yavuzer, H. (2005). Resimleriyle çocuk. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yeşilyaprak, B. & Durmuş, E. (2007). *Eğitimde duygusal zeka*. http://www.binnuryesilyaprak.com/index.php?option=com_content&view=article&id=69:lisans-duezeyinde-eitimde-duygusal-zeka-dersinin-kapsam-ve-nii&catid=34:dier-yazlar&Itemid=67 sayfasından erişilmiştir.

Yeşilyaprak, B. (2008). *Eğitimde rehberlik hizmetleri gelişimsel yaklaşım* (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

EK 1. Kitap Künye Formu

No	Yazar	Çeviren	Yayınevi	Yayın Yılı	Yayın Yeri	Sayfa Sayısı	Adı
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

EK 2. Kitap İçerik Bilgi Formu

Kazanım	Göstergeleri	Ana K.	Yan K.
1. Kendilerine ait özellikleri tanıtır	a) Adını ve/veya soyadını söyler		
	b) Yaşını söyler		
	c) Fiziksel özelliklerini söyler		
	d) Duyuşsal özelliklerini söyler		
2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır	a) Anne/baba adını soyadını mesleği vb söyler		
	b) A/b saç göz rengi boy kilo gibi fiziksel özelliklerini söyler		
	c) Teyze amca gibi yakın akrabaların isimlerini söyler		
	d) Telefon numarasını söyler		
	e) Evinin adresini söyler		
3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder	a) Duygu düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder		
	b) Nesneleri alışılmışın dışında kullanır		
	c) Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur		
4. Başkalarının duygularını açıklar	a) Başkalarının duygularını söyler		
	b) Başkalarının duygularının nedenlerini söyler		
	c) Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler		
5. Olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir	a) Olumlu/olumsuz duygularını olumlu sözel ifadeler kullanarak açıklar		
	b) Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir		
6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur	a) Haklarını söyler		
	b) Başkalarının hakları olduğunu söyler		
	c) Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler		

	d) Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler		
7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler	a) Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar b) Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir		
8. Farklılıklara saygı gösterir	a) Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler b) İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler c) Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır		
9. Farklı kültürel özellikeleri açıklar	a) Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler b) Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı yön söyler c) Farklı kültürlerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler		
10. Sorumluluklarını yerine getirir	a) Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir b) Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir c) Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler		
11. Atatürkle ilgili etkinliklerde sorumluluk alır	a) Atatürkle ilgili etkinliklere katılır b) Atatürkle ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder		
12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar	a) Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler		
	b) Kuralların gerekli olduğunu söyler		
	c) İstekleri ile kurallalr çeliştiğinde kurallara uygun davranır		
	d) Nezaket kurallarına uyar		
13. Estetik değerleri korur	a) Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler b) Çevresini farklı biçimlerde düzenler c) Çevresindeki güzelliklere değer verir		
14. Sanat eserlerinin değerini fark eder	a) Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler		
	b) Sanat eserleriyle ilgili duygularını açıklar		

	c) Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir		
15. Kendine güvenir	a) Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özellliklerini söyler		
	b) Grup önünde kendini ifade der		
	c) Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler		
	d) Gerektiğinde liderliği üstlenir		
16. Bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar	a) Toplumda farklı rol ve göreve sahip kişiler olduğunu söyler		
	b) Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler		
17. Başkalarıyla sorunlarını çözer	a) Başkalarıyla sorunlarını onlarla konuşarak çözer		
	b) Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediğinde yetişkinlerden yardım ister		
	c) Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır		

EK 3. Sosyal ve Duygusal Gelişimle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları

Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Adını, soyadını, yaşını, fiziksel özelliklerini ve duyuşsal özelliklerini söyler.)

Açıklamaları: Çocukların adı, soyadı ve yaşı gibi kimlik bilgilerini; cinsiyeti, ten rengi, saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini; ilgi ve tercihleri gibi duyuşsal özelliklerini ifade edebilmeleri için fırsatlar yaratılmalıdır.

Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler. Anne ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler. Teyze ve amca gibi yakın akrabalarının isimlerini söyler. Telefon numarasını söyler. Evinin adresini söyler.)

Açıklamaları: Evine/ebeveyninin birine ait telefon numarasını ve adres bilgilerini söylemesi beklenir. Çocukların aile bireylerine ait özellikler ile yakın akrabalarının isimlerini söylemesi için fırsatlar sunulmalıdır.

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Açıklamaları: Çocukların özgün özellikler taşıyan ürün oluşturması; duygularını, düşüncelerini ve hayallerini tamamen kendine özgü bir biçimde çalışmasına yansıtıp, yaratıcılığını kullanarak ürününü diğerlerininkinden farklı kılmasıdır. Bu amaçla, nesneleri alışılmışın dışında farklı şekillerde kullanabilecekleri, duygularını drama, oyun, dans, resim, müzik, şiir, hikâye gibi yollarla gösterebilecekleri etkinlikler planlanmalıdır. Öğretmenin çocukların özgün ürün yapmasını beklemesinin yanı sıra onları değişik sanat dalları ile tanıştırması da önemlidir. Bu tanışma çevrenin olanakları elverdiğince gerçekleştirilebilir. Örneğin, resim veya heykel galerileri, müzeler, tarihî yerler ve binalar ziyaret edilebilir, bir ressam veya hasır dokuma ustası sınıfa davet edilebilir veya atölyesinde ziyaret edilebilir. Bunun yanı sıra müzik dinletilerine gitmek, doğal alanlara geziler düzenlemek gibi yaşantılar da önemsenmelidir.

Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanım çocukta empati duygusunun gelişiminin temelini oluşturur. Çocuklar başkalarının duygularını jest ve mimiklerle gösterebileceği gibi sözel olarak da ifade edebilirler. Başkalarının duygularını anlatmaya yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.

Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (Göstergeleri: Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar. Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun yaşadığı bir olay veya durum karşısında duygularını uygun yollarla ifade etmesi beklenmektedir. Çocuğun mutlu, mutsuz, heyecanlı, kızgın, şaşkın gibi değişik duygularını ifade etmesi için uygun ortamlar oluşturulmalıdır. Bu duyguların hepsinin normal olduğu çocuğa ifade edilmeli ve duygularını bastırmak yerine kendisine ve çevresine zarar vermeyecek şekilde kontrol etmeyi öğrenmesi desteklenmelidir.

Kazanım 6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur. (Göstergeleri: Haklarını söyler. Başkalarının hakları olduğunu söyler. Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler. Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler.)

Açıklamaları: Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde çeşitli etkinliklerle çocuklarda farkındalık oluşturulmaya çalışılmalıdır. Bütün etkinliklerde hak temelli bir uygulama yapılmaya dikkat edilmelidir. Bu konu ile ilgili çocukların düzeylerine uygun kitaplar okunmalı, görseller incelenmeli, afişler sınıfa asılmalıdır.

Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler. (Göstergeleri: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun herhangi bir yetişkin müdahalesi olmaksızın tamamen kendi özgür iradesiyle bir işe başlaması ve o işi bitirmesi için gerekli ortamın düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuk kendine uygun ortam ve materyal sağlandığı ve uygun davranışlarla karşılaştığı sürece bir işi sürdürme ve tamamlama çabası göstereceğinden, öğretmen bu hususlara dikkat etmelidir.

Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir. (Göstergeleri: Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler. İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler. Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.)

Açıklamaları: Çocukların bireysel, sosyal ve kültürel farklılıkları zenginlik olarak kabul edip, saygı göstermesi için uygun etkinlikler düzenlenir. Bu konuda yetişkinlerin model olması ve çaba göstermesi gerekmektedir.

Kazanım 9. Farklı kültürel özellikleri açıklar. (Göstergeleri: Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler. Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı özelliklerini söyler. Farklı ülkelerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanımın gerçekleştirilmesine çocuğun kendi ülkesinin kültürünü tanıması ile başlanır ve farklı kültürlerin tanıtımı ile devam edilir. Örneğin, çocuklara her ülkenin bir bayrakla temsil edildiği anlatılır ve kendi ülkesinin bayrağı tanıtılır. Çeşitli etkinliklerde çocukların kendi ülkesinin kültürüne ait bayramlar, yemek, giysi, müzik, oyuncak, oyun, dans, para gibi özellikleri ele alınabilir. Daha sonra bu çalışmalar farklı kültürler için de yapılır. Bunun yanı sıra ülkelerin farklı olduğu kadar ortak değerleri olduğu da vurgulanmalıdır.

Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir. (Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.)

Açıklamaları: Çocuklara günlük yaşamlarında, okulda veya evde yapılacak işlerde sorumluluk verilmesi önemlidir. Çocukların yaşamın değişik alanlarında sorumluluk alabilmesi için öncelikle farkındalık geliştirmesini sağlamak gerekir. Bunun yanı sıra çevresindeki yetişkinlerin doğru tutumları benimseyip çocuklara model olmaları önemlidir.

Çocuklar yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan varlıkları (toprak, su, enerji, gıda gibi) verimli kullanmayı, canlıların bakımını üstlenip korumayı, çevresindeki güzellikleri korumak üzere sorumluluk almayı öğrenmelidir. Bilinçli tüketici olan, sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmenin temelleri ancak böyle atılabilecektir.

Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır. (Göstergeleri: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.)

Açıklamaları: Çocuğun Atatürk ile ilgili etkinliklere katılmasını sağlamak için yaşına uygun eğitim ortamları düzenlenmelidir. Çocuğun etkinliklere katılımında duygularını ifade etmesine fırsat verilmelidir.

Kazanım 12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar. (Göstergeleri: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır. Nezaket kurallarına uyar.)

Açıklamaları: Çocuklar farklı ortamlarda var olan kurallara uyarken zaman zaman da farklı ortamlardaki kuralların belirlemesinde görev alır. Çocukların kurallarını kendilerinin belirleyebileceği yerler; sınıf, ev, sokak gibi farklı ortamlardır. Kurallar belirlenirken çocukların görüşleri alınmalı, çocuklarla beraber karar verilmesine dikkat edilmelidir. Sınıfta öğretmen ve çocuklar kuralları beraber koyarsa, çocuklar kuralların neden konulduğunu anlar ve kurallara isteyerek uyarlar. Ayrıca toplumsal yaşamın devam ettirilmesi için gerekli olan görgü kuralları (teşekkür etme, selamlaşma, rica etme, özür dileme, sofra kurallarına uyma gibi), temizlik kuralları (tuvaletten sonra ve yemekten önce/sonra ellerini yıkama, eliyle yemek yememe gibi) ve trafik kuralları (kırmızı ışıkta durma, yeşil ışıkta geçme, taşıtlara binerken sıra ile binme gibi) uymamız gereken kurallardır. Çocukların kuralları içselleştirebilmesi için etkinlikler aracılığıyla doğru tutumlar kazandırılmalıdır.

Kazanım 13. Estetik değerleri korur. (Göstergeleri: Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.)

Açıklamaları: Çocuğun doğal ve yapılandırılmış (yapay) çevrede gözlemlediği güzellikleri ve bu güzellikleri korumak için neler yapılabileceğini ifade etmesine ve istediği düzenlemeleri yapmasına olanak tanınmalıdır. Çocuğun yakın çevresini estetik bir biçimde düzenlemesine fırsat tanıyacak öğrenme süreçleri oluşturulmalıdır. Çocuğun çevresindeki nesne ve varlıklara değer verebilmesi için onlar hakkında bilgi sahibi olması gerektiği unutulmamalıdır.

Kazanım 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder. (Göstergeleri: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.)

Açıklamaları: Çocukların sanat eserlerinde kullanılan renkler, kullanılan şekiller, çizgiler, eserin ve eserde yer alan figürlerin boyutları, eserin dokusu, ritmi gibi özelliklerini incelemesi veya dinlemesi önemlidir. Sanat eserlerinin resimle sınırlandırılmaması; heykel, grafik,

fotoğraf, mimari yapılar ve klasik müzik gibi diğer sanat eserlerinin de öğrenme süreçlerinde kullanılması önerilmektedir. Sanat eserleri incelendikten ve dinlendikten sonra çocukların eserin kendileri üzerinde yarattığı duygu ve düşünceleri ifade etmesine olanak tanınmalıdır. Sanat eserleri ve sanatçılarla ilgili etkinliklerde çocukları sınırlandırmamak için sanatçının ve adının etkinliğin hemen başında verilmemesi gerekir. Çocuklar sanatçıya ve sanat eserine ilişkin düşüncelerini ve tahminlerini özgürce ifade ettikten sonra öğretmen sanatçıya ve eserine ilişkin gerçek bilgiyi çocuklarla paylaşmalıdır. Çocuğun yetişkin denetimi olmadan da sanat eserlerine özen gösterebilmesi için gerekli eğitsel ortam oluşturulmalıdır.

Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler. Grup önünde kendini ifade eder. Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler. Gerektiğinde liderliği üstlenir.)

Açıklamaları: Benlik algısı; çocuğun kendine ilişkin değerlendirmeleri ve başkalarının onun hakkındaki görüşlerinin çocuğa yansımalarından oluşur. Bu kazanım çocuğun kendini doğru değerlendirmesi, kendiyle ilgili olumlu bir algıya sahip olması ve grup içinde kendini rahat ifade edebilmesini içerir. Bunun yanı sıra çocuğun istemediği durumlarda (etkinlik, karar, kural gibi) kendi görüş veya kararlarını belirtmesine fırsat vermeye özen gösterilmelidir. Gerekli durumlarda çocuğun lider olmayı istemesi kendine güven duyduğunun bir göstergesidir. Bu amaçla öğretmenler çocuğun kendini doğru tanımasını, grup önünde rahat davranmasını ve liderliği üstlenmesini sağlayan etkinlikler düzenlemelidir.

Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar. (Göstergeleri: Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler. Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Toplumsal yaşamın insanların üstlendiği farklı sorumluluk ve görevlerle sürdüğünün çocuklar tarafından anlaşılması gerekmektedir. İnsanların yaşamda farklı rolleri ve görevleri olduğunu çocukların farkına varmaları için uygun etkinlikler düzenlenmelidir. Kişinin farklı rolleri ile ilgili öğrenme süreçleri de planlanmalıdır. Örneğin, okulda öğretmen rolünde olan ve görevi eğitim vermek olan bir birey evde anne veya baba rolündedir ve çeşitli ev işlerini diğer aile bireyleri ile paylaşmak evdeki görevlerindendir. Bu konuların haklar ve sorumluluklarla beraber ele alınarak tartışılmasına özen gösterilmelidir.

Kazanım 17. Başkalarıyla sorunlarını çözer. (Göstergeleri: Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer. Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediği zamanlarda yetişkinlerden yardım ister. Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.)

Açıklamaları: Bu kazanımın amacı çocuğun sosyal ilişkilerindeki problem çözme becerisini geliştirmektir. Çeşitli problem durumları veya çatışmalar karşısında uygun davranışlar göstermeyi sağlayan farklı etkinlikler düzenlenmelidir. Drama çalışmaları veya hikâye tamamlama gibi Türkçe çalışmaları bu kazanıma ulaşmayı kolaylaştıracak etkinliklerdir.

EK 4. İncelenen Kitapların Yayın Evlerine Göre Frekans Dağılımları

Yayınevi No	Frekans
1	8
2	25
3	1
4	10
5	11
6	13
7	10
8	29
9	1
10	51
11	4
12	1
13	5
14	25
15	6
16	7
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	25
24	6
25	1
26	9
27	1
28	1
29	1
30	1
31	2
32	11
33	20
34	1
35	1
36	5
37	1
38	1
Toplam	300

EK 5. İncelenen Hikâye Kitaplarına Ait Künye Bilgileri

No	Yayınevi	Basım Yılı	Basım Yeri	Sayfa Sayısı	Yazar Adı	Adı
204	Afs	-	İstanbul	17	Derya DUMAN	Hasta Ziyareti
205	Afs	-	İstanbul	19	Derya DUMAN	Doktor Ziyareti
206	Afs	-	İstanbul	31	Derya DUMAN	Duyular ve Duygular
207	Afs	-	İstanbul	22	Derya DUMAN	Sayılar
208	Afs	-	İstanbul	24	Derya DUMAN	Renkler
209	Afs	-	İstanbul	17	Derya DUMAN	Sağlığımız
220	Afs	-	İstanbul	31	Derya DUMAN	Şekiller
221	Afs	-	İstanbul	15	Derya DUMAN	Taşıtlar ve Trafik
222	Afs	-	İstanbul	19	Derya DUMAN	Vücudumuz
223	Afs	-	İstanbul	22	Derya DUMAN	Doğamız
224	Afs	-	İstanbul	25	Derya DUMAN	Boyut ve Miktar
171	Akçağ	2007	Ankara	14	Sacide USLU/ Hakkı USLU	Tohumcuk
291	Altın Kitaplar	1998	İstanbul	16	Marrie DUVAL	Küçük Ayı
277	Arı ÇOCUK	-	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Pamuk Kedicik İle Tonton Teyze
278	Arı ÇOCUK	-	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Buruşuk Domates
279	Arı ÇOCUK	-	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Zıp Zıp Tavşanın Havuç Rüyası
280	Arı ÇOCUK	-	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Sabırsız Kardelenler
281	Arı ÇOCUK	-	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Yaramaz Balonlar
282	Arı ÇOCUK	-	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Gözlüklü Fil Bambi
173	Arı Çocuk	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Küçük Yunusun Dansı
181	Arı	2009	İstanbul	16	Koray Avcı	Farklıyız Ama

	ÇOCUK				ÇAKMAN	Arkadaşız
182	Arı ÇOCUK	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Kaldırımdaki Bahar Çiçeği
300	Bahçeşehir Yayıncılık	2008	İstanbul	16	Uğur ÇOCUK	Uğur Çocuk Parkında
112	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Zeynep Hayvanat Bahçesinde
114	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Zeynep 23 Nisan Bayramını Kutluyor
115	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Zeynep Eve Yeni Bebek Bekliyor
116	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Zeynep Alışveriş Merkezinde
141	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Sihirli Ayakkabılar
142	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Palamutlarımı Neden Yedin
143	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Ağaçtaki Sır
144	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Sabır
145	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Renklinin Başına gelenler
146	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Karamel Okula Gitmek İstemiyor
147	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Kırık Dal
148	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Lider Fil
149	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Gizli Tatlı
150	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Dilek KAYA	Kayıp Kanguru
151	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Kırmızı Domates'in Yolculuğu

152	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Tik Tak Saat
153	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Sürpriz Doğum Günü
154	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Yalnız Tren
155	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Hücreler Mikroplarla Savaşıyor
156	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Evden Kaçan Zıp Zıp Ayakkabı
157	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Tombik Ayı Resim Yarışmasında
158	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Müzik Aletlerinin Büyülü Ezgiler
159	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Beyaz Uçak Küresel Isınmaya Hayır Diyor
160	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Yolunu Kaybeden Balık
273	Bilim Kâğıt	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Zeynep'in Tiyatro Gösterisi
195	Birleşik Tomurcuk	2011	İstanbul	16	Emine KORKMAZER	Kaplumbağanın Sancısı
82	Erdem	2011	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Terzi Köstebek
83	Erdem	2011	İstanbul	16	Zeynep YEŞİLMEN	Sevgi Çorbası
84	Erdem	2011	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Fil ile Fare
85	Erdem	2011	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Marangoz Ağaçkakan
245	Final	2013	İstanbul	20	Handan	Doktor Ayı

	Yayınları				SAĞLANMAK/ Helene KRALIZIC	
225	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Heyecanlanmayan Çocuk
226	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Babaannemle Bir GÜN
227	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	çikolata Çocuk
228	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Eriyen Dondurma
229	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Irmak'ın Gülleri
230	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Bizim Soyumuz
231	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Annem Nereye Gidiyor
232	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Kırmızı Yıbaşı
233	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Hacivat ve Karagöz
234	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Minik Ressam
235	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Evimizdeki Trafik
236	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	İcatlar
237	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Bu ses Nerden Geliyor

238	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Yavru Kedi
239	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Can'ın Bambusu
240	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Ezgi'nin Ödevi
241	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Burcu DNA'yı Öğreniyor
242	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Yeniden Kullanalım
243	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Oyuncaklarım ve Ben
244	Gendaş	2011	İstanbul	16	Özden ÖZER/Müge OVACIK	Mısır Piramitleri
111	Gendaş Okul Öncesi	2014	İstanbul	16	Müge OVACIK	Ceylan'ın Evi
248	Gönül Yayıncılık	2013	Ankara	16	Fatih OKTA	Yaramaz Tavşan
247	Hobi	-	İstanbul	8	Aziz SİVASLIOĞLU	Yarışmayı Çok Seven Orgıdık At
170	İnkılap Kitabevi	1992	İstanbul	20	Hülya FİKİR/Carles NICHOLAS	Filler
5	KALE	1997	Ankara	16	Ali GÖNDERMEZ	İki Ördekle Kaplumbağa
175	Koçak Yayıncılık	2008	-	10	Cevahir Koçak RIKKY	Maymun Dersini Alır
176	Koçak Yayıncılık	2008	-	10	Schrever	Penguen Okula Başlıyor
177	Koçak Yayıncılık	2008	İstanbul	10	Schrever	Kutup Ayısı Yüzmeyi Öğreniyor
178	Koçak Yayıncılık	2008	İstanbul	10	Schrever	Kurbağa Kararsız Kalıyor

179	Koçak Yayıncılık	2008	İstanbul	10	Schrever	Dinazor Evini Taşır
180	Koçak Yayıncılık	2008	İstanbul	10	Schrever	Zürafa Boynunu Dışarı Çıkarır
290	Kök	1996	Ankara	21	Gülçin ALPÖGE	Ağa Tutkun Uçurtma
298	Kök	1996	Ankara	32	Gülçin ALPÖGE	Şıp Şıp ile Tıp Tıp
167	Kök	1997	Ankara	18	Ülkü OLAT/Ümit ÖĞMEL	Kırmızıyı Yiyebilir miyim
297	Kök	1998	Ankara	16	Serpil URAL	Cabula Mabula
274	Kök	2009	Ankara	30	Aylin DUMAN	Ormanda Neler Olmuş
275	Kök	2009	Ankara	30	Aylin DUMAN	Havada Neler Olmuş
276	Kök	2009	Ankara	30	Aylin DUMAN	Suda Neler Olmuş
184	Kuzey Çocuk	-	İstanbul	14	Yağmur BÜLBÜL	Yengeç ve Tavşan
196	Marpa	2008	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Çalışkan Marangoz Tak Tak
197	Marpa	2008	İstanbul	16	Gülsüm CENGİZ	Atatürk'ün Ağaç Sevgisi
198	Marpa	2008	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Hepimiz çok Acıktık
199	Marpa	2008	İstanbul	16	Asuman Demirtaş GÜREK	Renkli Çoraplar
47	MEB	2002	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	Bütün Çocuklar Dondurma Sever
48	MEB	2002	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	Uba Aslar
45	MEB	2004	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	Şakacı Kaya
46	MEB	2004	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	Televizyoncu Ali
50	MEB	2004	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	An Su Su
51	MEB	2004	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	Kozalı Konak - Kazalı Konak
1	MEB	2005	Ankara	24	Gülçin ALPÖGE	Tembel Keloğlan
49	MEB	2005	İstanbul	25	Gülçin ALPÖGE	Şaşkın
168	Mercek Çocuk	-	İstanbul	9	Özlem AYTEK	Tatil Gezisi

246	Minicik	2015	İstanbul	16	Gülinaz ŞAFAK/Ayşegül ÇOŞKUN	Yeşim Yardım etmeyi Seviyor
162	Morışık	2005	İstanbul	13	Aziz SİVASLIOĞLU	Canım Annem
163	Morışık	2005	İstanbul	13	Aziz SİVASLIOĞLU	Aslan Babam
164	Morışık	2005	İstanbul	13	Aziz SİVASLIOĞLU	Küçük Kardeşim
165	Morışık	2005	İstanbul	13	Aziz SİVASLIOĞLU	Şeker Ninem
166	Morışık	2005	İstanbul	13	Aziz SİVASLIOĞLU	Tonton Dedem
161	Morışık	2010	İstanbul	16	Aziz SİVASLIOĞLU	Benim Adım Maviş
52	MORPA	2007	İstanbul	16	Nimet Şebnem YILMAZCI / Ayşegül PÖKÖN	Cumba'nın Evi
53	MORPA	2007	İstanbul	16	Gülsüm CENGİZ	Kendi Bildiğin Gibi Sv Yap
54	MORPA	2007	İstanbul	16	Oya ABACI	Sarman Evinin Yolunu Arıyor
55	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Sihirli Sandık
56	MORPA	2007	İstanbul	16	Özlem DEMİR	Uygun Değil
57	MORPA	2007	İstanbul	16	Özlem DEMİR	Paylaşalım
58	MORPA	2007	İstanbul	16	Oya ABACI	Küçük Su Damlası
59	MORPA	2007	İstanbul	16	Şükran OĞUZKAN	Pengu ve Ayı Balığı
60	MORPA	2007	İstanbul	16	Gamze Tekeş ERGÜL	Çamaşırlar Kurudu
61	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	On Küçük Fare
62	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Onun Cebindeki Neydi
63	MORPA	2007	İstanbul	16	Gamze Tekeş ERGÜL	Çok Yaşa Daine
64	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Davetsiz Misafir

65	MORPA	2007	İstanbul	16	Özgül Polat UNUTKAN Elif KURTULUŞ Gökçe GÜLBAHÇE	Tıstıs İle Pıspıs'ın Oyun Arkdaşları
66	MORPA	2007	İstanbul	9	Alev ÖNDER	Edizler Taşınıyor
67	MORPA	2007	İstanbul	16	Özlem DEMİR	Yaşasın 23 Nisan
68	MORPA	2007	İstanbul	16	Özgül Polat UNUTKAN Elif KURTULUŞ	Akşah ile Karasan
69	MORPA	2007	İstanbul	16	Belma TUĞRUL	Robo Nerede
70	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Kurbağa Hanımın Lokantası
71	MORPA	2007	İstanbul	16	Kamelya Medine İNAN	Benim Güzel Mücevherlerim
72	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Mırmırık Kayboldu
73	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Filler Kaç Taneydi
74	MORPA	2007	İstanbul	16	Gamze Tekeş ERGÜL	Mutu Sokak Sakinleri
75	MORPA	2007	İstanbul	16	Ayşe TURLA	Şekillerin Eğlencesi
44	MORPA	2008	İstanbul	16	Şükran OĞUZKAN	Pengu Yüzme Öğreniyor
76	MORPA	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Farklıyız Ama Arkadaşız
80	Nar Yay	2010	İstanbul	12	Muhammed KASİMİ	Tembel eylan
200	Nasa Yayaınları	-	Ankara	14	Nalan AKTAŞ	Beyaz Köpek ile Siyah Köpek
201	Nasa Yayaınları	-	Ankara	14	Nalan AKTAŞ	Renkli Duygular
202	Nasa Yayaınları	-	Ankara	14	Nalan AKTAŞ	Sihirli Sözcükler
203	Nasa Yayaınları	-	Ankara	14	Nalan AKTAŞ	Mutluluğun Doğduğu Yer
38	NASA YAYINLARI	-	Ankara	16	Nalan AKTAŞ	Alican ve Müzik
39	NASA YAYINLA	-	Ankara	16	Nalan AKTAŞ	Burcu ve Geleceği

	RI					
40	NASA YAYINLARI	-	Ankara	16	Nalan AKTAŞ	Fatih ve Spor
41	NASA YAYINLARI	-	Ankara	16	Nalan AKTAŞ	Yiğitcan ve Kedisi
42	NASA YAYINLARI	-	Ankara	16	Nalan AKTAŞ	Pınar ve Hayalleri
43	NASA YAYINLARI	-	Ankara	16	Nalan AKTAŞ	Emre ve Bir Resim
185	Nesil Çocuk	2008	İstanbul	16	Fatma Beyza TÜTÜNÜOĞLU	Yavru Penguen ile Yavru Fok Balığı Çevre Temizliğini Öğreniyor
186	Nesil Çocuk	2008	İstanbul	16	Fatma Beyza TÜTÜNÜOĞLU	Yavru Köpek ile Yavru Fare Lütfen Demeyi Öğreniyor
187	Nesil Çocuk	2008	İstanbul	16	Fatma Beyza TÜTÜNÜOĞLU	Yavru Kedi ile Yavru Kaplumbağa Teşekkür etmeyi Öğreniyor
188	Nesil Çocuk	2008	İstanbul	16	Fatma Beyza TÜTÜNÜOĞLU	Yavru Maymun ile Yavru Zürafa Kuralları Öğreniyor
189	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	14	Nurullah BİLEKLİ	Tali Söz Dinliyor
266	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Hakkını Arıyor
267	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Hatasını Anlıyor
268	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Alayla Başa Çıkıyor
269	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Sorumluluğunu Öğreniyor
270	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali okula Gidiyor
271	Nesil Çocuk	2011	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Karanlıktan Korkuyor

254	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Ellerini Yıkıyor
255	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Odasını Topluyor
256	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Yardım Ediyor
257	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali'nin Kardeşi Doğuyor
258	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali erken Yatıyor
259	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Doğru Söylüyor
260	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Bulduğu Eşyayı Sahibine veriyor
261	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Eşyalarını Paylaşıyor
262	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Yemeklerini Yiyor
263	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Büyüklerinin Elerini Tutuyor
264	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali kendine Güveniyor
272	Nesil Çocuk	2012	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Söz Dinliyor
265	Nesil Çocuk	2013	İstanbul	16	Berrin Göncü IŞIKOĞLU	Tali Sırasını Bekliyor
174	Özyürek Yayınları	1999	İstanbul	20	Betül Sayın	Renkler
249	Parıltı	2009	İstanbul	12	Ahmet SELMDİZ/Aleja nda ERBİTİ	Şaşkın Kedi
113	Pırıltı Yayıncılık	2010	İstanbul	16	Zeynep DOYMUŞ/Yeliz SAZAK	Zeynep Okula Başlıyor
299	Polat Kitapcılık	2008	İstanbul	16	Öykü ZÜRREM	Karga ile Tilki
122	Sıradışı	2010	İstanbul	16	Hülya SERBEST	Özgür Uğur Böceği
123	Sıradışı	2010	Ankara	16	Hülya SERBEST	Yaramaz Arı Cino

124	Sıradışı	2010	Ankara	16	Hülya SERBEST	Kıskanç Papatya
125	Sıradışı	2010	Ankara	16	Hülya SERBEST	Unutkan Küçük tırtıl
126	Sıradışı	2010	Ankara	16	Hülya SERBEST	Uçmak İstemeyen Minik Serçe
210	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Renkler
211	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Büyüteç
212	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Su Geçirmez Mendiller
213	Smg	-	Ankara	28	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Mıknatıs
214	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Sihirli Kâğıt
215	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Top
216	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Huni
217	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Kum
218	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Mürekkep
219	Smg	-	Ankara	26	Filiz MERT/Seda Bopoğlu DÜMENCİ	Tuz
86	Smg	2007	Ankara	16	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Taşıtları Öğreniyor
132	Smg	2007	Ankara	12	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları
133	Smg	2007	Ankara	12	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Temizlik Yapıyor

134	Smg	2007	Ankara	12	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Doğum Günü Kutluyor
135	Smg	2007	Ankara	12	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Popsi'nin Dişi Ağrıyor
136	Smg	2007	Ankara	16	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Eşya Topluyor
137	Smg	2007	Ankara	12	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları ile Mevsimler
138	Smg	2007	Ankara	16	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Öğreniyor
139	Smg	2007	Ankara	16	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları İnatçı Keçi Kıvırcık
140	Smg	2007	Ankara	20	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Okula Başlıyor
251	Smg	2007	Ankara	16	Gülay ÜNER / Nur ŞAHİN	Zizi ve Arkadaşları Ailemiz
87	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Yine Gel
88	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Gümüş
89	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Onlar Sadece Hayal
90	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Dünyanın Akciğerleri
91	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Büyümem İçin Uyumam Gerek
92	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Pijama Partisi
93	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Gerektiği Kadar Kullanıyorum
94	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Bu Bana Ders Olsun
95	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Boş Kafes
96	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Temiz Ol Hasta Olma
97	Smg	2008	Ankara	16	Nuray	Ben Buradayım

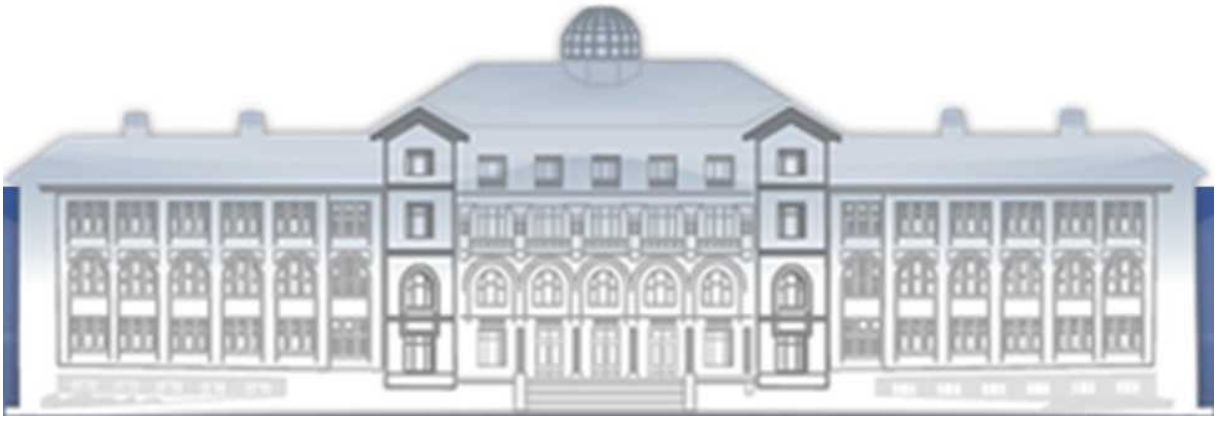
					GÜNEYLİ	
98	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Kırıcı Değil Yapıcı Olalım
99	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Kazanabilirdim
100	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Komşularımız
101	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Benim Canım Kumbaram
102	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Çok İstediğim Halde
103	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Güzel Aksesuarlarım
104	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Dostlarımız
105	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Beklenmeyen Misafir
106	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Kendime İyi Bakmalıyım
107	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Kendime Güveniyorum
108	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Bir Fırsat da Siz Tanıyın
109	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Keman
110	Smg	2008	Ankara	16	Nuray GÜNEYLİ	Aradığımı Buluyorum
127	Smg	2008	Ankara	12	Seçkin TABAK	Şkil Apartmanı
128	Smg	2008	Ankara	20	Seçkin TABAK	Sayı Parkı
129	Smg	2008	Ankara	12	Seçkin TABAK	Topları Sayalım
130	Smg	2008	Ankara	20	Seçkin TABAK	Kitabımı Kim Boyadı
131	Smg	2008	Ankara	12	Seçkin TABAK	Renkli Yumaklar
252	Smg	2008	Ankara	16	Seçkin TABAK	Eşini Arayan Ayakkabı
250	Şiir Çocuk	2011	İstanbul	24	Zeynep OLGUN	Bir Dakika Uzun mudur Kısa mı
253	Şiir Çocuk	2011	İstanbul	16	Gülinaz	Tali'nin Kış

					ŞAFAK/Ayşegül ÇOŞKUN	Macerası
22	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Funda AKBULUT	Uzunkulak ve Arkadaşları
23	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Yasemin KÜREKÇİ	Tonton Saygılı Olmayı Öğreniyor
24	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Hatice BAYDİL	Cesur Kelebek Mini
25	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Berke DEMİR	Karbiş ve Boncuk
27	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Berke DEMİR	Bulut'un Yalnızlığı
28	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Esra ALTAN	Küçük Deniz Yıldızı
29	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Funda AKBULUT	Maymun Manki Çok Üzgün
30	TİMAŞ	2013	İstanbul	16	Yasemin KÜREKÇİ	Pengo Düzenli Olmayı Öğreniyor
183	Timaş Çocuk	2011	İstanbul	24	Esme Fethiye GÜÇLÜ	Şirin Foklar
191	Timaş Çocuk	2011	İstanbul	24	Esme Fethiye GÜÇLÜ	Paytak Penguenlerle Tanışalım
292	Tudem	2003	İzmir	25	İlke Aykanat ÇAK/Tony ROSS	Uyumak İstemiyorum
293	Tudem	2003	İzmir	25	İlke Aykanat ÇAK/Tony ROSS	Dişimi İstiyorum
294	Tudem	2003	İzmir	25	İlke Aykanat ÇAK/Tony ROSS	Hastaneye Gitmek İstiyorum
295	Tudem	2003	İzmir	25	İlke Aykanat ÇAK/Tony ROSS	Arkadaş İstiyorum
296	Tudem	2003	İzmir	25	İlke Aykanat ÇAK/Tony ROSS	Ellerimi Yıkamak İstiyorum
169	Ünlü Yayaınları	2008	İstanbul	16	Turgay ARICIOĞLU	Küçük Filin Okul Gezisi
26	Ya-Pa	1990	İstanbul	18	Linda BAILLIE/Fatih ERDOĞAN	Kentte / Yabancı
77	Ya-Pa	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Yapraklarını Beğenmeyen Çam

						Ağacı
78	Ya-Pa	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Ninemin Gölükleri
81	Ya-Pa	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Orman Haftası
172	Ya-Pa	2009	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Buğdayın Macerası
283	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Postacı Leylek
284	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Bay Tavşanın Ayakkabı Dükkânı
285	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Tobul Ayının Aşçı Şapkası
286	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Terzi Leylek ile Terzi Kirpi
287	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Mucit Maymun'un Denizaltısı
288	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Çiftci Köstebek'in Kırmızı Traktörü
289	Ya-Pa	2010	İstanbul	16	Koray Avcı ÇAKMAN	Maymun Manki'nin Marketi
79	Ya-Pa	2011	İstanbul	16	Şebnem KANOĞLU	Boni Adaletli Davranıyor
12	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Mikroplar
13	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Cesur Pembe Bulut
14	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Cömert Padişah
15	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Hakimin Adaleti
16	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Tutumlu Kız
17	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Büyük Ders İyiki Doğdun Bon Bon
18	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Komşumuz Macide Teyze
19	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Kral Cimbo

20	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Yardımsever Tavuk
21	YUMURCAK	2011	İstanbul	13	Tuba BOZCAN	Papatyanın Sesi
37	ZAMBAK	-	İstanbul	6	Meltem ÇELEBİOĞLU	Pıtırcık Ormanda
117	Zambak	-	İstanbul	7	Meltem ÇELEBİOĞLU	Pıtırcık Çiftlikte
192	Zambak	-	İstanbul	16	Nurefşan ÇAĞLAROĞLU	Zıt Kavramlar Ülkesi
193	Zambak	-	İstanbul	16	Nurefşan ÇAĞLAROĞLU	Sirkteki Şekiller
194	Zambak	-	İstanbul	16	Nurefşan ÇAĞLAROĞLU	Renkli Kar
190	Zambak	2005	İzmir	16	Nurefşan ÇAĞLAROĞLU	Pisi Pisi Temiz Giyiniyor
118	Zambak	2010	İstanbul	7	Meltem ÇELEBİOĞLU	Pıtırcık Bahçede
119	Zambak	2010	İstanbul	7	Meltem ÇELEBİOĞLU	Pıtırcık Gökyüzünde
120	Zambak	2010	İstanbul	7	Meltem ÇELEBİOĞLU	Pıtırcık Tarlada
121	Zambak	2010	İstanbul	7	Meltem ÇELEBİOĞLU	Pıtırcık Tatilde
8	ZAMBAK	2011	İzmir	16	Meltem ÇELEBİOĞLU	Mumi Güneşi Arıyor
9	ZAMBAK	2011	İzmir	16	Meltem ÇELEBİOĞLU	Mumi Yardımlşıyor
10	ZAMBAK	2011	İzmir	16	Meltem ÇELEBİOĞLU	Mumi Resim Yapıyor
11	ZAMBAK	2011	İzmir	16	Meltem ÇELEBİOĞLU	Mumi Özür Diliyor
2	ZAMBAK	2012	İstanbul	8	Meltem ÇELEBİOĞLU	Kıvırcık Okulda
3	ZAMBAK	2012	İstanbul	8	Meltem ÇELEBİOĞLU	Kıvırcık Kırda
4	ZAMBAK	2012	İstanbul	8	Meltem ÇELEBİOĞLU	Kıvırcık Parkta
6	ZAMBAK	2012	İstanbul	8	Meltem	Kıvırcık Sokakta

					ÇELEBİOĞLU	
7	ZAMBAK	2012	İstanbul	8	Meltem ÇELEBİOĞLU	Kıvırcık Piknikte
31	ZAMBAK	2013	İzmir	24	Meltem ÇELEBİOĞLU	Balcan Oyuncaklarını Topluyor
32	ZAMBAK	2013	İzmir	24	Meltem ÇELEBİOĞLU	Balcan Paylaşmayı Öğreniyor
33	ZAMBAK	2013	İzmir	24	Meltem ÇELEBİOĞLU	Balcan Resim Yapamıyor
34	ZAMBAK	2013	İzmir	24	Meltem ÇELEBİOĞLU	Balcan Markette Kayboluyor
35	ZAMBAK	2013	İzmir	24	Meltem ÇELEBİOĞLU	Balcan Bir Top Buluyor
36	ZAMBAK	2013	İzmir	24	Meltem ÇELEBİOĞLU	Balcan Doğruyu Söylüyor

GAZİ GELECEKTİR…